

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

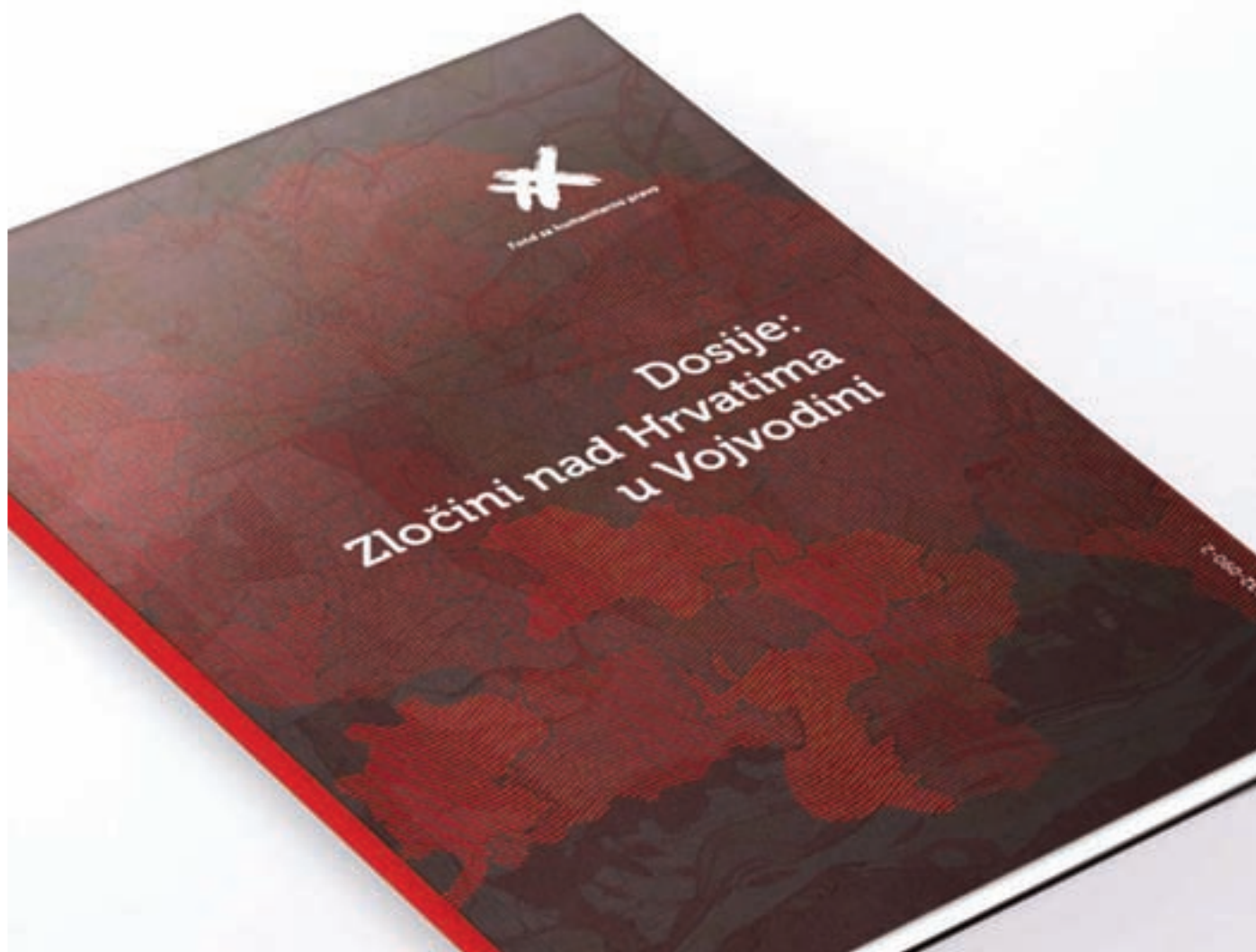
HRVATSKA

RIJEČ

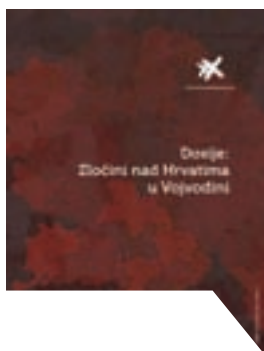
BROJ 825

8. VELJAČE 2019. CIJENA 50 DINARA

**Ravnodušna
javnost**

SADRŽAJ

5

Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini«

Progon uz znanje vlasti

8

Prosvjedi – 1 od 5 milijuna

A di smo mi tu?

12

Biljana Selaković, glavna i odgovorna urednica Gradske M televizije

Učinimo gledateljstvu svijet ljepšim

26

Salaši Nenadić i njihovi mostovi

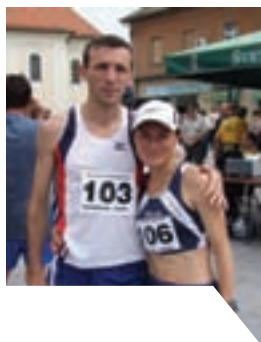
Venecija na sjeveru Bačke

30

150. obljetnica smrti Ivana Nepomuka Ambrozovića

Preporoditelj prije preporoditelja

43

Goran Čegar i Mariana Čegar Lukić, atletičari

Vitrine pune trofeja

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

TKO sve zna?

»**N**a teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u Republici Srbiji u razdoblju od 1991. do 1995. godine provođena je kampanja zastrašivanja i pritisaka na hrvatske civile, s ciljem da se isele iz svojih kuća i napuste Srbiju. Kampanja, čiji se intenzitet mijenjao i dostizao vrhunce u drugoj polovini 1991. godine, od proljeća do jeseni 1992. i u ljeto 1995. godine, rezultirala je protjerivanjem nekoliko desetaka tisuća Hrvata iz Vojvodine. Nasilje nad Hrvatima u Vojvodini uključivalo je napade na privatnu imovinu i vjerske objekte, prijetnje, fizičke napade i ubojstva«, rečenice su kojima se predstavlja novi Dosije Fonda za humanitarno pravo iz Beograda o zločinima nad Hrvatima u Vojvodini.

U ovom Dosijeu (dostupnom na web stranici Fonda) predočene su činjenice »o događajima u vojvođanskim općinama u kojima su pritisci na Hrvate da se isele bili najsnažniji i u kojima je etnička slika najviše izmijenjena. Dosije se zasniva na izjavama svjedoka i porodica žrtava danih Fondu za humanitarno pravo, dokumentima Resora državne bezbednosti Srbije, presudama sudova u Srbiji, dokumentima koji su kao dokaz izvedeni pred Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju i medijskim priložima«.

Poznato je da je sustavno zastrašivanja, nasilja i ubojstava vojvođanskih Hrvata bilo. Znaju to prije svega oni koji su preživjeli nasilje i torture i njihovi najbliži, znaju i svjedoci tih događanja kao i počinitelji. Znaju i predstavnici vlasti ili bi morali znati. Znaju i malobrojni predstavnici političkih stranaka ili udruga koji su svih ovih godina podsjećali na stradanja Hrvata u Srijemu, prije svega u Hrtkovcima. Ali je srpska javnost, općenito, svih ovih godina pokazivala zastrašujuću ravnodušnost za sudbinu vojvođanskih Hrvata (kao i pripadnika drugih nacionalnih manjina).

Netko će možda reći ili napisati kako su ovdje ljudi postali ravnodušni na mnogo štošta, na nasilje i prijetnje raznih vrsta, na ubojstva na ulici i u obitelji, na svakodnevne uvrede (zdravog razuma) u pojedinim medijima, nekažnjivost kriminalaca, nesigurnost itd. itd. Pa ipak, to nije dovoljno da se razumije tolika ravnodušnost i odsustvo empatije prema svojim sugrađanima.

Javnost u Srbiji zaista nije upoznata s teškim kršenjem ljudskih prava u prošlosti i teme ratnih zločina se izbjegavaju u javnosti, kaže voditeljica ovoga istraživanja **Ivana Žanić** iz FHP-a, te ističe kako je »vrlo važno o njima i dalje govoriti u javnosti, ukazivati na to što se događalo u prošlosti, kao i da su odgovorni i dalje među nama i da nisu procesuirani«.

Naš tjednik će od sljedećeg broja objavljivati dijelove ovoga Dosijea, na čemu smo zahvalni FHP-u, kako bismo omogućili da se istina čuje. No, daleko bi bilo važnije da se o ovoj temi govori i piše u većinskim, a ne samo manjinskom mediju.

J. D.

Potpore srednjoškolskom obrazovanju na hrvatskom jeziku

Članica Izvršnog odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal** i ravnateljica OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu **Ljiljana Dulić** nazočile su trodnevnom stručnom skupu u Dubrovniku u organizaciji Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja, a na poziv predsjednice te udruge **Suzane Hitrec**. Kako navodi Uršal, bila je ovo prigoda za produbljivanje postojećih i ostvarivanje novih kontakata s ravnateljima škola u Hrvatskoj, što bi trebalo rezultirati različitim vidovima potpore srednjoškolskoj nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji.

»Ishod susreta s kolegama iz prosvjete jest da smo dogovorili pomoć u nabavi srednjoškolskih udžbenika, ne samo nove količine za Gimnaziju, za koju već imamo neke udžbenike, već i za Politehničku i Medicinsku školu gdje se također odvija nastava na hrvatskom jeziku. Također, bilo je riječi i o razmjeni učenika, u tom smislu nastavili smo razgovore s ravnateljem Srednje škole u Iloku. S brojnim drugim ravnateljima imali smo razgovore o suradnji glede različitih izvannastavnih aktivnosti, izleta, ekskurzija, druženja, usavršavanja hrvatskog jezika i slično. Puno nam znači potpora koju smo dobili od sudionika ovoga skupa«, kaže Uršal.

Stručni skup u Dubrovniku održan je pod pokroviteljstvom hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar-Kitarović**.

D. B. P.

Mirović: Za listove na jezicima nacionalnih manjina 312 milijuna dinara

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** uručio je u utorak, 5. veljače, ugovore za sufinanciranje listova na jezicima nacionalnih manjina čiji su osnivači nacionalna vijeća,

vrijedne 312 milijuna dinara, što je za 12 posto više nego u prethodnoj godini.

Riječ je o 22 lista koje izdaje devet nakladničkih kuća – *Magyar Szó, Hét Nap, Hlas l'udu, Libertatea, Ruske slovo, Hrvatska riječ*, Bunjevački informativni centar, *Ridne slovo* i Makedonski informativni i izdavački centar.

»Informiranje na jezicima nacionalnih manjina jedan je od najznačajnijih prioriteta Pokrajinske vlade. Vojvodina pokazuje snagu i riješenost da brine o nacionalnim manjinama i očuvanju njihovog identiteta«, kazao je Mirović.

Uspjeli smo ukupnu vrijednost ove potpore koja je 2016. godine, kada smo formirali Pokrajinsku vladu iznosila 264 milijuna dinara, uvećati na 312 milijuna dinara, izjavio je predsjednik Mirović.

»Pokrajinska vlada vaš je iskren partner i prijatelj i zato smo danas vaši gosti kako bismo se na licu mjesta uvjerali u kakvim uvjetima radite i kako mi možemo pomoći da ti uvjeti budu bolji«, naglasio je Mirović.

Ravnatelj Novinsko-izdavačke ustanove *Hlas l'udu* **Samo Žjak** zahvalio se Miroviću na potpori jer, kako je rekao, »tradicija duga 75 godina ne bi postojala bez pomoći i potpore«.

H. R.

Pripreme za MMO

Sjednica Međuvladina mještovita odbora (MMO) Srbije i Hrvatske za praćenje bilateralnog sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina trebala bi biti održana početkom ožujka u Hrvatskoj.

Tim povodom je nedavno u Beogradu održana pripremna sjednica srbijanskog dijela MMO-a u čijem radu sudjeluju i predstavnici hrvatske nacionalne manjine. Sastankom je predsjedavao kopredsjedatelj MMO-a sa srbijanske strane **Ivan Bošnjak**, a od predstavnika Hrvata sudjelovala su dvojica članova: **Tomislav Žigmanov** i **Darko Baštovanović**.

Baštovanović kaže za HR kako su pitanje razmjernog zapošljavanja Hrvata i njihova sudjelovanja u procesu donošenju odluka najbitnije teme oko kojih postoji najviše sporenja.

»Prošli smo kroz sve preporuke, ali ono što je najupitnije jeste zapošljavanje u javnoj upravi, sudstvu i policiji gdje nema uopće statističkih podataka o uposlenosti pripadnika hrvatske zajednice.

Problem je i neriješeno pitanje političke zastupljenosti Hrvata, gdje su i sami predstavnici države na sastanku naveli kako tu ima najmanje pomaka i da to predstavlja najveću točku sporenja u bilateralnim odnosima s Hrvatskom. Tu je i pitanje procesuiranja govora mržnje, gdje je konstatirano kako ima malo pomaka, da samo sankcioniranje takvog govora nije dovoljno već da su potrebne i afirmativne mjere. Ono što mi očekujemo jeste da se najprije država Srbija, odnosno njezina tijela i institucije, očituju o svakoj točki, pa ćemo tek onda mi, predstavnici hrvatske manjine u Srbiji, dodatno komentirati i davati svoje preporuke«, kaže Baštovanović.

D. B. P.

U Beogradu predstavljen 11. dosije Fonda za humanitarno pravo: »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini u periodu od 1991. do 1995. godine«

Progon uz znanje vlasti

»Ono što je Fond u svom istraživanju utvrdio su brojna svjedočenja i dokazi koji ukazuju na umiješanost JNA, Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, Resora Državne bezbednosti, što govori u prilog činjenici da je progon nad hrvatskim stanovništvom vršen uz znanje vlasti u Srbiji«, kazala je ravnateljica projekta FHP-a Ivana Žanić * Kada je riječ o ubojstvima, u dosijeu je navedeno 11 incidenata u kojem je život izgubilo 17 ljudi

Fond za humanitarno pravo predstavio je 31. siječnja u Medija centru u Beogradu svoj jedanaesti dosije pod nazivom »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini«. Dosije predstavlja rezultat istraživanja Fonda za humanitarno pravo o potencijalnim počiniteljima ratnih i drugih zločina prema međunarodnom pravu tijekom ratova iz 1990-ih godina vođenih na području bivše Jugoslavije.

Cilj dosijea je da javnosti predstave dokaze i podatke o masovnim zločinima čiji počinitelji do sada nisu izvedeni pred lice pravde. Također, dosijeima se upućuje zahtjev institucijama da procesuiraju sve osobe odgovorne za zločine u svojstvu izvršitelja, naredbodavca ili po komandnoj odgovornosti, u cilju uspostavljanja vladavine prava i suočavanja s nasilnom prošlošću u postjugoslavenskim državama. Kako su prilikom obraćanja medijima tom prilikom istaknuli predstavnici Fonda za humanitarno pravo (potkrjepljujući svoje navode dokazima predstavljenim u Dosijeu), kampanja zastrašivanja Hrvata u Vojvodini odvijala se uz znanje i prešutno odobravanje tadašnjih političkih struktura u Srbiji kao i da su u pojedinim aktima nasilja nad Hrvatima sudjelovali i pripadnici Resora Državne bezbednosti Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

Broj Hrvata smanjen za četvrtinu

U izvještaju Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice iz 2003. godine navodi se da je do smanjenja broja Hrvata (u razdoblju između dva popisa 1991. i 2002. godine), došlo u 39 od 45 vojvođanskih općina. Prema popisu iz 1991. godine, u Vojvodini je bilo 74.808 Hrvata, dok je na popisu iz 2002. registrirano 56.546. Prema tim podacima, broj Hrvata u Vojvodini smanjio se za 18.262 osobe, odnosno za 24,41 posto. U izvještaju Pokrajinskog tajništva se također navodi da je ovo smanjenje uglavnom prouzrokovano politikom progona Hrvata koji se događao na teritoriju Srbije od 1991. do 1995. godine. Na razini općina najveće smanjenje udjela hrvatskog stanovništva u ukupnom broju stanovnika zabilježeno je u Šidu i ono iznosi 65,5 posto. Na razini naselja najveće smanjenje zabilježeno je u šidskom selu Kukujevci, gdje je prema popisu iz 1991. godine živjelo 1.622 Hrvata i oni su činili 89 posto ukupnog broja stanovnika sela. Sličan trend je primjetan i u susjednom selu

Gibarac, gdje je udio hrvatskog stanovništva smanjen s 91,4 posto na 7,8 posto od ukupnog broja stanovnika.

»U dosijeima su predstavljeni dokazi o prijetnjama, zastrašivanju, uništavanju imovine, silovanju, progonu, nestancima i ubojstvima Hrvata u Vojvodini od 1991. do 1995. godine. Iako je slučaj Hrtkovci poznat (a postao je poznat jer je bio procesuiran pred Haškim tribunalom u postupku protiv **Vojislava Šešelja**), zločini nad Hrvatima su počinjeni na teritoriju gotovo cijele Vojvodine po istom ili sličnom obrascu, što ukazuje na to da su ovi zločini činjeni na temelju prethodno osmišljenog plana. Kao inspiratore kampanje zastrašivanja i progona Hrvata u Vojvodini Fond za humanitarno pravo je identificirao članove Srpske radikalne stranke na čelu s Vojislavom Šešeljom, ali i razne druge grupe koje su bile povezane s njim. Međutim, ono što je Fond također u svom istraživanju utvrdio su brojna svjedočenja i dokazi koji ukazuju na umiješanost JNA, Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, Resora Državne bezbednosti, što govori u prilog činjenici da je progon nad hrvatskim stanovništvom vršen uz znanje vlasti u Srbiji«, kazala je prilikom obraćanja medijima ravnateljica projekta FHP-a **Ivana Žanić**.

Kampanja zastrašivanja i progona

Kako je tijekom svog izlaganja Žanić istaknula, Vojislav Šešelj je od početka sukoba u Hrvatskoj zagovarao mjere odmazde prema hrvatskom stanovništvu koje živi na teritoriju Srbije, a od kolovoza 1991. u svojim govorima je eksplicitno pozivao na protjerivanje i progon Hrvata iz Vojvodine, nazivajući progon dobrovoljnim i civiliziranim mjerama.

»Možda najeksplicitniji govor Vojislava Šešelja je onaj koji je održao ispred Narodne skupštine 1992. godine gdje je tvrdio: 'po istom onom pravu kojem je Tuđman protjerao Srbe iz Hrvatske, mi ćemo protjerati Hrvate iz Srbije'. Međutim, Šešelj nikada nije tvrdio da on niti članovi njegove Srpske radikalne stranke sudjeluju u protjerivanju Hrvata već je isticao da oni samo propagandnim naporima malo ubrzavaju razmjenu, misleći tu na razmjenu imovine između Srba koji su živjeli u Hrvatskoj i Hrvata koji žive na teritoriju Srbije. Ono što jest najpoznatije to je govor Vojislava Šešelja iz svibnja 1992. godine, koji je održan u Hrtkovcima, gdje je tvrdio da za Hrvate u Hrtkovcima nema mjesta, da oni moraju oti-

ći iz Vojvodine, pozivajući mještane Hrtkovaca da se što prije po njegovim riječima, 'otarase' svojih susjeda Hrvata. Nakon tog Šešeljevog govora započela je jedna orkestrirana kampanja protiv Hrvata koji su živjeli u Hrtkovcima, što je rezultiralo da oko 450 hrvatskih obitelji ode iz tog mjesta. Slučaj Hrtkovci jest najpoznatiji jer je za progon, odnosno za kršenje prava na sigurnost, zločina protiv čovječnosti Vojislav Šešelj pred Haškim tribunalom osuđen na kaznu u trajanju od deset godina. Nakon te presude Vojislav Šešelj je tvrdio da je on ponosan na svoje ratne zločine i da bi ih vrlo rado ponovio. Ono što je vrlo zabrinjavajuće to je da vlasti u Srbiji na te njegove prijetnje nisu reagirale. Svoje izlaganje bih završila pitanjem: je li Vojislav Šešelj uspio u svojoj namjeri da u Srbiji bude manje Hrvata nego što je bilo? Ja bih mogla slobodno ustvrditi da je on tu svoju namjeru, odnosno cilj, proveo. Jer, na temelju statističkih podataka i iz izvještaja Pokrajinskog tajništva o kretanju hrvatskog stanovništva u Vojvodini u razdoblju od 1991. do 2002. godine primjetno je da se broj Hrvata u Vojvodini značajno smanjio, i to u 39 od ukupno 45 općina«, zaključila je Žanić.

Odbačena kaznena prijava

Kada je riječ o ubojstvima, u dosijeu je navedeno 11 incidenata u kojem je život izgubilo 17 ljudi.

»To su incidenti za koje smo mi imali podatke iz više neovisnih izvora. Postoji indicija da je tih ubojstava bilo više, ali mi nismo uspjeli doći ili do svjedoka, ili u slučajevima kada su ti zločini procesuirani, do presuda. Od 11 incidenata u njih pet nisu otkriveni počinitelji, a za ostalih šest napisano je u dosijeu, na temelju procesa koji su se vodili. Tijekom prošle godine podnijeta je jedna kaznena prijava i to prvo za nestanak, a onda i za ubojstvo člana obitelji **Matijević** iz Kukujevac. Posmrtni ostaci tri člana te obitelji su otkriveni u Mohovu kod Iloka. Tu kaznenu prijavu smo podnijeli za zločin protiv čovječnosti Tužiteljstvu za ratne zločine. Međutim, mjesec dana poslije podnošenja kaznene prijave, Tužiteljstvo nas je obavijestilo da je tu kaznenu prijavu odbacilo i da oni ne mogu procesuirati zločin protiv čovječnosti. Stav Fonda za humanitarno pravo jest da ubojstvo Hrvata predstavlja zločin protiv čovječnosti zato što je proveden na određenom dijelu teritorija, sustavno i veoma rasprostranjeno«, kazala je Žanić.

Negiranje i nesprječavanje zločina

Autorica Dosijea **Jovana Kolarić** govorila je o samim zločinima koji su počinjeni nad Hrvatima, kao i o dokazima koji ukazuju da je vlast u Srbiji tada znala da se zločini događaju.

»Pritisak nad hrvatskim stanovništvom nije postojao samo 1992. godine i nakon govora Vojislava Šešelja nego je on trajao od 1991. do 1995. godine, a dokazi ukazuju da nije samo SRS sudjelovala u nasiljima, već i država Srbija kroz sudjelovanje jedinica MUP-a ili vojske svojim negiranjem i nesprječavanjem zločina. U dosijeu su predstavljeni dokazi o događajima u vojvođanskim općinama: Rumi, Šidu, Indiji, Staroj Pazovi, Petrovaradinu i Apatinu, u kojima su pritisci nad Hrvatima bili najsnažniji. Oni su se

Vesna Abjanović, Ivana Žanić i Jovana Kolarić

suočavali s prijetnjama putem telefona, praćeni su, bacane su im bombe u dvorišta, postavljeni su im ultimatumima za iseljavanje, za zamjenu imovine sa Srbima iz Hrvatske pod prijetnjom da će u protivnom biti ubijeni«, kazala je Kolarić.

Ona je istaknula i da je razlika između 1995. godine i ostalih valova nasilja nad Hrvatima u tome što je MUP Srbije 1995. daleko brže i adekvatnije reagirao na sve prijetnje koje su upućene.

»Reagirali su tako što su iseljavali prisilno useljene izbjeglice u kuće, u koje su potom vraćali Hrvate. Međutim, usprkos reakciji MUP-a, od svibnja do listopada 1995. godine, iz Srbije se iselilo još oko 5.000 Hrvata, a jedna osoba je iste godine ubijena u selu Kukujevci. Treća stvar na koju dokazi u ovom dosijeu ukazuju jest da se ova kampanja zastrašivanja i pritisaka odvijala u znanju i prešutnom odobravanju političkih i vojnih struktura Republike Srbije, izuzev reakcije saveznih tijela, na čelu s **Milanom Panićem** u kolovozu 1995. godine. Vlada Savezne Republike Jugoslavije smijenila je zamjenika ministra unutarnjih poslova **Mihályja Kertésza** zbog osobne odgovornosti u događajima u Hrtkovcima. Međutim, i u ovom slučaju kada je vlast reagirala, reagirala je sa zakašnjenjem nakon što je već veliki broj Hrvata otišao iz Vojvodine i nije se bavila odgovornošću glavnih političkih ideologa i inicijatora nasilja nad Hrvatima. Godinu dana nakon akcija iz 1992. godine, republičke i pokrajinske vlasti su potpuno odbacile navode o kršenjima ljudskih prava Hrvata u Vojvodini, a odgovornost za iseljavanje Hrvata iz Vojvodine prebačena je na same vojvođanske Hrvate i na tzv. vanjski faktor, odnosno na pokušaj destabilizacije zemlje. Stavovi vlasti bili su da su iseljavanja vojvođanskih Hrvata vršena dobrovoljno i legalno i da su po pravilu, kako su oni govorili, u korist građana hrvatske nacionalnosti. Tu su potpuno suglasni s tezom Vojislava Šešelja o tome kako su vojvođanski Hrvati mijenjali svoja seoska imanja za kuće na primorju i u gradovima u Hrvatskoj. Međutim, ta teza nije točna i Fond za humanitarno pravo ima 266 ugovora o razmjeni imovine, od čega je samo 16 ugovora za imovinu na primorju, dok se osam ugovora odnosi na Grad Zagreb. Većina Hrvata iz Vojvodine je svoju imovinu mijenjala za imovinu Srba iz seoskih sredina, za okolice Slavonske Požege, Podravske Slatine i Virovitice.«

Bez odgovora

Prema njenim riječima, prilikom istraživanja Fond za humanitarno pravo je uputio više zahtjeva za pristup informacijama od javnog značaja policijskim upravama na teritoriju Vojvodine, tražeći informacije o pripadnicima MUP-a koji su bili akteri svih

događanja na teritoriju Vojvodine od 1991. do 1995. godine. Međutim, kako kaže, MUP je odbio da im dostavi neke od tih dokumenata.

»Ono što nam je dostupno, to je jedan broj dokumenata Resora Državne bezbednosti, zahvaljujući radu Haškog tribunala. Na temelju tih dokumenata imamo uvid o saznanjima koje je Državna bezbednost imala o odvođenjima i ubojstvima vojvođanskih Hrvata, kao i o ulozi Državne bezbednosti u iseljavanju vojvođanskih Hrvata.«

U Dosijeku je opisano 11 incidenata na teritoriju Vojvodine, u kojima je stradalo i ubijeno 17 vojvođanskih Hrvata. Od tog broja troje se još uvijek nalazi na listi nestalih. U pet od ovih 11 incidenata, počinitelji nikada nisu pronađeni niti kažnjeni.

Potresna ispovijest

Svoju potresnu ispovijest prvi puta pred javnošću u Srbiji ispričala je tom prilikom **Vesna Abjanović**, mještanka šidskog sela Morović, kćer i bratanica **Mate i Ivce Abjanovića**, koji su iz svoje obiteljske kuće u Moroviću odvedeni u listopadu 1991. godine. Od tada im se gubi svaki trag.

»U predvečerje 21. listopada 1991. godine pred našu obiteljsku kuću došle su četiri naoružane uniformirane osobe. Sjećam se, bila sam u kuhinji, učila sam zemljopis. Tada sam imala 11 godina. Upitali su me je li to kuća Mate Abjanovića i je li otac doma? Ubrzo su moji ukućani, otac, brat, majka, baka i stric došli na terasu. Stric ih je upitao zbog čega su došli, a oni su odgovorili da su došli po oca da ga vode na saslušanje u SUP u Šidu. Pitao ih je imaju li nalog za odvođenje oca na saslušanje, na što oni nisu konkretno odgovarali, osim da ga nemaju sa sobom. Jedan od naoružanih

Ivana Andrić Penava (druga s lijeva), Tomislav Žigmanov, Gordan Bakota i vlč. Marko Kljajić

muškaraca rekao je da s ocem može poći netko od članova obitelji, kako bi ga nakon saslušanja vratio kući. Tu se ponudio moj stric. Otac je izrazio verbalno negodovanje kako mu nije jasno zbog čega ga privode na saslušanje, jer ništa nije kriv. Jedan od naoružanih muškaraca rekao je drugome da ocu stavi lisičine, na što mu je drugi odgovorio da nema lisičine nego samo žicu. Tada nam je postalo sve sumnjivo. Naoružani, uniformirani, identično odjeveni, a nisu imali prave lisičine. Moja baka je kazala ocu i stricu da idu, jer je povjerovala riječima da će se vratiti kući. Sjeli su u automobil i otišli u pravcu Šida«, prisjeća se.

Vesna i članovi njezine obitelji toga dana posljednji puta su vidjeli Matu i Ivicu Abjanovića. Dvije godine bezuspješno su ih tražili po sabirnim centrima u okolici Šida, kaznionama u Beogradu, Srijemskoj Mitrovici, Stajićevu... Nigdje ih nisu pronašli i nikada, kako kaže, nisu dobili službene informacije od strane državnih vlasti o njihovom nestanku.

»Republika Srbija nikada nije objasnila kako su dvojica njezinih državljana protuzakonito odvedena iz obiteljske kuće i nestala u vrijeme kada u Srbiji nije bilo rata. Činjenica jest da je otac bio politički angažiran, kao i moj stric. Činjenica je da su uniformirane osobe iz sela odvele samo oca i strica, a postoje i svjedoci koji su ih te večeri vidjeli u policijskoj postaji u Šidu. Također je činjenica da su nakon njihovog odvođenja Hrvati velikim dijelom iselili iz Vojvodine«, kazala je Vesna Abjanović, ističući da je ubrzo i njena obitelj, kao i većina vojvođanskih Hrvata, zamijenila svoju imovinu za imovinu u Hrvatskoj u okolici Osijeka.

»Moja baka **Marija Abjanović** je umrla od tuge u Osijeku i nije saznala sudbinu svojih sinova. Moja majka **Gordana** se nakon tragedije koja nas je zadesila mučila s mojim bratom i sa mnom. Odvođenje oca je ostavilo teškog traga na mog brata koji se razbolio. A ja dok god živim neću odustati od traganja za mojim ocem i stricem«, poručila je Vesna Abjanović.

Fond za humanitarno pravo najavio je da će već u petak (1. veljače), podneti kaznenu prijavu zbog stradanja Mate i Ivce Abjanovića iz Morovića, koji su prema njihovim riječima, bili žrtve kampanje protiv vojvođanskih Hrvata u razdoblju od 1991. do 1995. godine.

Suočavanje s prošlošću

Predstavljanju Dosijea prisustvovali su i veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota**, župnik **Marko Kljajić**, autor knjige *Kako je umirao moj narod*, jedne od značajnih izvora u Dosijeku. Iz Zajednice protjeranih Hrvata Bačke, Banata i Srijema prisustvovala je **Ivana Andrić Penava** i zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**. On je tom prilikom čestitao FHP-u i Vojvođanskom građanskom centru na hrabrosti u suočavanju s bolnom temom koja je prešućivana.

»Najprije treba priznati da je zločina nad Hrvatima bilo i da je bilo zločina nad lojalnim građanima Srbije koji nisu nijednom svojom gestom iskazali svoju neposlušnost. Nakon toga treba vidjeti tko je sve bio odgovoran za zločine koji nisu bili mali, ni kada je u pitanju opseg ni kada su u pitanju vrste. I na koncu, proces suočavanja s prošlošću trebaju pratiti stalna podsjećanja da su vojvođanski Hrvati bez ikakvih krivica i bez ikakvih povoda, bili nevine žrtve«, kazao je Žigmanov.

Na pitanje novinara kako komentira činjenicu što se zločinima nad Hrvatima u Vojvodini bavi nevladina organizacija a ne država, on je kazao.

»To govori o stanju suočavanja s prošlošću u Srbiji. Čitav ovaj proces bi trebale voditi državne institucije koje bi ih trebale i realizirati. Na prvom mjestu utvrđivanje odgovornosti, utvrđivanje krivice i eventualno kažnjavanje. Nažalost, to nije tako. Mi smo zadovoljni što je to uradio Fond za humanitarno pravo. To je jedna od najrespektabilnijih institucija kada je pitanju istraživanje zločina na prostorima bivše Jugoslavije i mislim da je ovaj posao više nego dobro urađen«, zaključio je Žigmanov.

S. D.

Prosvjedi – 1 od 5 milijuna

A di smo mi tu?

Nastavnici i suradnici više srbijanskih fakulteta pružaju podršku prosvjedima građana Srbije i u svojim priopćenjima navode više-manje kako su građanima Srbije ukinute političke, ekonomske i kulturne slobode koje su temelj europskih demokracija i naglašavaju kako su urušene institucije i primjena zakona, te da su opći interesi podređeni osobnim i stranačkim * Vučić je rekao kako je takvo medijsko izvještavanje u Hrvatskoj »u moru problema s kojima se susreće na dnevnoj razini«, jedna od stvari koja ga zabavlja * Prosvjedi su najavljeni i u Subotici, za danas. Petak, već kao petak. Odlučite sami

Nisam ljubitelj fraza, ali započet ću ovaj tekst jednim uobičajenim izrazom – Tantalove muke. Dakle, onim koji označava muke čovjeka koji nikako ne uspijeva dobiti nešto što je naizgled lako ostvarivo. Predsjednik **Vučić** nema podršku velikog dijela intelektualne elite, prije svega onih poznatijih široj javnosti. Razlog je jednostavan: Vučić nema baš mnogo talenta za demokratsku atmosferu, plus – ima prošlost koja ga ne preporučuje. Intelektualci uvijek negativno reagiraju na autokratske osobe u politici.

E pa sad, nisu intelektualci bauk, bića iz bajki za plašenje djece ili strašila za ptice ili divljač. Jednostavno rečeno, oni su ljudi koje ne određuje njihova školska upućenost u određeno područje, nego njihova sposobnost da kritički promišljaju svijet, unaprijed odlučni da bez kuknjave prihvate konzekvence tog promišljanja.

Izeš intelektualce

I što bi s Tantalovim mukama, Vučićem i intelektualcima? Nastavnici i suradnici više srbijanskih fakulteta pružaju podršku prosvjedima građana Srbije i u svojim priopćenjima navode više-manje kako su građanima Srbije ukinute političke, ekonom-

ske i kulturne slobode koje su temelj europskih demokracija i naglašavaju kako su urušene institucije i primjena zakona, te da su opći interesi podređeni osobnim i stranačkim. Izeš intelektualce, javio se odmah ministar prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja **Mladen Šarčević** s tvrdnjom kako mu podrška profesora prosvjedima ne smeta, jer »tu nema ozbiljnih imena«. Opa-la, ministre, s takvom tvrdnjom, ali prosvjedi se nastavljaju, pa i uz podršku akademske zajednice, no, kako to kaže ministar Šarčević, »uz podršku umirovljenika i pola nekih mladih istraživača, koji su tek jučer počeli raditi«.

I tko je taj ministar? Kako prenosi *Istinomer*, medij koji se bavi provjerom činjenica kroz ocjenjivanje izjava javnih dužnosnika i političara, prema podacima Agencije za borbu protiv korupcije, Mladen Šarčević ima vlasnički udio od 20 posto u gimnaziji *Ruđer Bošković* s domom učenika (vrijednost tog udjela iznosi 200.000 eura), 50 posto vlasništva OŠ *Ruđer Bošković* (također 200.000 eura), kao i 50 posto vlasništva Predškolske ustanove *Ruđer Bošković* (vrijednost 5.000 eura). Toliko.

Prijestolje i lude

Ostavimo se sad eurića, nego što, među ostalim, kaže uzdrman predsjednik Vučić u svezi prosvjeda? E pa u toj preši, što će reći hitnosti problema, tu smo i mi braća Hrvati. Činjenice govore kako je u Beogradu prošle subote održan deveti prosvjedni mimohod *1 od 5 milijuna* protiv predsjednika Vučića.

E sad, Vučić je rekao kako ga »zabavlja« pisanje hrvatskih medija o prosvjedima u Srbiji i o nagovještajima navodnih sukoba u kojima bi on trebao biti svrgnut »u krvi«. Što je rekao Vučić o »krvožednim« hrvatskim medijima? Pa dobro, mora se i predsjednik opustiti kad ne obilazi noću zatvorene knjižare. Vučić je rekao kako je takvo medijsko izvještavanje u Hrvatskoj »u moru problema s kojima se susreće na dnevnoj razini«, jedna od stvari koja ga zabavlja.

»Vrlo sam pozitivno iznenađen, jer ako oni toliko navijaju da ja u krvi odem, da nestanem, da je ovdje grotlo i prevratnička atmosfera – onda sam sigurno nešto dobro učinio za Srbiju u prethodnom razdoblju«, odgovorio je Vučić na pitanje novinara komercijalne televizije *TV Pink* kako komentira pisanje hrvatskih medija o prosvjedima koji se od 8. prosinca svake subote održavaju u Beogradu, a počeli su se širiti i na druge gradove u Srbiji. Naravno da tu nije kraj Vučićevih izjava. Ali će i zbog takvih izjava Vučiću biti kraj, njegovih igara »prijestolja« s dvorskim ludama oko sebe,

O pljačkama i podlosti

I zaista ovi prizori na ulicama Beograda itekako podsjećaju na devedesete. Bolno, ali istinito. Bio je 9. ožujak 1991. Nezadovoljstvo i bunt tada su ugušeni represijom. **Milošević** je nastavio kroititi po svome, pa se izlazilo na ulice sredinom i krajem 1990-ih. I na koncu, 5. listopada 2000. godine, nakon pokušaja krađe na izborima, konačno je svrgnut. I treba i sada navesti kako je ekonomist **Mijat Lakićević** dao na uvid sažetu povijest pljačke građana koju je organizirala nekadašnja »crno-crvena koalicija«, što prenosi *Peščanik*. Izračunao je Lakićević da je nekadašnja vlast, iz devedesetih godina prošlog stoljeća, građanima otela oko 10 milijardi eura preko legendarnog Zajma za preporod Srbije, zatim hiperinflacije, piramidalnih štedionica, prodaje *Telekoma*, ekonomije »na crno« (šverc, carine, dilovanje s devizama na ulici i sl).

Možda su se nakon listopadskih promjena trebali podijeliti primjerci knjige **Mauricea Jolya** *Dijalog u paklu između Makijavelija i Monteskeja* koja je objavljena davne 1865., na stranu što će ta knjiga biti otkrivena tek kasnije – u povodu najvećeg falsifikata stoljeća, knjige *Protokoli sionskih mudraca*, izrađene na temelju manipuliranja izvornikom.

Taj ironični priručnik o podlosti i dvoličnosti sadrži naputke protagonista *Dijaloga Machiavellia*, čiji je politički svjetonazor despotizam, o potrebi odvajanja politike i morala, te da svakom pravu treba supstituirati silu i lukavstvo, paralizirati individualni duh, obmanjivati narod prividima, dopustiti slobodu jedino pod prisilom terora, ugađati nacionalnim predrasudama, pretvoriti instrumente mišljenja u instrumente vlasti, zahtijevati stalnu apologiju za svoja djela, sam poučavati povijest svoje vladavine, okružiti se vjernicima putem šarenih laža, razviti kult uzurpatora u neku vrstu religije, postati neophodan stvarajući prazninu oko sebe, umekšati javnost do te mjere da padne u apatiju.

A dismo mi tu, Hrvati, građani Srbije? Prosvjedi su najavljeni i u Subotici, za danas. Petak, već kao petak. Odlučite sami.

Zvonko Sarić

Profili hrvatskog kolektivnog identiteta

Pišu: dr. sc. Jasminka Dulić i dr. sc. Zlatko Šram

***U pozadini hrvatskog nacionalnog identiteta tek se u manjoj mjeri nalazi simp-
tom etnocentrizma, a što znači da
sam nacionalni identitet kod Hrvata u
Vojvodini ne sadrži u sebi značajni
potencijalni nacionalistički sindrom***

U prva tri dijela prikaza rezultata sociološkog i socijalno-psihološkog istraživanja koje smo proveli na uzorku Hrvata u Vojvodini prikazali smo strukture skala za mjerenje nacionalne svijesti, povjerenja i izloženosti medijima kao i postotke slaganja s pojedinačnim tvrdnjama. U ovom završnom dijelu prikazat ćemo rezultate multiplih regresijskih analiza i zaključke istraživanja. Regresijska analiza je statistički postupak kojim se na temelju određenog seta nezavisnih varijabli (prediktora) nastoji utvrditi koliko se *varijance* može objasniti u zavisnoj varijabli (kriterij). Drugim riječima, na temelju više indikatora, psiholoških mjera ili rezultata na određenim testovima nastoji se zaključiti, odnosno predvidjeti kako će se osoba ponašati u određenoj situaciji.

U našem istraživanju nastojali smo utvrditi jesu li nacionalni identitet i etnocentrizam značajni prediktori potpore nacionalno-manjinskim pravima, izražavanja političkog povjerenja u hrvatske institucije i preferiranja određenih sadržaja u hrvatskom masmedijskom prostoru. Sve analize smo proveli posebno unutar muškog i ženskog subuzorka.

Nacionalni identitet i etnocentrizam kao prediktori

Utvdili smo da se kod muških ispitanika u pozadini davanja potpore hrvatskom obrazovnom sustavu nalaze nacionalni identitet i etnocentrizam. Kod žena se u pozadini ove dvije dimenzije potpore hrvatskim nacionalno-manjinskim pravima nalazi samo nacionalni identitet, dakle bez značajnog doprinosa etnocentrizma.

Nadalje smo utvrdili da kod muškaraca nacionalni identitet i etnocentrizam nemaju značajnog utjecaja na izražavanje poli-

tičkog povjerenja u hrvatske manjinske institucije. Kod žena pak nacionalni identitet u značajnoj mjeri doprinosi političkom povjerenju u hrvatske manjinske institucije.

Kod muškaraca se tek nacionalni identitet nalazi u pozadini političkog povjerenja u hrvatske državne institucije, dok se kod žena niti jedan prediktor ne nalazi u statistički značajnoj korelaciji s političkim povjerenjem u hrvatske državne institucije.

Etnocentrizam, dakle, nema nikakvu značajnu ulogu bilo u muškom ili ženskom subuzorku na izražavanje bilo koje dimenzije političkog povjerenja u hrvatske institucije.

Kada je u pitanju preferiranje sadržaja hrvatskih programa, utvrdili smo da se kod muškaraca u pozadini preferiranja sadržaja hrvatskih programa u produkciji Udruženja novinara *Croinfo* koji se emitiraju na TV Subotici nalazi nacionalni identitet, a kod žena etnocentrizam. Kod muškaraca se i u pozadini preferiranja hrvatskih sadržaja TV Vojvodine nalazi nacionalni identitet, dok se kod žena u pozadini preferiranja sadržaja ove dimenzije hrvatskog masmedijskog prostora nalaze oba nacionalo-stavovska konstrukta, tj. nacionalni identitet i etnocentrizam.

Kod muškaraca se u pozadini preferiranja HRT programa nalaze i nacionalni identitet i etnocentrizam, dok se kod žena u pozadini preferiranja ovog masmedijskog prostora nalazi samo nacionalni identitet.

Profili hrvatskog kolektivnog identiteta

Kako bismo utvrdili postoji li latentna unutarnje koherentna struktura nacionalno-manjinskog kolektivnog identiteta, primijenili smo faktorsku analizu višeg reda. Utvrdili smo da se pojedine latentne dimenzije nalaze u međusobno supstancijalnim korelacijama te da je opravdano pretpostaviti da postoje dva profila (latentne dimenzije) hrvatskog kolektivnog identiteta.

Prvu dimenziju u najvećoj mjeri definiraju nacionalni identitet, etnocentrizam, davanje potpore hrvatskom obrazovnom sustavu, hrvatski program Udruženja novinara *Croinfo* na TV Subotica i *Zvonik* i HRT. Ovu smo latentnu dimenziju višeg reda nazvali »Hrvatski nacionalni kolektivitet«.

Drugu dimenziju u biti definiraju samo dvije latentne varijable, a to su političko povjerenje u hrvatske državne institucije i političko povjerenje u hrvatske manjinske institucije. Ovu smo latentnu dimenziju višeg reda nazvali »Hrvatski politički kolektivitet«.

Premda su hrvatski nacionalni kolektivitet i hrvatski politički kolektivitet međusobno povezani ($r=0.50$) radi se o dva različita nacionalna konstrukta. To drugim riječima znači da kod Hrvata u Vojvodini ne možemo govoriti o postojanju unutarnje koherentne i integrirane strukture nacionalnog kolektiviteta.

Konflikt u nacionalnoj svijesti

Na mikro-socijalnopsihološkoj razini kod Hrvata u Vojvodini unutarnje koherentni nacionalni identitet je prisutan kod oko 50% Hrvata. Očito je, dakle, da ne postoji velika sukladnost između hrvatskog nacionalnog deklarativnog samoznašavanja i internalizirane hrvatske nacionalne

svijesti. Etnocentrizam, kao potencijalni simptom nacionalističkog sindroma, prisutan je kod oko 20% Hrvata. U pozadini hrvatskog nacionalnog identiteta tek se u manjoj mjeri nalazi simptom etnocentrizma, a što znači da sam nacionalni identitet kod Hrvata u Vojvodini ne sadrži u sebi značajni potencijalni nacionalistički sindrom.

Prostor hrvatskih nacionalno-manjinskih prava ne predstavlja jedan unutarnje koherentni i homogeni sustav nego je podijeljen u dvije skupine: a) obrazovni i b) politički prostor. Tek oko 44% Hrvata ima potrebu za prosvjetno-kulturnom autonomijom. U znatno većoj mjeri Hrvati izražavaju potrebu za političkom ravnopravnošću i povezanošću s Hrvatskom (oko 65%).

Političko povjerenje u hrvatske institucije također ne predstavlja jedan unutarnje koherentni i homogeni političko-kulturalni prostor nego je podijeljen u dvije skupine: a) prostor unutarnji političkih akteri i b) prostor vanjski politički akteri. Od unutarnjih aktera najveće povjerenje imaju NIU *Hrvatska riječ*, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Hrvatsko nacionalno vijeće, a od vanjskih aktera najveći ugled ima Generalni konzulat

Republike Hrvatske sa sjedištem u Subotici.

Masmediji s hrvatskim sadržajima i programima predstavljaju izuzetno heterogeni masmedijski prostor koji je međusobno slabo povezan. Najčešće se čitaju *Hrvatska riječ* i katolički mjesečnik *Zvonik*, a najčešće se gleda *Dnevnik* na hrvatskom jeziku na Radio-televiziji Vojvodine.

Kod muškaraca se nacionalni identitet i etnocentrizam nalaze u pozadini obje dimenzije iz prostora potpore hrvatskim nacionalnomanjinskim pravima, dok se kod žena u pozadini nalazi samo nacionalni identitet.

Veoma je zanimljiv nalaz da kod muškaraca nacionalni identitet i etnocentrizam nemaju značajnu ulogu u stvaranju povjerenja u hrvatske manjinske institucije. S druge pak strane, kod žena nacionalni

identitet i etnocentrizam nema značajan utjecaj na povjerenje u hrvatske državne institucije. Nacionalno »osviješteni« muškarci imaju tek veće povjerenje u hrvatske »domaće« institucije, a nacionalno »osviještene« žene imaju veće povjerenje u hrvatske »strane« institucije.

Ako istodobnu prisutnost nacionalnog identiteta i etnocentrizma tretiramo kao prisutnost »gorljive nacionalne svijesti«, onda možemo zaključiti da muškarci koji gledaju programe HRT-a imaju jednu takvu »gorljivu nacionalnu svijest«. S druge pak strane, jedna takva »gorljiva nacionalna svijest« je prisutna kod žena koje gledaju programe TV Vojvodine i čitaju *Hrvatsku riječ*.

Kod Hrvata u Vojvodini se ne može govoriti o postojanju unutarnje koherentne strukture hrvatskog nacionalnog kolektiviteta. Postoji latentni »konflikt« između hrvatske nacionalne i hrvatske političke svijesti, a što se svakako treba imati na umu u vođenju različitih oblika i razina hrvatske nacionalnomanjinske politike.

Zbog prirode istraživanja i njegovog prilagođavanja novinskom tekstu izostavili smo užestručne termine i pojednostavili opis rezultata.

Istraživanje je provelo Hrvatsko akademsko društvo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i NIU *Hrvatska riječ* na uzorku Hrvata iz Vojvodine.

Biljana Selaković, glavna i odgovorna urednica Gradske M televizije

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Učinimo gledateljstvu svijet ljepšim

U Srijemskoj Mitrovici je do dvijetisućitih godina postojala lokalna radijska i televizijska stanica grada, Televizija M. Nakon privatizacije medija, ta televizija je ukinuta. Poslije vakuuma od skoro dva desetljeća, Srijemska Mitrovica nije imala svoju lokalnu televizijsku stanicu, osim regionalne televizije. U siječnju prošle godine osnovana je Gradska M televizija, a nakon dobijanja svih dozvola REM-a, televizijski program počeo se emitirati u rujnu, trenutno na 26. kanalu *Kopernikus* kablovskog operatera. Osim želje da građane Srijemske Mitrovice informiraju, zabave i educiraju o bogatoj povijesti Srijemske Mitrovice, Sirmija, značajnim arheološkim nalazištima i ustanovama kulture, cilj im je da građane upoznaju sa zanimljivim ljudima ovoga grada, njihovim hobijima, ljubavima, poslovima, kako bi bolje upoznali svoje susjede o kojima se prema njihovom mišljenju malo zna. Osim svih navedenih tema, akcent u programskoj shemi ove televizije je na izvještavanju gledatelja na jezicima nacionalnih manjina. Jer, kako navode, Srijemska Mitrovica je multinacionalna sredina u kojoj, osim Srba, žive Hrvati, Mađari, Rusini, Nijemci, Romi... Svi oni jednako zaslužuju da predstave svoj jezik, tradiciju i kulturu gledateljstvu preko lokalne tv stanice. Na mjestu glavne i odgovorne urednice Gradske M televizije nalazi se **Biljana Selaković**, diplomirana novinarka iz Srijemske Mitrovice. Od 2010. do 2018. radila je u regionalnom tjedniku M novina na radnom mjestu novinara, do mjesta urednice i glavne i odgovorne urednice portala tog tjednika. Nakon osam godina u tiskanom novinarstvu dobila je ponudu da počne raditi na Grdskoj M televiziji, što je sa zadovoljstvom prihvatila. Osim iskustva u radijskom i televizijskom novinarstvu, prošla je niz različitih seminara za pisanje projekata, za rad u komisijama koje se bave ocjenjivanjem medijskih projekata, kao i seminar koji se ticao položaja žena u sportu.

HR Nakon višemjesečnog emitiranja televizijskog programa Gradske M televizije, možete li danas reći da je vaša misija s početka priče i uspjela?

Vlasnici naše televizije su smatrali da je u ovom gradu potrebna i lokalna televizija, s obzirom na to da je Srijemska Mitrovica administrativni i glavni grad Srijema, da je grad s najvećim brojem stanovnika i da je sjedište svih kulturnih i važnih državnih institucija. Cilj prilikom osnutka Gradske televizije nije bio samo puka informativa, što i nije najvažnije. Činilo nam se da je građanima dosta servisnih svakodnevnih, političkih, prije svega informativnih tema. Na nama je da informiramo građane o servisnim informacijama kao i o komunalnim temama, ali smo željeli da naši gledatelji upoznaju i neke vrlo značajne Mitrovčane koji se ne bave politikom nego su to ljudi koji su vrlo uspješni u sportu, kulturi i u različitim sferama kulture. Zbog toga smo odmah na početku počeli emitirati emisiju *Mitrovačke priče*, posvećenu po našem mišljenju važnim ljudima koji su afirmirali grad, koji ga i danas afirmiraju i koji pokazuju njegovu lijepu stranu. Uradili smo na desetke intervjua s mitrovačkim glumcima, slikarima, s ljudima iz područja književnosti, sporta... Smatramo da je ljudima dosta crne kronike koja uopće nema mjesta u našoj programskoj shemi. Mi se ne bavimo ubojstvima, ne bavimo se prometnim nezgodama nego gledamo da učinimo gledateljima svijet ljepšim. Redovno pratimo događanja svih ustanova kulture u gradu, snimamo promocije knjiga, izložbe i na taj način pokazujemo da se u gradu nešto događa. Općenito, čini mi

Vjerujem da će do kraja godine biti realizirano mnogo televizijskih emisija, što na srpskom jeziku, što na jezicima nacionalnih manjina, jer nam je stalo da se manjine koje žive u Srijemskoj Mitrovici vide i čuju i da i one dobiju priliku da u tom televizijskom programu prikažu ono što najbolje znaju i što rade

se da su neke kulturne teme jako zanemarene na lokalnim i regionalnim televizijama. Ljudima je dosta političara i državnika i mislim da su to teme kojima se trebaju baviti državni i republički mediji koji imaju nacionalnu pokrivenost i dostupni su u svim dijelovima Srbije, a mi se trebamo baviti našim lokalnim temama.

HR Ono što odlikuje Grdsku M televiziju jest izražen lokalpatriotizam. Pruža li Srijemska Mitrovica dovoljno sadržaja da ispuni medijski prostor na jednom televizijskom programu?

Mi njegujemo lokalpatriotizam. Jer, da bi smo voljeli i poštovali druge, prvo moramo sebe upoznati i zavoljeti. Kod nas su zaposleni Mitrovčani, ne ljudi sa strane, što je veoma važno. Prošle godine, kada smo osnovani i kada smo dobili dozvolu za emitiranje, aplicirali smo na nekoliko medijskih natječaja. Na razini Republike na općem natječaju za televizije su nam odobrena sredstva za projekt *Zapisi o Sirmiju*. To je bio jedan kvalitetan serijal o Sirmiju koji je bio izuzetno primijećen poslije emitiranja na televiziji. Bilo je divno raditi sa zaposlenima u Muzeju Srema, povjesničarima, zaposlenima iz Turističke organizacije i Zavoda za zaštitu spomenika kulture koji su nam bili glavni partneri na tom projektu. Težište nam je bilo na tome da otkrijemo Sirmij na drugačiji način. U proteklom razdoblju imala sam priliku uraditi dva intervjua s liječnicom **Gordanom Petaković**, ginekologom u mirovini, za koju sam sigurna da Mitrovčani ne znaju da se bavi slikarstvom još od studentskih dana. Također, uradila sam intervju s glumcem **Vladimirom Balačkom**, koji je, osim toga što je govorio o svojim ulogama, najavio i izdavanje monografije o glumici **Ireni Kolesar**, koja je radila u Jugoslovenskom dramskom pozorištu i Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu. Ideja je mnogo i Mitrovica je jedan kvalitetan grad što se tiče kulture, sporta, uspješnih đaka... i zaista je šteta što se oni do sada nisu imali priliku afirmirati kroz elektroničke medije.

HR Stječe se dojam da je na nekim televizijskim stanicama u manjoj mjeri zastupljeno izvještavanje o događajima koji se tiču manjinskih zajednica. Projekti Gradske M televizije koje planirate realizirati tijekom ove godine tiču se manjinskih naroda koji desetljećima žive na ovom podneblju. Zbog čega smatrate da je to važno?

Prošle godine odobren nam je projekt manjinskih zajednica na pokrajinskoj razini, koji se ticao Rusina, *Rusnaci u Srijemskoj Mitrovici*. Uz pomoć djevojke koja je Rusinka uspješno smo realizirali te emisije. Dvojezičan projekt vrlo je težak za realiziranje, s obzirom na to da je kolegama koji su radili mnogo vremena oduzimalo titlovanje. Ali, uspješno smo ga realizirali i bio je dobro prihvaćen. Problema nije bilo i bilo je divno kada su nam u studio došla djeca koja fakultativno izučavaju rusinski jezik. Oni su ponosno predstavili svoje znanje koje su stekli u školi i znanje na rusinskom jeziku koje se njeguje u njihovoj obitelji. U planu nam je da u 2019. godini realiziramo televizijski projekt s hrvatskom zajednicom i nadamo se da će nam taj projekt biti prihvaćen. Želja nam je da se Hrvati koji žive u Srijemskoj Mitrovici afirmiraju i da se sazna nešto više o njihovoj kulturi, običajima i aktivnostima. Osobno imam dobru komunikaciju s katoličkim župnikom u Srijemskoj Mitrovici i dekanom Srijemske biskupije mons. **Eduardom Španovićem**. Imamo sreću da nam se Katolička crkva nalazi u samom centru grada, koja je velebno zdanje, ponos Mitrovčana. Isto tako, za ovu godinu planiramo suradnju i s njemačkom udrugom iz Srijemske Mitrovice koja je osnovana prije nekoliko godina. Malo je Nijemaca u Srijemskoj Mitrovici, ali ima dosta njihovih potomaka. Oni ne znaju njemački jezik, ali su tu, drže se i obnavljaju veze sa zajednicom.

Kakva vam je suradnja s drugim manjinskim medijima? Smatrate li da je u realiziranju navedenih projekata važno surađivati s predstavnicima manjinskih medijskih kuća?

Želimo da projekti koji se tiču nacionalnih manjina rade novinari hrvatske nacionalne manjine, koji govore i pišu na hrvatskom jeziku. Za rusinsku emisiju nismo imali boljeg novinara, ali smo imali djevojku koja je izuzetno inteligentna i koja se jako lijepo snašla. Nama je važan taj kontakt kao i to da novinar iz manjinskog medija razgovara s pripadnikom svoje zajednice. On najbolje zna što sve može i na kakav se način predstaviti gledateljstvu. Zato nam je važno da svim predstavnicima nacionalnih manjina pružimo mogućnost da se vide i čuju na našoj televiziji. Da bismo došli do kadrova s nekog događaja ili do određenih informacija, moramo međusobno surađivati. Moj moto je da su kolege sve. Nikada ne znaš kada će ti njihova pomoć biti potrebna. Ako nemaš dobar odnos s kolegom, ni posao ne možeš odraditi valjano. Previše je medija i medijsko je polje kaotično. Ali prije svega manjinski mediji, koji imaju u fokusu manjinu kojoj se obraćaju, ali su otvoreni i za većinsko stanovništvo, trebaju međusobno surađivati i pomagati se. Lijepo surađujemo s RTV-om i s njima nikada nismo imali problema, a također i s vašom medijskom kućom. Ne trebamo se gledati kao konkurencija, nego upravo da se podržavamo. To je politika Gradske M televizije, Radio Srema, što vlasnika što nas urednika iz ovih medija, jer jedni bez drugih teško da bismo mogli.

Planirate li i nakon završetka projekta nastaviti suradnju s manjinskim zajednicama u Srijemskoj Mitrovici i izvještavati o njima?

U našem gradu postoje udruge koje vrlo aktivno rade i okupljaju, osim starijih članova, i mlade, koji žele negovati svoju tradiciju i običaje i dobiti šansu da to prikažu na televiziji. Također, hrvatski jezik se izučava u srijemskomitrovačkim školama, a naša Katolička crkva u najvećoj mjeri okuplja hrvatsku zajednicu u našem gradu, a godinama uspješno djeluje i radi HKC

Srijem – Hrvatski dom. Sve su to razlozi zbog kojih smatramo da oni zaslužuju prostor u našem televizijskom programu. Mi smo u obvezi, kao medij koji se odlučio za tu programsku koncepciju, nastaviti pratiti događanja u svim manjinskim zajednicama. Otvoreni smo za sve vidove suradnje i zaista smatramo da je potrebno da se što više afirmiraju nacionalne manjine u gradu.

Kao dio vašeg medijskog sustava funkcionira i regionalni Radio Srem koji ima tradiciju dugu 49 godina. U okviru radijskog programa, prethodnih godina, realizirani su i programi na hrvatskom jeziku.

Prije dvije godine projekt koji je nosio naziv *Divan je kićeni Srijem* je bio projekt koji je imao dobru slušanost kod Hrvata u Srijemu, ali ne samo kod Hrvata nego je to bila prilika da i ostalo stanovništvo čuje što se to događa u nekoj manjinskoj nacionalnoj zajednici. Taj projekt je bio uspješno realiziran na obostrano zadovoljstvo. Što nas je više, život je kvalitetniji i ljepši. Lijepo je živjeti u multinacionalnoj i multikulturalnoj sredini, a mislim da su toga svjesni i stanovnici Srijema.

Koje državne institucije su vas podržale u dosadašnjem radu?

Projekti koji su bili na razini Grada Srijemska Mitrovica nam nisu podržani u prošloj godini, ali se nadamo da će se to promijeniti. Ne mogu reći da nemamo lijepu suradnju s predstavnicima lokalne vlasti. Imamo dobru suradnju s pi-om, koji nam redovito šalje pozive na događaje, a mi ih na temelju naše programske koncepcije pratimo u većoj ili manjoj mjeri. Tu smo da ispoštujemo sve ono što smatramo da je bitno. Velika podrška nam je Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, kao i Ministarstvo kulture i informiranja. To su dvije razine vlasti koje su nas prepoznale u prošloj godini i koje su podržale naše projekte.

Koji su vam daljnji planovi? Mislite li da će u ovoj godini lokalnim medijima biti odobreno više sredstava za rad u odnosu na prošlu?

Osim naše redovne djelatnosti proizvodnje televizijskog programa, *Mitrovačkih priča*, informativnog programa, spremno dočekujemo natječaje koji uskoro trebaju biti raspisani na raznim razinama, od lokalne do republičke. Ideje su tu, projekti su nam u glavi, trebaju se samo staviti na papir i da se završe. Vjerujemo da će dobri projekti, ne samo naši, već i svih ostalih medija, biti podržani. Prema podacima kojima raspolazem, primat će se dati lokalnim medijima. Mediji u lokalnim sredinama mnogo teže posluju nego oni na republičkoj razini. Jer kad imate televiziju s nacionalnom pokrivenošću ili dnevne novine koje su dostupne u svim dijelovima Srbije, tada je i taj reklamni »kolač«, odnosno prihod od marketinga, mnogo veći. Ovdje marketing mnogo slabije funkcionira. Manje je poduzeća, manje je interesiranja privatnih kompanija i poduzetničkih radnji, jer svi jedva sastavljaju kraj s krajem. Težište nam je da uradimo dobre projekte i da zahvaljujući sredstvima odobrenim po osnovi raznih natječaja uradimo dobre televizijske sadržaje. Vjerujem da će do kraja godine biti realizirano mnogo televizijskih emisija, što na srpskom jeziku, što na jezicima nacionalnih manjina, jer nam je stalo da se manjine koje žive u Srijemskoj Mitrovici vide i čuju i da i one dobiju priliku da u tom televizijskom programu prikažu ono što najbolje znaju i što rade.

Što donose izmjene Zakona o matičnim knjigama?

Nacionalna pripadnost u službenom dokumentu

Poslije nekoliko desetljeća u matičnim knjigama rođenih ponovno će stajati nacionalna pripadnost. Izjašnjavanje nije obvezno već će ta rubrika biti popunjavana na zahtjev

O d početka ove godine pripadnici nacionalnih zajednica imaju mogućnost svoju nacionalnu pripadnost upisati u matičnu knjigu rođenih. To im omogućavaju Izmjene i dopune Zakona o matičnim knjigama. Upis podataka dobrovoljan je, a osim svoje nacionalne pripadnosti oni koji to žele moći će u matičnu knjigu rođenih upisati i promjenu spola.

Jedinstvena baza podataka

U Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave kažu da je jedna od novina zakona usvojenog lipnja 2018. vođenje matičnih knjiga u elektroničkom obliku, što znači da će Srbija imati Registar matičnih knjiga, koji će biti jedinstvena baza podataka. Elektroničko vođenje te evidencije omogućuje i elektroničku razmjenu podataka s drugim službenim evidencijama koje vode različita tijela. Zakonske izmjene trebale bi konačno uvesti red i u popis birača jer su sada (ili bi trebale biti) matične knjige rođenih povezane s jedinstvenim popisom birača, a to bi trebalo osigurati ažurnost, točnost i pouzdanost podakata. Istog dana kada su zakonske izmjene stupile na snagu pomoćnica ministra državne uprave i lokalne samouprave **Marina Dražić** izjavila je da su matičari u općinama i gradovima skoro u potpunosti obavili prepis podataka iz matičnih knjiga građana za posljednjih 100 godina u elektronički oblik.

»Sada, s novim zakonom, mi ih obvezujemo da podatke direktno unose u elektronički registar i da druga tijela koriste te podatke za određene postupke, kako bismo kao uprava pružali brže i kvalitetnije usluge našim građanima. Također, pripadnici nacionalnih manjina, kojih ima oko 13 odsto u odnosu na cjelokupno stanovništvo Srbije, moći će, samo ukoliko to žele, i svoju nacionalnu pripadnost upisati u matičnu knjigu rođenih, što im je i Ustavom zagarantirano pravo«, rekla je Dražić.

A mogu li to pravo pripadnici nacionalnih manjina u praksi i koristiti provjeravali smo u Somboru, gradu u kome po posljednjem popisu živi 7.070 Hrvata.

Upis za pol sata

Ako je suditi po primjeru Sombora, onda se zakonske izmjene o nacionalnom izjašnjavanju zaista i primjenjuju, a nacionalna pripadnost se upisuje jednostavno i bez posebne procedure. Uz osobnu iskaznicu, stranka matičnom službeniku podnosi usmjereni zahtjev da želi svoju nacionalnu pripadnost upisati u matičnu knjigu rođenih. Matičar zatim na temelju podataka iz osobne iskaznice, podataka iz matične knjige rođenih i usmjerenog zahtjeva sačinjava zapisnik, koji potpisuju stranka i matičar. Za manje od pol sata ova promjena bit će u matičnoj knjizi rođenih, što znači da pol sata nakon prijave stranka može u rukama imati izvod iz matične knjige rođenih gdje stoji i nacionalna pripadnost. Za upis nacionalnosti u matičnu knjigu rođenih ne naplaćuje se taksa. Kod maloljetne djece postupak je nešto složeniji, odnosno njihova nacionalna pripadnost može se upisati samo uz nazočnost oba roditelja koji svoju suglasnost potvrđuju potpisima na sačinjeni zapisnik. U somborskoj Matičnoj službi kažu da je 1964. godina posljednja godina kada se u matične knjige upisivala nacionalna pripadnost i svi rođeni poslije te godine nemaju u službenim matičnim dokumentima upisanu nacionalnu pripadnost.

»Ovo jest pomak, ali on će nešto značiti samo osobama koje drže do svoje nacionalne pripadnosti. Naravno, uz pretpostavku da mu to neće donijeti nelagodnosti i problem bilo koje vrste. Povijesno gledano možda se samo vraćamo na stanje kakvo je nekada bilo. I sve to treba promatrati u kontekstu srpsko-hrvatskih odnosa koji se ne mogu pohvaliti značajnijim uzlaznim kontinuitetom«, kaže predsjednik KUD-a Hrvata **Bodrog Željko Šeremešić**.

Htjeli smo o ovoj temi razgovarati i s predstavnicima civilnih udruga koje su se proteklih godina bavile ostvarivanjem prava nacionalnih manjina. Međutim, ili nisu bili upoznati s izmjenama zakona ili nisu bili voljni govoriti o ovoj temi.

Z.V.

Škola na Mlaki

Stariji Subotičani dobro pamte – područje na kome se danas uzdiže naselje Prozivka u prošlosti se zvalo Mlaka i njime je proticala rječica sa svojim krakima odvođeci vodu iz viših dijelova grada ka Paličkom jezeru. Na tom pravcu široke prirodne udoline kroz grad ka Mlaci davno je izgrađena školska zgrada, po svemu sudeći još 1858. godine, te je pripadala najstarijim prosvjetnim objektima. Iako je službeno to bila škola Prvog kvarta (grad je nekada bio podijeljen na kvartove, krugove, rajone) i nalazila se u urbanom dijelu grada okružena kućama, ljudi su je nazivali Mlaka, vjerojatno po području u neposrednoj blizini. I službeni i neslužbeni naziv ostao je ubilježen u dokumentima koji se čuvaju u Povijesnom arhivu, među izvješćima o stanju škola 1948. godine (F 68.1567). Tu je upisan i podatak o dogradnji ove škole 1895. godine, nedugo nakon što je izgrađena i velika, jednokatna Senčanska škola u obližnjem Drugom kvartu, koja i danas postoji.

Gdje se nalazila škola Mlaka? Srećom su stare gradske karte vrlo informativne i precizne, s ubilježenim važnim društvenim objektima, te daju brojne odgovore. Škola se nalazila u Češkoj ulici, što je danas Ulica Lajosa Joóa, pa iako stare zgrade više nema, na istoj lokaciji je sve vrijeme prosvjetni objekt – Mala škola *Sonja Marinković*, na uglu s istoimenom ulicom. Ova školska zgrada podignuta je polovinom prošlog stoljeća, a danas je pohađaju učenici nižih razreda.

U spomenutom fondu Povijesnog arhiva sačuvana je fotografija nekadašnje škole, moguće jedina, kao i skica tog objekta s četiri učionice. Prema izvješću iz 1948. godine, opskrbljivala se vodom s uličnog bunara. Stari *arteški* bunar na ulici i danas postoji, ali već dugo nije u uporabi.

Nužda

Pošto nisam lingvist, potražio sam značenje riječi nužda, i na hrvatskom i na srpskom jeziku. U srpskom ima dvostruko značenje: nužda = velika potreba, neophodnost (obično izazvana teškom situacijom, nevoljom). Kada sam pročitao ovu definiciju, odmah sam se sjetio našeg predsjednika, i to povodom jednog nedavnog događaja. On se pojavio navečer na RTS-u na izvanrednoj konferenciji za novinare i objavio da je uhićen gradonačelnik Grocke, koji je ujedno i član Gradskog odbora SNS-a; kao naručilac paljenja kuće jednog novinara. Predsjednik je prije ovog saopćenja upravo doputovao iz Davosa, gde je sudjelovao na Svjetskom ekonomskom forumu i umjesto da ode doma i odmori se od puta, osjećao je veliku potrebu, nuždu, da sam priopći ovu vijest, umjesto npr. ministra policije (u slučaj paljenja umiješan je i jedan policajac) ili nekog od potpredsjednika vladajuće stranke! Iz tada poslaničke poruke »da će novinari biti zaštićeni, a da partijska knjižica nikog ne štiti od odgovornosti« možemo zaključiti da ovo uhićenje nosi važnu poruku za članove stranke na čijem čelu je On sam. No, predsjednik misli da on ujedinjuje partijske i državne poslove i da on treba o tome govoriti jer »ovo je za nas važan dan i pokazuje svu našu odlučnost da mijenjamo stvari, da pošaljemo svima u svijetu signal da je Srbija sigurna zemlja i da u njoj nije bilo ubojstva ili ranjavanja novinara kao u drugim zemljama. Naš posao je da kaznimo i nagodavce i izvršitelje«. Naš predsjednik je u Davosu prisustvovao i razgovoru o medijskim slobodama, gdje je bio i kritiziran glede tih sloboda u našoj domovini. Možda su ga ove kritike navele na nuždu da sam izlaže naprijed citirane misli, ali možda ima i neki drugi razlog. Naš trenutni predsjednik države imao je već posla s novinarima, jer je početkom 1998. godine postao ministar za informiranje u tadašnjoj koalicijskoj vladi. Poznat je po tome da je inicirao strogi zakon o medijima, čiji je rezultat bio gašenje mnogih oporbenih medija: *Dnevnog telegrafa*; *Naše Borbe*; *Evropljanina*; uzgred vlasnik i novinar ovog tjednika ubijen je ispred svog stana u travnju 1999. godine, dok je on bio ministar. Slučaj do današnjih dana nije riješen. Možda bi rješenje ovog slučaja bila još jača poruka?

Nužna administracija

Rijetko sam čuo nekog tko nije kritizirao rad naše administracije. Za funkcioniranje bilo koje uređene države administracija je neophodna. Pitanje je koliki je optimalni broj tih birokrata i koliko ih vrjednovati, odnosno plaćati? Već godinama se priča, razmatra kao spasonosno rješenje uvođenje platnih razreda, u ovom sustavu jedan od kriterija vrjednovanja rada, a time i visina plaće, bio bi stupanj stručnosti, tj. obrazovanja. Valjda je ovaj problem stigao do stupnja nužnosti, i koncem prošle godine republički Parlament je usvojio dva zakona: Zakon u sustavu plaća zaposlenih u javnom sektoru i Zakon o zaposlenima u jav-

Nekadašnji javni toalet u Strossmayerovoj ulici

nim službama (zdravstvo, obrazovanje). Ovi zakoni su se trebali primjenjivati od 1. siječnja ove godine. Nedavno je predstavnik Vlade izjavio da se ovi zakoni ove godine neće primjenjivati, nego se odgađaju do 2020. godine. Obrazloženje je bilo prilično nejasno i nerazumljivo. Jedan od razloga je da nema kadrova s odgovarajućim obrazovanjem i treba stvoriti neku »akademiju za obrazovanje zaposlenih u javnom sektoru«. Koliko se sjećam, tko je završio gimnaziju ili srednju ekonomsku školu mirne duše je mogao raditi u bilo kojoj administraciji. Pošto je posljednjih desetljeća bila praksa zapošljavanja partijskih kadrova, ne čudim se da ima problema ove prirode, s obzirom na to koliko nam je i obrazovanje očajno. Dok sam ja radio u općini, otvorena je služba za građane u prizemlju. Koliko se sjećam, za nuždu je na raspolaganju bio jedan toalet, a ključ je, eventualno, bio kod portira. Nedavno sam bio platiti utrošenu električnu energiju. Vidjevši da ljudi stoje u tri reda, zapitao sam portira gdje je toalet u slučaju nužde. Dobio sam odgovor da takvog za klijente nema. Valjda nemaju dovoljno novaca.

Gdje ići u slučaju nužde

Šezdesetih godina prošlog vijeka u gradu su postojala dva javna WC-a: jedan kod Gimnazije, na početku Ulice Sándora Petőfija, druga u Strossmayerovoj ulici ispred današnje Muzičke škole, zbog tadašnje pijace. Sagrađeni su vjerojatno krajem XIX. stoljeća. Onaj pored Gimnazije je izgorio, a umjesto drugog, na prostoru između Muzičke škole i Gradske kuće, izgrađen je jedan javni poluukopani toalet koji i danas radi do 20 sati, a drugi sa sličnim rješenjem je podignut u parku ispred Sinagoge. S ovim je stalno bilo problema, zbog neriješene kanalizacije. Koliko mi je poznato, trenutno ne radi. Pitam se, pošto naša Vlada i predsjednik stalno naglašavaju da oni teže što bolje služiti narodu (glasačima), zar osiguranje funkcije javnih WC-a nije u interesu građana? Trenutno, grad ih tretira kao »poslovne prostore« i izdaje ih u zakup. Uriniranje na javnom mjestu je kažnjivo, i to je u redu. Gdje da idemo u slučaju nužde? Trebamo ući u neki kafić i kupiti neko piće da bismo mogli koristiti toalet? Danas se proizvode pelene i za odrasle, a pošto nas vlast često tretira kao da smo maloljetni, kada krenemo poslom u grad, predlažem da obučemo odmah i pelene. Za svaki slučaj.

Svijest i novac

Drugo lice SUBOTICE

Ovih zimskih dana svjedoci smo brojnih izvještaja u medijima o problemu povećane zagađenosti zraka u mnogim gradovima Srbije. Stručnjaci bi rekli da je povećano prisustvo suspendiranih čestica, što bi se običnim riječima moglo тумачити da udišemo nezdrav, zagađen zrak. Suspendirane čestice su male čestice, partikularne veličine do 40 mikrona koje se nalaze u zraku u tekućem ili čvrstom agregatnom stanju. One veće (od 40 do 100 mikrona) razmjerno brzo padaju na zemlju, dok one manje, ispod 10 mikrona, lebde u zraku, udišu se i prave najveće probleme, jer postaju respirabilne i deponiraju se u alveolama, izravno utječući tako na zdravlje – naravno u negativnom smislu.

A kakva je situacija po tom pitanju kod nas u Subotici? Nimalo ružičasta. Nedavno je objavljena mapa Srbije s naznačenim gradovima gdje je aerorozagađenje prošle godine najizraženije. Na njoj se nalazi i naš grad!

Stručnjaci su zaključili da je najveći uzrok aerorozagađenja posljedica utjecaja produkata sagorijevanja fosilnih i čvrstih goriva – ispušnih plinova motora s unutrašnjim sagorijevanjem (čitaj: auspuh – produkata brojnih vremenskih četverokotača na našim putovima i ulicama) i narodski rečeno, dima iz brojnih ložišta, pogotovo u hladnijem razdoblju godine kada je neophodno ložiti kao i nedovoljne ekološke svijesti građana. Pomalo stidljivo, priznali su kako je jedan od uzroka i proizvodnja električne energije u termoelektranama koje troše enormne količine uglja loše kvalitete. Vrlo mudro vele i to da je potrebno ponašati se ekološki, grijanje riješiti priključenjem na daljinsko grijanje, plinovode, gradske toplane i slične za životni okoliš prihvatljivije solucije. To bi bilo sasvim OK da nije u pitanju njegovo veličanstvo novac! Nepotrebno je dalje objašnjavati, zar ne?

Vratimo se ekološkoj svijesti građana. Činjenica je da smo po tom pitanju nisko kotirani, što iz neznanja, što iz bahatosti i nekulture, a nažalost i vrlo, vrlo često – zbog neimaštine. Sve navedeno vidi se oko nas na svakom koraku. Prošećite gradom, pa ćete se i sami uvjeriti. Lijekova za podizanje ekološke svijesti ima: edukacija za neznanje, odgoj (prije svega kućni!) a i zakonske mjere za bahatost i nekulturu (zakonske mjere postoje, ali se primjenjuju selektivno, op. a.), a za neimaštinu, odnosno oskudicu veći standard (za sada ga nema, osim u statističkim izvještajima, op. a.).

A čime se griju brojni naši sugrađani koji nemaju (za) centralno grijanje ili termo-peći? Svačim što gori, sagorijeva i daje toplinu: ugalj, drva i pelet odnosno lož ulje (novčano »sretniji«), poljoprivredni otpaci (oni koji ih imaju), papir, karton, plastika svake vrste (uključujući PET i PVC ambalažu), stari namještaj, granje, krpe i drugi odbačeni tekstil, neupotrebljiva stara obuća i sve moguće »gorljive« odbačene stvari (sugrađani »tranzicijski gubitnici«). Naravno, ove navedene vrste goriva itekako utječu na aerorozagađenje stvarajući tako i neugodne mirise. U sretnija vremena, proturiš glavu kroz prozor i znaš po mirisu koji vjetar puše; ako se »osjeća« (pokojna) Zorka, onda je sjeverac ili sjeverozapadni, a ako je južni, onda se osjeti kafilerija 29. novembra (također upokojenog). Ali zbog smrada malo njih je otišlo Bogu na ispovijed, a zbog hladnoće mnogi!

Ključno rješenje bilo bi u većem standardu. »Minimalcem«, da ne spominjem postojeće još gore verzije prihoda (jer ima sugrađana koji ni to nemaju) i pored ekološke svijesti, odgoja, osobne kulture i društvene odgovornosti ne možete si priuštiti sve pogodnosti ekološkog grijanja.

A. D.

NATJEČAJ ZA REGRESIRANJE PRIJEVOZA STUDENATA U MEĐUGRADSKOM, ODNOSNO, MEĐUMJESNOM PROMETU U APV ZA 2019. GODINU

Pokrajinsko tajništvo za Visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost će 2019. godine regresirati troškove prijevoza studenata u međugradskom, odnosno, međumjesnom prometu.

Temeljem članka 11. Razdjel 13, čl. 20, 21, 22, 24. i 25. Pokrajinske skupštinske odluke o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2019. godinu (*Službeni list APV*, broj 60/2018) i članka 7. Odluke o regresiranju prijevoza studenata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (*Službeni list APV*, br. 1/2013 i 5/2017), Pokrajinsko tajništvo za visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost raspisuje natječaj za regresiranje prijevoza studenata u međugradskom, odnosno, međumjesnom prometu u APV za 2019. godinu.

Pod međugradskim, odnosno, međumjesnim prijevozom studenata, podrazumijeva se prijevoz studenata između naseljenih mjesta dvije općine, općine i grada ili dva grada. Prigradske linije se ne regresiraju.

UVJETI ZA STJECANJE PRAVA NA REGRESIRANJE TROŠKOVA PRIJEVOZA SU SLJEDEĆI:

- da je stanovnik Grada Subotice,
- da putuje u međugradskom, odnosno, međumjesnom prometu,
- da nije korisnik usluge smještaja u studentskim centrima,

da se školuje na teret proračuna Republike Srbije, da prvi put upisuje godinu studija na teret proračuna, da nije korisnik stipendije i kredita od nadležnih ministarstava, Vlade Republike Srbije, nadležnih pokrajinskih tijela uprave, Pokrajinske vlade, lokalnih samouprava, Republičkog fonda za razvitak znanstvenog i umjetničkog pomlatka, Fonda za stipendiranje darovitih studenata Sveučilišta u Novom Sadu i drugih fondova i fondacija.

ZA REGULIRANJE PRAVA ZA REGRESIRANU MJESEČNU KARTU STUDENTI TREBAJU PODNIJETI SLJEDEĆE:

- preslik osobne iskaznice,
- potvrdu fakulteta da student prvi put upisuje godinu osnovnih, master ili doktorskih studija na teret proračuna,
- potvrdu o nezaposlenosti studenta,
- preslik štedne knjižice, odnosno tekućeg računa kod određene banke.

NAPOMENA: Osim navedenih priloga, studenti popunjavaju obrazac izjave koji mogu naći na internetskoj stranici Grada, ili u Uslužnom centru Gradske kuće.

Zahtjevi za regresiranje mjesečnih karata predaju se u Uslužni centar Gradske kuće, Trg slobode broj 1, svakog dana u razdoblju od 4. 2. 2019. do 15. 2. 2019. godine, od 9 do 14 sati.

Informacije na tel.: 024-626-883

Tajnica, Jasmina Stevanović

Potreba za zapošljavanje u sezoni 2019. godini

Vodoprivredne uslužne djelatnosti d.o.o.

Turističko naselje Margarita Maris, Sveti Filip i Jakov, Biograd na moru

Traže se djelatnici za: 1. Poslovi čišćenje i ostali poslovi po naselju (četiri izvršitelja)

2. Poslovi kuhanja i pripremanja hrane (četiri izvršitelja)

3. Poslovi konobara (dva izvršitelja)

4. Pomoćni poslovi u kuhinji i restoranu (četiri izvršitelja)

Poslovi se ugovaraju na rok od 100 (sto) dana, počevši od 25. svibnja 2019. godine, moguće i ranije, u koliko se radi o kvalitetnom kadru.

Osobe koje rade u kuhinji i restoranu, moraju posjedovati valjanu dokumentaciju (sanitarna knjižica, položen higijenski minimum, u koliko nemaju isti moraju položiti odmah po dolasku)

Vrijednosti satnice neto:

1. 22,00 kn/h – čistačica

2. 40,00 kn/h – kuhar

3. 28,00 kn/h – pomoćni kuhar

4. 34,00 kn/h – konobar

5. 25,00 kn/h – pomoćni poslovi u kuhinji i restoranu

Napomena: Prosječno se može odraditi 220 do 250 sati mjesečno.

Osiguran smještaj (više krevetne sobe) i dva obroka dnevno.

Radna sredina je ugodna i dobra.

Prijavu za posao izvršiti na slaven.kovaceviczg@ckzg.hr ili više informacija na telefon +385989394563.

Prijava za poslove kuhara i konobara mora sadržavati:

1. Životopis – obavezno kontakt, državljanstvo i radno iskustvo

2. Dokaz o završenom osposobljavanju za kuhara (obavezno), a za konobara može, ali nije uvjet

3. Dokaz o posjedovanju sanitarne iskaznice i higijenskog minimuma – ako nemate naglasiti da nemate kako bi Vam se po dolasku u Sveti Filip i Jakov sve organiziralo.

Prijava za poslove čistačice i pomoćnih radnika mora sadržavati:

1. Kontakt, državljanstvo i radno iskustvo

2. Dokaz o posjedovanju sanitarne iskaznice i higijenskog minimuma – ako nemate naglasiti da nemate kako bi Vam se po dolasku u Sveti Filip i Jakov sve organiziralo.

Razgovor za posao će se održati u Subotici tokom ožujka i travnja 2019. godine, ovisno o ukupnom broju prijavljenih.

Planovi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2019.

Prioritet znanstveno-istraživački program

Katarina Čeliković

ske kulture Hrvata u Srijemu, čime se taj projekt ove godine i završava. Vjerujemo da će rezultat, kao i svih dosadašnjih istraživanja Zavoda za kulturu Hrvata u Vojvodini, biti i monografska publikacija. Ove godine planiramo i opsežno istraživanje također tradicijske kulture banatskih Hrvata. Na taj ćemo način pomoći, ali ove godine i intenzivirati rad na području nematerijalne kulturne baštine i izrade njezina registra.

Dijalektološko je istraživanje materinjih govora započeto u Monoštoru, veoma važan segment rada Zavoda, kaže Katarina Čeliković. To će se istraživanje raditi opet uz suradnju s nekoliko institucija u Hrvatskoj. Suradnja se nastavlja, kako s pojedincima tako i s institucijama.

Katarina Čeliković ovom prilikom najavljuje veći broj znanstvenih kolokvija na teme koje su aktualne ove godine.

»Imat ćemo čak oko deset znanstvenih skupova, stručnih predavanja i tribina u kojima je Zavod ili organizator ili suorganizator. Imamo suradnju s Hrvatima u Pečuhu i s Hrvatima u Zagrebu, Osijeku i u nekim gradovima u Istri. Objavom Godišnjaka za znanstvena istraživanja i časopisom *Nova riječ*, mi tematiziramo stručno-znanstveno teme koje se kreću od književne baštine pa sve do socioloških i humanističkih znanosti, povijesti, filozofije i svega što je dijelom naše kulturne baštine«, kaže Čeliković.

Ono što je prema mišljenju djelatnika Zavoda također veoma značajno jest njihova nakladnička djelatnost.

»Oko deset naslova nalazi se u našem nakladničkom planu i programu. Time potvrđujemo veliku odluku da se djela koja su od značaja za Hrvate u Vojvodini trebaju ne samo tematizirati na znanstvenim skupovima nego i objavljivati. Riječ je o djelima koja potpisuju iznimno važne osobe poput **Ladislava Heke** iz Segedina koji obrađuje povijesne teme vezane uz naš prostor. Ali jednako tako i monografija o **Čiliku Dulić Kasibi**, jednoj od najznačajnijih umjetnika likovne naive koja je zastupljena ne samo u našem životu i kulturnom miljeu već mnogo šire u Srbiji, ali i izvan naših granica.«

Zavod nastavlja i veoma važan proces digitalizacije materijalne baštine Hrvata u Vojvodini, što se odnosi na knjige i periodiku. Ali profesorica Čeliković jednako tako misli i na nematerijalnu kulturnu baštinu gdje postoji opsežan materijal, fotografije,

Suradnja s institucijama i pojedincima, udrugama kulture, rad na književnoj i nematerijalnoj baštini, kao i povijesti Hrvata na ovim prostorima, dijelom su aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Planovi za tekuću godinu su brojni, u koje spada i nastavak Godine hrvatskih velikana, kao i održavanje većeg broja kolokvija na aktualne teme.

Prisutnost Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u područjima djelovanja koja su definirana misijom ove ustanove značajna je i vidljiva, a postupno to postaje u sve većoj mjeri. Vidljiv je doprinos njegovih uposlenika i suradnika u njegovanju hrvatske kulture na prostorima gdje je ona izložena asimilaciji, suočavanju, ali i zaboravu. Menadžerica kulturnih aktivnosti u Zavodu **Katarina Čeliković** izdvaja najvažnije:

»Zavod i ove godine nastavlja znanstveno-istraživački program, gdje se ponajprije misli na terensko istraživanje tradicij-

1 GODINA VELIKANA

stari dokumenti, video zapisi. Sve će se to digitalizirati i u najvećoj mogućoj mjeri staviti na internetski portal Zavoda, kaže sugovornica.

Za Zavod je veoma značajna suradnja s amaterskim udrugama kulture u Vojvodini, ali i šire od toga. Katarina Čeliković kaže

kako se Zavod neće nikome nametati, ali je otvoren za sve vidove komunikacije gdje god je to moguće.

U Zavodu posebno žele istaknuti *Godinu hrvatskih velikana*.

»Ove godine razmišljamo o desetak osoba koje su završile svojim značajem da ih se danas sjećamo. Ta kultura sjećanja je veoma živa. Ove godine obuhvatit ćemo prostor šokačkog Podunavlja i Srijema, ali jednako tako i subotički i somborski kraj. To su ljudi koji su tijekom XX. stoljeća ili čak iz vremena Budimskog kruga, stvarali na narodnom jeziku, identitetski su bili jasno određeni, izjasnili su se kao ljudi koji čuvaju hrvatsku kulturu na ovim prostorima i onda kada naša zajednica nije imala manjinske značajke«, zaključuje sugovornica.

Siniša Jurić

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama iz Subotice* raspisuje

Natječaj za skladbe koje će biti izvedene na XIX. Festivalu bunjevački pisama

Festival će biti održan 29. 9. 2019. u Subotici. Temeljna svrha ovoga festivala je promocija i popularizacija nove bunjevačke *pisme* i poticaj svima, a osobito mladima kako bi sami pridonijeli očuvanju i unaprjeđenju kulturne baštine svoga roda i naroda.

PROPOZICIJE NATJEČAJA:

1. Tekst i glazba trebaju predstavljati život i običaje bačkih Bunjevaca;
2. Tekst pjesme mora biti pisan ikavicom ili ijekavicom;
3. Pjesma može imati 3 ili 4 strofe;
4. Dužina pjesme je od 3 do 5 minuta;
5. Note (melodija, akordi) i tekst treba dostaviti u 2 primjerka;
6. Uz tekst i melodiju obavezno dostaviti i demo snimku;

7. Radovi prethodno ne smiju biti izvođeni (premijerno izvođenje);

8. Jedan autor može dostaviti najviše 3 skladbe;

9. Primljeni radovi se ne vraćaju;

10. Radovi se šalju pod šifrom, a rješenje šifre (ime, prezime i adresa autora i kontakt telefon) mora biti u posebnoj, zatvorenoj kuverti;

11. Nakon odabira najboljih radova, stručna komisija će autore izvijestiti o rezultatima;

12. Festival se organizira isključivo na volonterskim principima, te se radovi neće honorirati;

13. Autor skladbe koja je odabrana za izvedbu na festivalu samim njezinim slanjem daje svoj neopozivi pristanak da se skladba studijski snimi i izda na nosaču zvuka i video zapisa radi popularizacije festivala.

Natječaj je otvoren do 31. 5. 2019.

Skladbe slati na adresu:

- Vojislav Temunović, Skerlićeva 17, 24000 Subotica,

- HGU FBP, Vladimira Gortana 23, 24000 Subotica;

mail: hgu.fbp@gmail.com

s naznakom: ZA XIX. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

MAČKARE
premundureni dani

2019

POZIVAMO VAS !

23.2
MASKENBAL
sportska hala Golubinci
sa početkom u 19h

24.2
KARNEVAL
na ulicama Golubinaca
sa početkom u 14h

Stanje ozimih usjeva na somborskim njivama

Sjetva obavljena po suhoj zemlji, a pokazalo se da su najbolje nikli usjevi gdje je rađena reducirana obrada, jer su tako ratari uspjeli sačuvati postojeću vlagu u zemlji

Tijekom prošle jeseni poljoprivrednici su sjetvu ozime pšenice i ječma obavili, moglo bi se reći, u uvjetima ekstremne suše. Neki su se držali optimalnih rokova sjetve i sijali ne čekajući padaline, a drugi ratari nadali su se kakvim-takvim oborinama, pa su sjetvu odgađali do posljednjeg dana. Neki ratari su radili reduciranu obradu zemljišta, odnosno samo tanjiranje i direktnu sjetvu, a drugi su se, pak, držali starog sistema – oranje, priprema zemljišta i sjetva. U ovisnosti od rokova sjetve, obrade i lokaliteta pri kraju zime usjevi izgledaju šaroliko. Ima njiva za koje poljoprivrednici mogu reći da izgledaju solidno, ali i parcela gdje će tijekom ovog proljeća biti obavljena ponovljena sjetva.

Nicanje šaroliko

Obitelj **Jozić** iz salaša Nenadić pšenicom je prošle jeseni zasijala 80 jutara, a ječmom 50 jutara. Tijekom sjetve držali su se

optimalnih rokova, a sjetvu su obavili reduciranom obradom i direktnom sjetvom, odnosno bez dubokog oranja.

»Stanje usjeva ovisi od lokaliteta do lokaliteta. Tamo gdje je poslije sjetve i bilo nešto padalina nicanje je bilo dobro i mogu reći da na tim parcelama usjevi solidno izgledaju. Ima i deset posto njiva gdje nije bilo dovoljno vlage i gdje su pšenica i ječam u lošem stanju. Još jedan snijeg bi dobro došao, recimo do polovice veljače. Pomogao bi taj snijeg da pšenica ne krene prerano u bujanje i onda bi završila bokorenjem, a za loše pšenice bolje je da se duže bokore«, kaže **Marko Jozić**.

Za razliku od njega, **Ivica Gromilović** je umjesto reducirane obrade išao s oranjem. Držao se i on optimalnih rokova sjetve, a na upit kako mu danas izgleda pšenica odgovara – šareno.

»Svakako je. Ima i one koja je nikla, koja tek sada niče, koja još nije ni krenula. Niklo je tamo gdje je bilo vlage, ali to je 20-30 posto. Što će biti s pšenicom koja još nije krenula nicati, vidjet ćemo poslije ovih snjegova. Hoću li nešto morati i presijavati, još ne znam«, kaže Gromilović koji je jesenas pšenicu posijao na šest jutara.

Da je na terenu stanje šaroliko potvrđuje i savjetodavac u PSS Sombor **Zoran Boca**.

Tjedan u Somboru

(Zlo)uporaba zakona

»I mam 35 godina radnog staža, a vidi me gdje sam danas poslije tolikih godina. Na burzi rada. Prvih 30 godina još tako-tako, ali ovih posljednjih pet godina ne mogu ni pobrojati kako su se sve zvale firme u kojima sam radila.

Ne, nisam ja mijenjala poslodavca, već je on mijenjao nazive svojih tvrtki i svaka dva mjeseca zapošljavao me je u drugom svom poduzeću. Tako da sam u ovih posljednjih pet godina ja radila sve dva, po dva mjeseca. Nemaš stalni posao, znači nemaš pravo na kredit, na dozvoljeni minus u banci, nemaš sigurnost na poslu, «vajka mi se jedna Ljiljana. I nije njena priča neki usamljen primjer kako poslodavci na suptilan način (a sve u skladu sa zakonom, ili rupama u zakonu) drže svoje zaposlene u stalnom strahu, neizvjesnosti, a usput izbjegavajući sve one obveze koje za sobom povlači stalno zaposleni radnik, kao što je pravo na godišnji odmor, ili (za poslodavca još gore) obveza isplate otpremnine u slučaju otkaza.

Ovako nešto možda je bilo nezamislivo u vrijeme kada je naša Ljiljana s početka priče zarađivala prvu plaću, a danas je to izvrđavanje zakona u formi rada na određeno vrijeme sasvim uobičajena pojava. Potvrdit će to i u Nacionalnoj službi za zapošljavanje riječima da poslodavci uglavnom traže radnike za rad na određeno, a pravila nema; tako je u sektoru usluge, ali i u proizvodnji. A i bez njihove potvrde, sve je jasno. Dovoljno je samo slušati ljude oko sebe. Dovoljno je samo pogledati podatke iz Centralnog registra obveznog socijalnog osiguranja. A tu piše crno na bijelo da od 37.161 zaposlenog u Zapadnoblačkom okrugu oko 25.000 ima posao za stalno, a 12.000 radi na određeno, ili jednostavnije rečeno skoro 30 posto zaposlenih strijepi nakon svakog isteka ugovora o radu. Najcrnja je slika u Odžacima gdje čak 40 posto zaposlenih nema stalni radni odnos. I ako ćemo već o crnilu, još crnje je što u kategoriji zaposlenih mlađih od 25 godina najviše ima onih koji rade na određeno vrijeme. Sportskim izrazom rečeno rezultat je 1.510:992.

I da ne griješim, ne krše poslodavci Zakon o radu kada mjesecima, godinama »drže« radnike na određeno. Zakon im je to dozvolio. Doduše, samo do dvije godine, ali kod snalažljivih te dvije godine umnogostruče se. Recept je jednostavan, a i »pije vodu« – osnovati drugu firmu, agenciju, u nju prebaciti radnika, onda ga opet vratiti u onu prvu, pa prebaciti u treću...

Z. V.

»Neke pšenice su bolje nikle i na vrijeme su u fazi bokorenja i odavno su ušle u tu fazu, što je dobro. Međutim, sve one druge parcele koje nisu imale dovoljno vlage ili su kasnije posijane su rijetke. Ima i neniknutog sjemena. Nije iznenađenje da pšenica niče i kasnije, ali problem je da tek niknute biljke mogu stradati od niskih temperatura i ukoliko nam ponovno naiđe neki hladniji val, to neće biti dobro«, kaže Boca.

Suha zemlja ne rađa

Naš sugovornik iz Poljoprivredne stručne službe Sombor priču vraća na početak, odnosno na prošlu jesen.

»Obradovala nas je jesenas mogućnost da će jesenski poljoprivredni radovi moći biti urađeni po lijepom vremenu i na vrijeme. Na žalost, ispostavilo se da ta sjetva zbog veoma sušnih uvjeta praktički nije bila na vrijeme, jer pšenica nije imala dovoljno vlage za nicanje. Neku vlagu pšenica je dobila kasnije, tako da su usporedo nicali i pšenice iz onih prvih rokova sjetve i pšenica kasnije zasijana«, kaže Boca i dodaje da zima usprkos niskim temperaturama nije oštetila pšenicu i ječam.

»Nisu te temperature od minus 10-11 stupnjeva temperature koje mogu štetiti ozimim usjevima, naročito ako ih štiti snijeg. Snijega je ove godine bilo dosta i on je uvijek dobar izolator. Ne mogu sada dati procjenu hoće li i koliko parcela morati biti presijano. Ali mogu reći da su bolje nikle pšenice gdje je prije sjetve njiva povaljana. Tu govorim o onim parcelama gdje je rađena klasična obrada s oranjem. Ove godine pokazala se i prednost reducirane obrade koja je sačuvala ono malo jesenske vlage. Najlošije su pšenice tamo gdje je rađeno samo oranje bez valjanja. Sve propušteno se neće moći nadoknaditi, ali ukoliko uvjeti budu povoljni i uporaba mineralnih gnojiva odrađena pravilno može se očekivati jedna prosječna godina«, kaže Boca, ali i upozorava da će sigurno biti parcela na kojima će morati biti urađena nova sjetva, naročito na gornjim terenima, gdje je zemljište lošije kvalitete.

Snijeg je tijekom hladnog vala štutio usjeve, ali je i nakvasio suhu zemlju, pa je vlaga, ali i dušik iz gornjeg sloja prešla u srednji i djelomice donji sloj, što je dobro i svakako treba imati na umu prilikom prihrane pšenice, što je posao koji za nekoliko tjedana čeka ratare.

Z. Vasiljević

■ Uljana repica

»Šaroliko je i stanje na njivama koje su jesenas zasijane uljanom repicom. Ima njiva na kojima uljana repica ima odgovarajući sklop, ali i njiva na kojima su usjevi desetkovani. Ukoliko na četvornom metru ima oko 30 biljaka, to bi bilo dovoljno za uspješnu proizvodnju. Repica se razvija i grana i ona će iskoristiti taj prostor, razviti se i to je dovoljno za uspješnu proizvodnju. Međutim, ako na četvornom metru ima manje od 25 biljaka, to nije dovoljno za sklop i tu već treba razmišljati o presijavanju«, kaže Boca.

Matija Šeremet, učenik iz Šida, dobitnik dvije Svetosavske povelje

*Već u sedmom razredu osnovne škole upisao se u mitrovačku Gimnaziju u odjeljenje za posebno nadarenu djecu, a u osmom je već osvojio prvo mjesto na Matematičkoj internet olimpijadi u Beogradu, te drugo mjesto na Prvenstvu Srbije u orijentiringu * Ti uspjesi bili su razlog što je ovaj nadareni učenik iz Šida ove godine osvojio dvije Svetosavske povelje*

NAGRADE za uloženi rad i trud

Sklonost ka prirodnim znanostima **Matija Šeremet** iz Šida pokazivao je još u osnovnoj školi. I tada, kao i danas kada pohađa prvi razred srednje škole, bio je veoma uspješan. Osim toga što je imao odlične ocjene iz predmeta prirodnih znanosti, osvajao je prva mjesta na općinskim i okružnim natjecanjima. Njegov talent i interesiranje za izučavanjem tih predmeta prepoznao je njegov otac **Tomislav**. Već u sedmom razredu osnovne škole upisao ga je u mitrovačku Gimnaziju u odjeljenje za posebno nadarenu djecu. Ispostavilo se da nije pogrije-

šio, jer je Matija već u osmom razredu osvojio prvo mjesto na Matematičkoj internet olimpijadi u Beogradu koja je održana u organizaciji Matematičkog društva *Arhimedes*. Osim tog velikog uspjeha, Matija je osvojio i drugo mjesto na Prvenstvu Srbije u orijentiringu. Ti uspjesi bili su razlog što je ovaj nadareni učenik iz Šida ove godine osvojio dvije Svetosavske povelje.

Učenje i zabava

Matija pohađa prvu godinu računarskog smjera mitrovačke Gimnazije. Stanuje u Učeničkom domu u Srijemskoj Mitrovici i kako kaže, nije se pokajao što se prije dvije godine odlučio pohađati odjeljenje za posebno nadarene učenike.

»Omiljeni predmeti su mi matematika i fizika, što je povezano s programiranjem, pa sam iz tog razloga nakon završetka osnovne škole odlučio upisati računalni smjer. Drago mi je što pohađam smjer koji zaista volim. Računalni smjer se dosta razlikuje od općeg tipa smjera u gimnaziji, zato što je najveći akcent na matematici, a imamo i dosta stručnih predmeta kao što su programiranje i računalni sustavi. Drugi predmeti koji su nam manje potrebni su nam smanjeni, tako da se možemo više fokusirati na ono što je potrebno. Zanimljivo mi je dok radim za-

datke. Osjećam se zadovoljno kada vidim da sam ih uspješno riješio. Rješavanje nekog problema uopće, uz pomoć formula ili plana koji sam zamislio, meni je zabavno», kaže Matija.

Dodatna motivacija

Prvi veliki uspjeh koji je imao prošle godine u Beogradu na Matematičkoj internet olimpijadi bio mu je samo dodatna motivacija za daljnji rad.

»Matematička internet olimpijada je natjecanje koje su u prvom krugu radi kod kuće. Rješava se ukupno 12 zadataka. Onaj tko uspije uraditi dovoljan broj zadataka, prema zadanim kriterijima, ide na finalno natjecanje u Beograd, gdje učenici pred komisijom rješavaju natjecateljske zadatke na državnoj razini. Uspio sam osvojiti maksimalan broj bodova i prvu nagradu. Bio sam presretan, jer nikada do tada nisam doživio toliki uspjeh, osim u petom razredu kada sam na okružnom natjecanju ostvario dobre rezultate. Nakon matematičke olimpijade uslijedilo je općinsko natjecanje iz matematike, pa sam bio još više motiviran da na njemu osvojim dobre rezultate. Prvi put sam tada uspio otići na državno natjecanje iz matematike koje organizira škola«, ponosno priča.

Njegov talent, trud i rad prepoznali su profesori Matematičke gimnazije. Na popisu 16 učenika kojima su ove godine uručene Svetosavske povelje bilo je i Matijino ime. Ostvario je uvjet da dobije dvije povelje zbog ostvarenih uspjeha na državnom natjecanju iz matematike i drugo mjesto na državnom natjecanju iz orijentiranja, njegovog omiljenog sporta.

»Mislim da su prošle godine prvi put stavili taj sport na službenu listu sportskih natjecanja. Taj moj uspjeh u području sporta bio je razlog što sam ove godine dobio dvije Svetosavske povelje. Veoma sam ponosan zbog toga, mada je ove godine još nekoliko učenika dobilo dvije Svetosavske povelje iz dva područja«, kaže nam on, dodajući da još uvijek ne zna koji će fakultet upisati nakon završetka srednje škole, ali da će to sigurno biti smjer u kojem prevladavaju matematika i programiranje.

Unatoč tome što učenje iziskuje puno vremena, Matija kaže da uspije odvojiti slobodnog vremena za sebe. Aktivan je član HKD-a *Šid*, gdje pleše i svira tamburicu. Aktivan je također i u pastoralu župe, a pokažuje interesiranje za sviranje orgulja. U slobodno vrijeme voli slušati dobre pjesme i prošetati.

Važna je podrška

Otac Tomislav smatra da je najvažnije provoditi puno vremena s djecom, uočiti njihov talent na vrijeme i usmjeriti ih na pravi put.

»Kada je Matija krenuo u niže razrede osnovne škole, imao je dobrih rješenja nekih praktičnih problema iz matematike. Pošto radim kao nastavnik u školi i imam pristup informacijama vezanim za natjecanja, upućivao sam ga na njih. Postizao je uspjehe i uspijevaao je to sve uspješno uraditi. Pružam mu apsolutnu podršku u svemu što radi, bilo da je u pitanju matematika, fizika, sviranje ili orijentiranje. Mislim da se u današnje vrijeme znanje cijeni u manjem opsegu. Ali se nadam da će doći vrijeme kada će biti potrebno da mladi, pametni ljudi organiziraju stvari na drugi način nego što one danas funkcioniraju, bilo da su u pitanju informatičke znanosti ili neke druge«, navodi Tomislav Šeremet.

A priču o Matiji i njegovim uspjesima završavamo u nadi da će zaista doći to vrijeme kada će društvo znati prepoznati njihovu posebnu nadarenost, znanje i trud, a kasnije i stručnost u njihovim poslovima.

S. D.

Tjedan u Srijemu

Poticaj za još uspješniji rad

Sudjelovanje u programima Europske unije za zemlje kandidate za članstvo u EU predstavlja priliku da se bolje upoznaju s njihovim institucijama, zakonima i njihovoj primjeni u praksi, kao i

sa sustavima vrijednosti i mehanizmima funkcioniranja EU. Putem projekta koji nosi naziv *Excange 5*, Europska unija unaprjeđuje lokalne ekonomije uvođenjem integriranog upravljanja javnim vlasništvom. Od ukupno 145 lokalnih samouprava, Općina Stara Pazova je jedna od 18 koja je uspješno aplicirala i uveliko provodi ovakav projekt, koji podrazumijeva unaprjeđenje softvera za evidentiranje javnog vlasništva i uvezivanje s bazom podataka Republičke direkcije za imovinu. Cilj projekta je realiziranje procesa registriranja vlasništva i efikasno i odgovorno upravljanje javnim vlasništvom u Staroj Pazovi i Rumi, koje po partnerskom modelu realiziraju peti segment navedenog EU programa. U Klubu zastupnika u Beogradu, 24. siječnja, predsjednik Općine Stara Pazova **Đorđe Radinović** potpisao je ugovor o provođenju projekta u okviru programa *Excange 5* – Integrirani pristup upravljanja javnim vlasništvom u općinama Stara Pazova i Ruma. Sakupljeni podatci će se koristiti za razvoj portfolija javne imovine u svakoj općini s poslovnim modelima za privlačenje potencijalnih investitora i omogućavanje transparentnosti kada je riječ o upravljanju javnom imovinom. Prema riječima čelnog čovjeka staropazovačke općine, u ovom projektu Općina će biti opredijeljena prema investitorima s obzirom na to da će na ovaj način raspolagati bazom svega onoga što njih zanima: zemljištem, mogućim poslovnim prostorima, halama i svemu onom čime općina raspolaže. U staropazovačkoj općini danas postoji preko 1.000 privatnih poduzeća i preko 3.000 poduzetničkih radnji, a zastupljene su i raznovrsne industrijske djelatnosti, što je svrstava u jednu od najuspješnijih općina u Srbiji. Posljednjih godina u Staru Pazovu su stigle investicije u visini od 250 milijuna eura, a broj nezaposlenih je znatno smanjen. Zato i ne čudi što se upravo u ovoj srijemskoj općini realizira program EU, koji će prema očekivanjima biti dodatni poticaj da se nastavi započeto.

S. D.

Venecija na sjeveru Bačke

Nije neka velika rijeka, više kanalić, ali preko nje se ne može drugačije nego li prijeći most.

Nisu Venecija, a mogli bi biti. Barem ako se ravnamo prema broju mostova. I nisu daleko, već tu nadomak Sombora. Salaši Nenadić. Vjerovali ili ne, u njima je čak 21 most i to na toku nekadašnje rijeke Mostonga koja kroz ove salaše protiče u dužini od 3.800 metara. Ili drugačije rečeno na svakih 180 metara je jedan most. I to su salaši Nenadić. I svikli su se Nenadićani na te svoje mostove, pa se pomalo i čude što se mi tu sada interesiramo koliko je mostova, koliko puta tijekom dana ih prelaze, u kakvom su stanju... Zato, da ne bismo riskirali, išli smo na sigurno, što znači da smo na teren krenuli s pripremljenim sugovornicima. Uz to, malo nam se i posrećilo i ispade jedna zanimljiva priča o nenadićkim ćuprijama.

Ćuprije

Prvi na koga nailazimo je **Stipan Parčetić**. Krenuo iz grada na salaš. Ne živi više na obiteljskom salašu, ali kad god može, eto ga u Nenadiću.

»Živjeli smo s druge strane mosta, a za početak to je značilo svaki dan prijeći most da bi se stiglo u školu. Mi u Nenadiću kažemo nisu to mostovi, već ćuprije. Prije su skoro sve bile od bagremovog drveta. *Belodrvca*, kako kažemo mi Hrvati Bunjevci ovdje u Somboru. Sjekle su se debele fosne i slagale s jedne i druge strane, ukopavale uz obalu. Ručno se bušilo drvo i u njega su se udarali čavli. U ovih pet ušorenih salaša ljudi su uvijek bili

složni i svatko je oko salaša isjekao dva-tri *belodrvca* za ćupriju. Koliko pamtim, možda da su se za 40 godina dva puta mijenjale daske na mostu. Išlo se preko tog mosta i traktorima i kombajnama. Bila su u salašima tada samo dva ozidana mosta, i to kod onih imućnijih salašara, a svi ostali bili su drveni«, kaže Parčetić.

Nekoliko kilometara dalje, prema Gakovu, jedan je od najstarijih mostova. Zidan od opeke, one stare, ali je u funkciji i danas. Preko njega svaki dan prelazi **Rade Bezdán**. Mi smo ga sreli pri povratku sa susjednog salaša.

»Prelazim preko ovog mosta četiri-pet puta tijekom dana. Moram, jer do glavne ceste mogu samo preko mosta. Nekada sam prelazio i kamionom i izdržao je most. Već je malo načet, trebalo bi ga obnoviti, ali za sada još uvijek služi«, kaže Rade.

Ne razmišlja o tome da svaki dan nekoliko puta prijeđe preko ozidane ćuprije, ali kaže bilo je svega. »Ne bih sada o imenima, ali sletali su s mosta i automobili. Jedne godine kanal se izlio i bilo je toliko vode da smo se po okolnim livadama vozili čamcem«, kaže Rade.

S mosta, pa u vodu

A pripremljeni sugovornici s kojima smo krenuli na teren bili su **Katarina** i **Alojzije Firanj**. Oboje su živjeli s druge strane riječice i imaju mnogo zanimljivih priča o mostovima i uz mostove.

»S druge strane, bilo je četrdesetak salaša i nekoliko tisuća hektara zemlje. U kanaliću je uvijek bilo vode, pa smo ljeti pecali, a zimi smo se klizali i igrali hokej. Događalo se da led ispod mo-

sta popusti, pa onda svi propadnemo u vodu. Pamtim da je jedan od Nenadićana pokušavao uz kobilu učiti ždrijebe da vukući kola prijeđe drveni most. Ždrijebe se uplašilo od lupe kopta na drvenom mostu i polako u tom strahu izguralo je kobilu na rub mosta, pa su u vodi završili i konji i kola. Na nesreću, svjedok toga bio je jedan susjed poznat po širenju salašarskih novosti, a u želji da utješi nesretnog čovjeka rekao je – ‘ne brini, nije nitko vidio’. Nije vidio nitko, ali su zato svi čuli«, priča nam Alojzije i još dodaje da u vodu nisu upadali samo konji i kola, već i krave i svinje na ispaši, ali i Nenadićani.

Naročito noću.

»Na drvenim mostovima nije bilo ograda, a kada su se Nenadićani vraćali noću iz kartanja i kavane to je znao biti problem, pa se događalo da u vodi završe oni manje opreznici. Skrivalo se to, ali kako se ništa ne može sakriti, ujutru su već cijeli salaši znali što se noćas dogodilo. Kasnije se to prepričavalo kao anegdote, pa su se oni koji su se okupali u kanaliću dogovorili da naprave jednu zajedničku večeru. Na toj večeri bilo ih 16«, kaže Firanj.

Katarina Firanj danas živi uz glavnu cestu i nenadičke mostove prelazi samo kada ide u posjet svojim susjedima, ali djetinjstvo i mladost neraskidivo su povezani s mostovima.

»Iz Kočeva, gdje sam živjela, mi smo preko mostova dolazili na misu u nenadičku kapelicu. I uvijek me bilo strah ići po tim drvenim daskama. Pamtim i jedan prelazak pred početak škole. Otac je nas djecu iz Kočeva kolima i konjima nosio u varoš da primimo cjepivo. Prvo se bojiš cijepljenja, *pelcovanja*, kako se to onda kazalo, a još treba prijeći i preko mosta. Konji su se bojali i tata je imao puno muke dok nismo prešli most. A kada sam krenula u školu, išlo se svaki dan i to preko mosta kod doma. Tu je bio prolaz s puno žbunja bazge i u tim žbunovima mi Kočani smo ostavljali gumene čizme i preobuvali se, jer iz naših salaša nismo mogli u sandalama ili cipelama zbog blata«, prisjeća se Katarina.

Njen svakodnevni život više nije vezan uz nenadičke mostove, ali za neke druge salašare jeste. Iskreno, neke od mostova, one drvene, nismo se usudili prijeći automobilom, jer opet iskreno, nismo htjeli riskirati i da prelazak preko zaleđenih dasaka, umjesto s druge strane obale, završi u rijeci. Tih drvenih mostova ostalo je još nekoliko, dva su ozidana, a većina ih je betonskih. I nisu samo mostovi drugačiji, drugačija je i rijeka, ili točnije ono što je od nje ostalo. Ali ipak na drugu obalu se ne može bez mostova.

Zlata Vasiljević

Vaištanci u Drenovcima

DRENOVCI – Članovi HKU-a *Antun Sorgg* iz Vajske su u subotu bili u posjetu Općini Drenovci u Vukovarsko-srijemskoj županiji, a na poziv županijskog pročelnika za poljoprivredu i ruralni razvoj **Andrije Matića**. Najprije su posjetili Poljoprivredno-poduzetnički inkubator Drenovci koji je otvoren 2016., a namijenjen je malim poljoprivrednim poduzetnicima za najam i davanje u zakup strojeva, opreme i materijalnih dobara. Nakon toga su bili gosti tamošnje udruge žena koje su im predstavile svoj rad i ponudile suradnju. Prihvatile su i poziv da u što skorije vrijeme budu gošće u Vajskoj. Vaištanci su imali prilike upoznati se i s radom drenovačke knjižnice, jedne od najbolje opremljenih u Hrvatskoj. Prigodom posjeta razgovarano je o suradnji i sa slikarom i prokuratorom iz Vinkovaca **Markom Lončarom**, odnosno o pokretanju likovne kolonije u čast samoukog slikara **Josipa Benaka** iz Bođana.

A. Š.

Obilježen Marindan u Šidu

ŠID – U prostorijama HKD-a *Šid* 2. veljače svečano je obilježen *Marindan*. I ove godine okupili su se članovi udruge iz Šida, Sota,

Batrovaca, Vašice, Morovića i Ljube, kako bi uz muziku i ples proslavili imendane svih onih koji ih slave 2. veljače. Tom prigodom predsjednica udruge **Zorica Šafarik** svim Marijama uručila je prigodne darove, a večer je protekla uz druženje i degustaciju domaćih kolača i slanih delicija, koje su članovi udruge pripremili za tu priliku.

S. D.

Dan škole Matija Gubec

TAVANKUT – Dan Osnovne škole *Matija Gubec* iz Tavankuta bit će proslavljen večeras (petak, 8. veljače). U sklopu proslave u mjesnoj crkvi Srca Isusova, s početkom u 18 sati, bit će održan koncert klapa *Levanda* (Hrvatska). Nakon koncerta u školi će biti priređen domjenak.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira *Šokačko prelo* koje će biti održano u subotu, 9. veljače, u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Ulaznice po cijeni od 1.300 dinara, u što su uračunati jelo i piće za cijelu večer, mogu se kupiti kod **Marte Gorjanac** ili preko facebook profila (inbox) Udruge. Za zabavu će biti zadužen Tamburaški sastav *Čokanj* iz Našica.

Šokačko veče u Vajskoj

VAJSKA – U organizaciji mjesnog HKU-a *Antun Sorgg*, u Vajskoj će u subotu, 16. veljače, biti održano *Šokačko veče*. Pokladna zabava tamošnjih Hrvata bit će održana u restoranu *Bački dvor* na jezeru Provala, s početkom u 19 sati. Goste očekuje bogata večera (predjelo, juha, odresci, prilozi, desert u ponoć, lovačka kobasica) kao i bogata tombola. Za dobru zabavu bit će zadužen tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca s gostima. Cijena ulaznice je 2.000 dinara.

Prelo u Đurđinu

ĐURĐIN – HKPD *Đurđin* organizira *Prelo na salašu* koje će biti održano 23. veljače, s početkom u 19 sati, u župnoj dvorani u Đurđinu, na adresi Salaši 325. Cijena karte je 1.300 dinara, a u nju je uračunata večera (*krumpirača i fanki*), neograničeno piće, tombola za sve goste te zabavni program u režiji folklorne i literarno-dramske sekcije Društva. Za glazbu će biti zadužen ansambl *San* iz Subotice.

Bunjevačko prelo u Zagrebu

ZAGREB – *Bunjevačko prelo* u Zagrebu bit će održano u subotu, 23. veljače, u restoranu *Brezinka* (Stubička 216A, Jablanovec). Cilj organizatora je okupiti bačke bunjevačke Hrvate i sve njihove prijatelje kako bi i u svojoj novoj sredini očuvali ovaj svoj običaj i vidjeli se bar jednom u godini. Cijena karte za odrasle je 170 kn, a uključuje hranu i neograničeno piće. Za djecu do 5 godina karta je gratis, a djeca od 6 do 12 godina plaćaju 75 kuna. Sviraju tamburaši *Banda odabrana*. Tombola će biti 10 kuna.

Prelo u Nazoru

SOMBOR – HKUD *Vladimir Nazor* priređuje 85. Veliko bunjevačko-šokačko prelo. Prelo će biti održano 2. ožujka u Hrvatskom domu, a okupljanje gostiju je u 19 sati i 30 minuta. Domaćini najavljuju preljsku večeru, zabavu uz tamburaše i bogatu tombolu. Cijena ulaznice je 1.800 dinara, a mogu se rezervirati putem telefona 025-416-019, od ponedjeljka do četvrtka, od 17 do 19 sati.

Z. V.

Marinbal u Lemešu

Plesalo se sve do zore rane...

Sezonu prela hrvatskih udruga u Somboru i okolici ove godine otvorili su Lemešani svojim *Marinbalom*, a ove godine »posrećilo« im se da *Marinbal* bude baš 2. veljače, na Marin dan.

»Tu smo da održimo preljску tradiciju ovdje u Lemešu iako to nije lako. Međutim, ove godine smo zadovoljni brojem gostiju na prelu i naročito što je među njima puno mladih. Naše prelo je uvijek oko Marin dana, nije uvijek na sam taj dan, ali gledamo da to bude subota najbliža Marin danu. Tako da oni redoviti gosti uvijek unaprijed planiraju i iščekuju bal. Pored *Dužijance*, to je naša najveća manifestacija«, kazala je **Tamara Brkić Kanjo** iz mjesnog HBKUD-a *Lemeš* koja je ove godine ponijela najveći teret oko organiziranja prela.

Pripomogli su i ostali članovi Udruge, jer trebalo je u organizaciji posložiti i tamburaše, majstore lemeškog paprikaša, tombolu, sudionike programa, potruditi se da dvorana Doma kulture bude puna gostiju...

Rođena Lemešanka koja živi u Žedniku **Anica Dulić** kaže kako ne propušta *Marinbal*.

»Ne viđamo se često, pa je ovo prilika da se okupimo, sretnemo, proveselimo«, kaže ona.

Tajnica HBKUD-a *Lemeš* **Marija Bagi** podsjeća kako su se prela prvo održavala po kućama, zatim u kavanama, a ovakvu proslavu prela u Lemešu prvi je počeo konjički klub.

»Nakon gašenja konjičkog kluba naša je udruga preuzela ovu manifestaciju. Bilo je godina kada smo prelo proslavljali malo skromnije, ali ove godine možemo reći da smo zadovoljni odazivom. Čak su neki naši Lemešani koji rade u Njemačkoj samo zbog prela došli kući i u posjet rodbini, tu su nam gosti iz Tavankuta, Žednika, Sombora, Đurđina, Bajmaka. Sretna okolnost je i što se ove godine naše prelo ne poklapa s nekim drugim prelom«, kaže ona.

Prelo su otvorili članovi HBKUD-a *Lemeš* u bunjevačkim nošnjama, s nekoliko bunjevačkih *pisama* i spletom bunjevačkih igara. A onda je igrački podij bio prepušten gostima prela koji su se u kolo uhvatili već s prvim taktovima u izvedbi Tamburaškog sastava *Rujna zora* iz Subotice. Već po tradiciji gostima je poslužen, kako naglašavaju, lemeški paprikaš, koji se pravi od junećeg i svinjskog mesa u određenom omjeru uz obavezan začim – lemešku papriku. I također po tradiciji, u ponoć su gosti počašćeni *fankima* (krafnama).

Z. V.

Foto: Ivan Horvat

»Godina hrvatskih velikana u Vojvodini«: 230. obljetnica rođenja i 150. obljetnica smrti Ivana Nepomuka Ambrozovića

Preporoditelj prije preporoditelja

Po obrazovanju klasičar, a po opredjeljenju rodoljub, Ambrozović je pod utjecajem općih kulturnih kretanja u Europi prepoznao vrijednost narodne (tradicijske) kulture i materinskoga jezika. Nažalost, niz nesretnih okolnosti je pridonijelo tomu da ne bude dovoljno izražen i istražen

Ove godine u lipnju navršava se 230 godina od rođenja, a ovih dana, točnije 12. veljače, 150 godina od smrti somborskog činovnika **Ivana Nepomuka Ambrozovića** (1789. – 1869.), koji je svoje ugledno mjesto na stranicama povijesti vojvođanskih Hrvata zavrijedio time što je u vrijeme afirmacije narodnih jezika sastavio zbirku narodnih poslovice *Proričja i narečenja* (1808.), te bio autorom književnih djela na svojem materinskom, hrvatskom jeziku: *Žalostica žalostna* (1850.) i *Radost* (1851.).

Blagorodna Bačka pružila je dom mnogim plemenitim obiteljima. Među njima su i slavonski Ambrozovići, koji su se naselili u Sombor. Zauzvrat, dali su Bačkoj i Somboru više znamenitih službenika, ali i kulturnih stvaratelja. Među njima se ističe upravo Ivan Ambrozović Nepomuk, koji je na temelju svojih postignuća ušao u *Hrvatski biografski leksikon I.* (Zagreb, 1983.) i knjigu *Znameniti Somborci* (Sombor, 1989.) **Stevana Vasiljevića**. Do sada je njegovu najiscrpniju biografiju dao župnik katedralne župe sv. Terezije Avilske **Stjepan Beretić** (*Hrvatski biografski leksikon I.*, Subotica, 2008.).

Erudit klasične naobrazbe

Kronološki gledano, Ambrozović pripada – kao i **Matija Pavao Sučić** (1767. – 1834) – predpreporoditeljskom ili predantunovičevskom razdoblju povijesti bunjevačko-šokačkih Hrvata, koje odlikuje slabija politička i kulturna kohezija među vojvođanskim Hrvatima, a s tim u vezi i skromniji rezultati na kulturnom polju.

Erudit klasičnog obrazovanja, ostavio je iza sebe nekoliko djela od kojih su neka ostala u rukopisu: zbirku poslovice *Proričja i narečenja* (1808.), *Lirske pjesme* (bez datuma nastanka), *Žalostica žalostna* (1850.) i prigodnicu *Radost* (1851.) ispjevanu prigodom

naimenovanja somborskog župnika i bilježnika gornjobačkog okruga **Ernesta Kellea** za prepozita od Oronta, koju je kritički prvi analizirao **Matija Evetović** u svojoj *Kulturnoj povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata* (1940.).

Osim zapaženih djela, ostavio je iza sebe potomstvo koje ga je bilo dostojno – sina **Belu** (1835. – 1905.) i unuka **Dezidera** (1864. – 1919.), čije biografije su sastavili Stjepan Beretić, odnosno **Slaven Bačić** i **Antonija Čota**.

Proričja i narečenja (1808.)

Po podrijetlu Slavonac, po rođenju Somborac, po obrazovanju klasičar, a po opredjeljenju rodoljub. U rodnom mjestu je završio Latinsku školu, a u Pečuhu gimnaziju. U Kalači je završio filozofiju, a u Pešti pravo. Kao i mnogi ondašnji hrvatski, mađarski i srpski studenti s prijelaza iz 18. u 19. stoljeće, na visokim studijama na prestižnom peštanskom sveučilištu došao je u

dodir sa suvremenim kulturnim strujanjima. Naime, narodni jezik i usmeno narodno stvaralaštvo su poslije više stoljeća pretpostavljenosti klasičnim (antičkim) vrijednostima postali predmetom pasionirane pažnje intelektualaca, koji su prepoznali njihovu vrijednost. Pod utjecajem ovih strujanja mladi je Ambrozović, sa svojih 19 godina, po uzoru na drugo izdanje zbirke poslovice srpskog književnika i predstavnika realizma **Jovana Muškatirovića** (1743. – 1809.) – *Priče iliti po prostomu Poslovice temže Sentencije iliti Rječenija* (1807.) – priredio zbirku narodnih poslovice, koja ima 189 strana i donosi niz narodnih poslovice (srpskih, latinskih, njemačkih, hrvatskih itd.). Kako se iz predgovora vidi, posvetio ju je svojem ocu, somborskom senatoru **Franji Ambrozoviću**, a namijenio svojim sunarodnjacima u Bačkoj: »I ako budem s ovim mojim malim trudom iliričkom narodu štogod povoljno i polezno učinio, to će moja plaća jedina, radost golema, i utišenje sladosno biti. Budi zdrava mladoste domorodska! Pomnjivo štij, i rasti na radost otadžbine tvoje.«

Žalostica žalostna (1850.)

Pod dojmom revolucije 1848./49. i strahota kroz koje je prošao Sombor prilikom ulaska neregularnih srpskih postrojbi (početkom 1849.) Ambrozović je napisao pjesmu u desetercu, čiji pun naslov glasi *Žalostica žalostna Ivana Nepomuka Ambrozovića, u zomborskoj kraljevskoj varoši penzioniratoga senatora, bižajućeg od kuće pak do Kalacse, kad su raci-serbianci u medjuboju mađarskom 1848-49. progonili katholike, po njemu istom ispivana u Zomboru godine 1850.* Ovo djelo, koje ima 148 stranica, ostalo je, nažalost, u rukopisu, čija se sudbina ne zna. Evetović je naveo 1940. da se nalazi u knjižnici Historijskog društva u Somboru. Beretić prenosi da se nalazi u Gradskoj knjižnici u Somboru.

Pjesma je poznata samo iz izvadaka koje donose Evetović i Sekulić. Njena glavna poruka je da rat ne donosi ništa dobro. To se najbolje opaža iz sljedećih stihova: »Kad god ratno dogodi se vrime, / Gdi se ljudstvo zavađa i tuče, / Paklena se otvaraju vrata, / Kano kiša kud padaju duše.« Osim toga, Ambrozović u ovom djelu daje do znanja da je Bunjevac po-drugljiivo ime koje su Srbi dali Dalmatincima: »Bunjevačkog nema poroda...«

Radost (1851.)

Za razliku od prethodne, pjesma *Radost* (1851.) manje je natopljena razočaranjem, a više snagom da se pretrpljene strahote prevladaju u korist napretka. To se lijepo vidi iz sljedećih stihova: »Strpljivi mi budmo braćo svakog doba / Pak i pravdi sva-koj budmo mi podoba, / Ne tražeći nikad obilnu slobodu, / Prid očima dovik držajući pravdu / Caru dati Carevo mi da želimo, / Narodu i porodu ravno dilimo / Mi smo bili kano braća uvijek ravni, / Budmo dovik sad već međ namaka skladni, / Ne dirajmo odsad ni Bunosa našeg, / Ne dirajmo ali ni Srbosa vašeg, / Ili bio Rac on, ili pako Nimac, / Mađžar, ili pravi

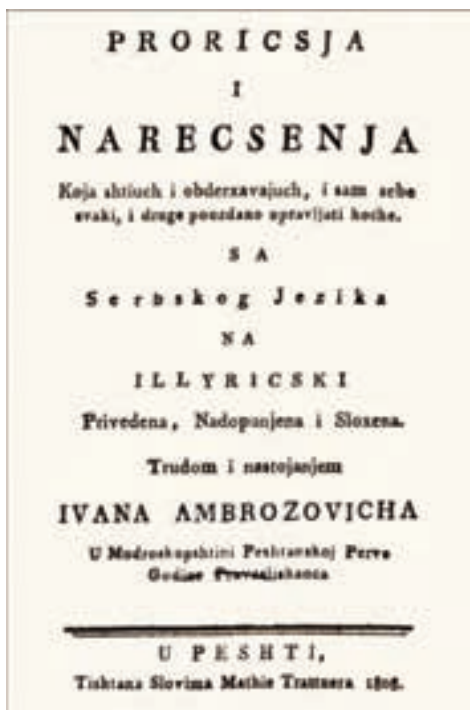
Tot il Srbijanac, / Da sklonimo vire i nevire gadne / Jerbo su te škodit jedna drugoj gladne / Rastirajmo zmiye mi sve izležene, / Koje bile jesu dosad obložderne, / Ne glasajmo kletve od sad ovakve, / Nesrodnike grom sad ubio takve.«

U ovoj je pjesmi Ambrozović ujedno odao priznanje svojim učiteljima latinskog: »Ne mogu ovom prilikom nezafalno pričutati moja u Zomboru dva u prvim latinskim osobničkim učionicima slavnočesna učitelja. To su bili pokojni (kako spivah) Imra Kelle kad sam bio minimista i principista, drugi pak kad sam bio gramatista bijaše gospodin prečesni Basil Kovačić Srbin, onda đakon, a sad prota. Ova dva pravodušna i privridna muža, tako su učenike svoje u blaženim i do skončanja meni primilim latinskim jeziku utemeljili, da ja među mojima sadružnicih po svi razborišta najbolji, i kano sam jedini latin sam se jednoglasno nazvo, kad sam u Kalaču na sintaksis prišo. Fala im! Ovo posle dugog vika do groba, a onom priko groba poznanstvo svitlosti: mogućstva, mudrine i milostivnosti.«

Neizražen i neistražen

Pojava Ivana Nepomuka Ambrozovića na kulturnoj sceni Sombora i Pešte možda jest usamljena, ali sadrži većinu atributa tadašnje suvremenosti. Prije svega, ona pada u vrijeme kada su i intelektualci drugih nacija pod utjecajem općih kulturnih kretanja u Europi (braća **Grimm**, **Dositej Obradović**, **Vuk Karadžić** itd.) prepoznali vrijednost narodne (tradicijske) kulture i pokazali veći interes za nju. Naime, budući klasično obrazovan, Ambrozović je kao malo tko mogao proučavati filozofska i jezikoslovna djela hrvatskih franjevac iz Budima (**Stjepana Vilova** i **Emerika Pavića**). Nažalost, niz nesretnih okolnosti je pridonio tomu da ostane neizražen i neistražen. Ambrozović je, istina, sebe smatrao pripadnikom »ilirске nacije«, pod kojom se sintagmom podrazumijevao čitav niz hrvatskih subetničkih skupina (Bunjevci, Šokci itd.), ali ne i preporoditeljskog Ilirskog pokreta **Ljudevita Gaja**. Naime, mađarski politički sustav je sprječavao s ove strane Dunava razvoj svake kulture koja nije bila državna, tj. mađarska. Ponajviše je sprječavao kulturni razvoj bunjevačko-šokačkih Hrvata. U tom se smislu može objasniti zašto nasljednici I. N. Ambrozovića nisu nastavili njegovu preporodnu misiju nego su doprinosili *mainstreamu*, odnosno mađarskoj kulturi. Međutim, ni u vrijeme Kraljevine SHS/Jugoslavije, Ambrozoviću nije ukazana dužna pažnja. Njegovi su rukopisi dospjeli u posjed Historijskog društva Sombora i nisu objavljivani, jer se nisu uklapali u koncept jugoslavenskog integralizma.

Vladimir Nimčević

Objavljen zbornik radova sa znanstvenog skupa o biskupu Pavlu Matiji Sučiću (1767. – 1834.)

Značajan trag velike osobnosti

Zavod za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Đakovu, u suradnji s Đakovačko-osječkom nadbiskupijom, Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj iz Pečuha te Društvom hrvatskih književnika iz Zagreba organizirao je međunarodni znanstveni skup na temu *Pavao Matija Sučić, biskup bosanski ili đakovački i srijemski (11. siječnja 1767. – 13. travnja 1834.), 250 godina od rođenja*. Skup je održan u prosincu 2017. u Đakovu, a u ožujku 2018. i u Subotici.

U studenome prošle godine, a u nakladi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, objavljen je i zbornik radova s ovoga skupa. Urednici zbornika su: akademik **Franjo Šanjek**, prof. dr. sc. **Pero Aračić** (glavni urednik) i **Mirko Ćurić**.

Zbornik donosi sedam radnji autora iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Prof. **Vladimir Nimčević** iz Subotice autor je rada *Izvori za povijest obitelji Sučić u Subotici (do kraja prve polovice 18. stoljeća)*, dr. sc. **Robert Skenderović** iz Zagreba potpisuje rad na temu *Kapetanska plemićka porodica Sučića u životu Subotice u 18. i 19. stoljeću*, dipl. teol. **Stjepan Beretić** iz Subotice piše na temu *Subotički župnik Pavao Sučić Pačirski*, dok je prof. **Katarina Čeliković** iz Subotice autorica rada *Tragovi biskupa Sučića u literaturi njegova zavičaja*. *Pavao Matija Sučić, stolnobiogradski i đakovački biskup iz roda bačkih Sučića Pačerskih* naslov je rada dr. habila. **Ladislava**

Heke iz Segedina, prof. Mirko Ćurić iz Đakova piše na temu *Biskup Pavao Sučić u djelima đakovačkih autora*, a prof. dr. sc. Pero Aračić i dipl. teol. **Anto Pavlović** iz Đakova koautori su rada naslovljenog *Matija Pavao Sučić bosanski ili đakovački i srijemski biskup*.

U predgovoru zbornika navodi se kako je biskup Sučić svojom osobnošću ostavio značajan trag u Subotici, južnoj Mađarskoj i Đakovu, odnosno u Đakovačkoj biskupiji.

»Posebno je zadovoljstvo što su pisani materijali sada ovim zbornikom dostupni široj i zainteresiranoj javnosti. Sve nas je to potaknulo da osobnosti kao biskupa Pavla Matiju Sučića i njemu slične osobe i dalje istražujemo. Ujedno se radujemo suradnji s Hrvatima u susjednim zemljama«, navodi se u predgovoru.

Kako je na znanstvenim skupovima ranije istaknuto, biskup Sučić bio je svećenik u nekoliko župa u današnjoj Vojvodini: u Bukinu, Monoštoru i Čatalji, a jedno je vrijeme bio župnik u glavnoj subotičkoj župi i kao takav ostavio je trag ne samo u pastoralnom radu već i u izgradnji crkvenih objekata. Za Hrvate u Vojvodini, biskup Sučić i njegova pojava na čelu biskupije u Đakovu, jesu važni kao dokaz nekada jedinstvenog hrvatskog prostora koji je povijesnim događajima bio pokidan.

D. B. P.

Časopis za književnost, umjetnost i znanost

Novi svezak *Klasja naših ravni*

Izšao je novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni*, broj 11.-12. za 2018. godinu. List donosi tekst **Katarine Korponaić** *Pokušaj rekonstrukcije povijesti znamenite subotičke obitelji Sučić upisane u temelje grada* te više radova **Marije Šeremešić** o kulturnoj baštini Hrvata u Monoštoru. Poeziju objavljuje **Ljiljana Žegarac-Tenjović**, a prikaze knjiga potpisuju **Đuro Vidmarović**, **Boško Krstić**, **Klara Dulić**, **Stevan Mačković** i **Dragan Rokvić**.

Cijena sveska je 150 dinara, a može se kupiti u subotičkoj knjižari *Danilo Kiš*. *Klasje naših ravni* izlazi u nakladi subotičkog ogranka Matice hrvatske.

D. B. P.

Novi dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*

Suvremeno stvaralaštvo i baština

Izšao je novi dvobroj časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* koji izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Riječ je o dvobroju za 2018. godinu. Časopis donosi različite teme kako iz područja književnosti tako i iz drugih umjetnosti, a obogaćen je i grafičkim crtežima **Darka Vukovića** iz Petrovaradina.

Prilozi su razvrstani u nekoliko tematskih cjelina, među kojima su oni posvećeni suvremenoj hrvatskoj književnosti kao i kritičkom iščitavanju hrvatske književnosti u Vojvodini, potom jezično-književnoj i umjetničkoj baštini, a tu su i teme vezane uz književne doticaje sa susjednim književnostima.

Mladi pjesnički glasovi

Aktualni dvobroj otvara tematski pjesnički blok najmlađih hrvatskih pjesnika u Vojvodini, kao što su **Jošana Gromović, Vedran Horvacki, Marija Brzić, Nikola Turkalj, Darko Baštovanović i Tatjana Čačić**, a potom donosi blok petero dobitnika *Goranove nagrade za najmlađe pjesnike* koji je priredio **Neven Ušumović**. On je ujedno autor nove zbirke priča *Zlatna opeklin* koja se predstavlja u sljedećoj cjelini.

Kritička čitanja hrvatske književnosti u Vojvodini – važna je cjelina koju otvara rad **Vladimira Nimčevića** *Život i djelo Balinta Vujkova s posebnim osvrtom na njegovu monografiju o Blašku Rajiću*, otkrivajući u njemu do sada nepoznate podatke o dvojici velikana koji su obilježili 20. stoljeće u kulturnoj povijesti Hrvata u Vojvodini. O stotoj obljetnici rođenja **Jakova Kopilovića** u ovoj se cjelini nalazi i rad **Klare Dulić** o njegovim pjesničkim motivima, a **Lajčo Perušić** piše o djelu *Salašarske skice* **Josipa Temunovića**. **Ivana Andrić Penava** i **Zvonimir Pažin** predstavljaju srijemskog pjesnika **Ivana Bonusa**, »pjesnika koji je koračao vizijom vlastita srca«, dok se Darko Baštovanović bavi knjigama **Vladimira Bošnjaka** *E moj bačo* i *Svršetak vražjeg stoljeća*. O jednom srijemskom pjesniku s prebivalištem u Hrvatskoj piše **Marko Tucakov** u članku *Krugovi nostalgije u pjesmama Zvonimira Nemeta*.

Književno-jezična i umjetnička baština

U cjelini *Književno-jezična i umjetnička baština Hrvata u Vojvodini* vjerni suradnik časopisa **Franjo Emanuel Hoško** u tek-

stu *Hrvatski pisac Lovro Bračuljević* progovara o ovom »starom« piscu poznatom po važnim jezičnim načelima. O narodnim pripovijetkama koje je skupio **Balint Vujkov** i banatskim Hrvatima piše **Dalibor Mergel**, a jezičnoj problematici svoj prinos daje **Zlatko Romić** u članku pod nazivom *Dijalektalni govor u raljama jezika*. **Mario Bara** piše i odgovara na zanimljivo pitanje *Što se dogodilo s projektom Biografskog leksikona Hrvata istočnog Srijema?*. *Karikature Ivana Balaževića – Skriveni dio opusa* rad je **Ljubice Vuković Dulić** koja otkriva manje poznat umjetnički rad ovog umjetnika.

Stalni suradnik *Nove riječi* **Neven Ušumović** nastavlja s prikazima hrvatskog nakladništva u nultom desetljeću, ovoga puta u 2006. godini.

U posebnoj cjelini *Novi autorski udžbenici na hrvatskom jeziku i suvremene nastavne prakse* prikazani su prvi autorski udžbenici iz »pera«

njihovih suautor(ica): **Tamare Štricki Seg** i **Margarete Uršal**. **Lidija Milanković** piše rad na temu *Suradničko učenje, mogućnost primjene u nastavi hrvatskog jezika*.

Čitanja književne produkcije

Stalna rubrika *Čitanja književne produkcije* donosi sedamnaest prikaza i recenzija knjiga iz aktualne hrvatske književnosti u Vojvodini, o čemu pišu **Mirjana Crnković, Davor Bašić Palković, Klara Dulić, Vladimir Nimčević, Milovan Miković, Darko Baštovanović, Tomislav Žigmanov, Zoltan Sič, Katarina Čeliković** i **Tamara Štricki Seg**.

Časopis završava *Kulturnim dokumentarijem* autorice **Bernadice Ivanković**, u kojemu se kronologijskim redoslijedom bilježe sva kulturno-društvena događanja u hrvatskoj zajednici u Vojvodini. Lektorica je **Katarina Čeliković**, a korekturu časopisa uradio je **Mirko Kopunović**.

Časopis *Nova riječ* za 2018. godinu kao i brojevi iz prethodnih godina mogu se nabaviti u prostorijama Zavoda na adresi Laze Mamužića 22 u Subotici po cijeni od 500 dinara. Postoji mogućnost i slanja poštom za narudžbe upućene mailom na adresu ured@zkhv.org.rs ili telefonom na broj 024/535-533.

(ZKVH)

Bog ne želi ugnjetavanje ljudi

Povijesnu deklaraciju o miru, slobodi i pravima žena 4. veljače potpisali su papa **Franjo** i veliki imam džamije Al-Azhar, **Ahmad Al-Tayyib**, koji su, kako prenosi *vaticannews.va*, osudili terorizam i nasilje, poručivši: Bog ne želi da se Njegovo ime koristi za ugnjetavanje ljudi.

Dokument nije samo prekretnica u odnosima između kršćanstva i islama nego je također poruka s jakim utjecajem na međunarodnoj sceni. U predgovoru, nakon što je potvrđeno da »Vjera vodi vjernika da u drugom vidi brata kojega treba podržati i ljubiti«, govori se o tekstu kao o dokumentu promišljenom iskrenošću i ozbiljnošću koji poziva sve ljude koji nose u srcu vjeru u Boga i vjeru u ljudsko bratstvo kako bi se ujedinili i zajedno radili.

Kriza suvremenog svijeta

Dokument počinje nizom zaziva, a Papa i veliki imam Al-Tayyib govore u ime Boga koji je stvorio sva ljudska bića jednaka u pravima, dužnostima i dostojanstvu; u ime nevine ljudske duše koju je Bog zabranio ubiti; u ime siromašnih, siročadi i udovica; izbjeglica i prognanika, te svih žrtava ratova i progona. Al-Azhar zajedno s Katoličkom Crkvom izjavljuje da će usvojiti kulturu dijaloga kao put; zajedničku suradnju kao ponašanje; međusobno poznavanje kao metodu i kriterij.

Dvojica vjerskih vođa ističu da je među najvažnijim uzrocima krize suvremenog svijeta umrtvljena ljudska savjest i otuđenje od vjerskih vrijednosti, kao i prevladavanje individualizma i materijalističkih filozofija.

Papa i veliki imam tako ističu da su snažne političke krize, nepravda i nedostatak pravedne raspodjele prirodnih zaliha, koje koristi samo manjina bogatih na štetu većine naroda na zemlji. U odnosu na te krize koje dovode do izgladnjivanja milijuna djece vlada neprihvatljiva međunarodna šutnja.

Izjavili su također da religije nikada ne potiču rat i mržnju, neprijateljstva i ekstremizam, te ne pozivaju na nasilje ili krvoproliće. Te su nesreće plod odstupanja od vjerskog učenja, te političke upotrebe religija, pa i tumačenja vjerskih skupina ljudi. Zbog toga – napisali su – molimo sve da prestanu koristiti religije kako bi poticali mržnju, nasilje, ekstremizam i slijepi fanatizam, te da prestanu koristiti Božje ime kako bi opravdali ubojstva, progone, terorizam i ugnjetavanje. Papa i veliki imam napomenuli su da Svemogućí Bog ne treba nikoga da ga brani i ne želi da se Njegovo ime koristi za ugnjetavanje ljudi.

Deklaracija potvrđuje da je sloboda pravo svake osobe. Svatko treba uživati slobodu vjerovanja, misli, izražavanja i djelovanja. Pluralizam i različitost religija, boje, spola, rase i jezika mudra su Božja volja. Upravo iz božanske mudrosti proizlazi pravo na slobodu vjerovanja i različitosti. Zbog toga se osuđuje prisiljavanje ljudi da se pridruže određenoj vjeri ili kulturi, kao i nametanje civilizacijskog stila koji drugi ne prihvaćaju.

Povijesna misa

Papa Franjo 5. veljače slavio je svetu misu na stadionu *Zayed Sports City* u Abu Dhabiju i time je završilo njegovo apostolsko putovanje u Ujedinjene Arapske Emirate, koje je obilježeno međureligijskim dijalogom i susretom s lokalnom kršćanskom zajednicom. Bila je to prva misa koju je jedan papa slavio na Arapskom poluotoku, i to u nazočnosti 180.000 vjernika koji su se okupili unutar i izvan stadiona, koji može primiti oko 45.000 osoba.

Riječ je o katolicima migrantima, manjini koja čini 10 posto ukupnoga stanovništva, a koji su u Arapske Emirate došli radi posla. Na misi su također sudjelovali kaldejski vjernici, kopti, grkokatolici, melkiti, katolici latinskoga obreda, maroniti, siro-katolici, siro-malabarci, te siro-malankarci. Nazočno je bilo i 4.000 muslimana. Bilo je to najveće javno kršćansko slavlje na Arapskom poluotoku.

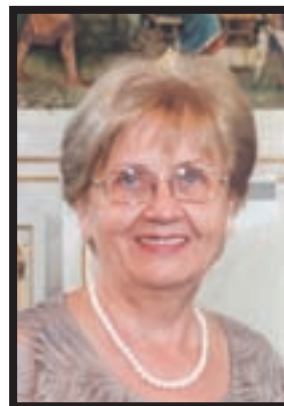
»Budite oaze mira zahvaljujući Blaženstvima koja su *shema života*; tko ih živi taj je poput stabla koje upija zagađeni zrak i vraća kisik«, tim je riječima Papa ocrtao stil svjedočenja na koje su pozvani katolici u Ujedinjenim Arapskim Emiratima. Nisu, naime, potrebna izvanredna djela; dovoljno je nasljedovati Isusa blago i u ljubavi prema braći, upravo onako kako je sveti Franjo govorio svojoj subraći savjetujući im da ne potiču svađe ili prepirke. Tom prigodom Papa je upozorio »Nemamo izbora: ili ćemo zajedno graditi budućnost ili je neće biti«.

Priredila: Ž. V.

In memoriam

Dana, 31. siječnja 2019. godine iznenada je preminula naša draga supruga i mama

Kata Horvat
rođena Dulić

1950. – 2019.

Živjela si časnó!

Ožalošćeni: suprug Josip i kćeri Marijana i Ivana

Na blagdan Prikazanja Gospodino-
vog, 2. veljače, započela je devetnica
u čast Gospi Lurdskej u franjevačkoj
crkvi sv. Mihovila. Svake večeri u 17
sati moli se krunica, a u 17.30 počinje
sveta misa na hrvatskom jeziku. U
isto je vrijeme devetnica na mađar-
skom jeziku u subotičkoj katedrali.

Mlade mise

Mlada misa vlč. **Nebojše Stipića**
bit će slavljen sutra, 9. veljače, u 16
sati u župnoj crkvi sv. Roka u Suboti-
ci, dok će vlč. **Dražen Skenderović**
svoju mladu misu slaviti 16. veljače,
u 16 sati, u crkvi Presvetog Trojstva u
Maloj Bosni.

Ž. V.

Susreti u somborskom Karmelu

Svakog četvrtka u somborskoj kar-
melićanskoj crkvi održavaju se kate-
heze za mlade i odrasle, uz euharistij-
sko klanjanje. Započinju u 19.30 sati.
Subotom se održava *Škola molitve*,
koja započinje u 19.30 sati.

Susreti kod franjevaca u Zemunu

Susreti za produbljivanje vjere kod
otaca franjevaca u Zemunu održava-
ju se subotom nakon svete mise koja
počinje u 17 sati. Susreti se održavaju
u samostanskoj dvorani, a namijenje-
ni su vjernicima Zemuna i svim ostali-
ma koji su zainteresirani.

Mlada misa vlč. Daniela Katačića u Beregu

Mladomisnik Subotičke biskupije
vlč. **Daniel Katačić** mladu misu pri-
kazat će u župnoj crkvi sv. Mihovila
arkandela u Beregu, u nedjelju, 17.
veljače. Prije mise roditelji mladomi-
snika udijelit će mu mladomisnički
blagoslov u obiteljskom domu, na-
kon čega kreće procesija do župne
crkve, gdje u 12 sati počinje euhari-
stijsko slavlje. Propovjednik na ovoj
mladoj misi bit će vlč. **Stjepan Mate-
zović**, svećenik Đakovačko-osječke
nadbiskupije. Mladomisnički moto
vlč. Katačića je »Pristupit ću žrtveniku
Božjem« (Ps 43,4). Na kraju mise ovo-
godišnji mladomisnici podijelit će
vjernicima mladomisnički blagoslov.

M. T.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Vjerovati poput Petra

Isus je često svakodnevne situacije kori-
stio kako bi poučio okupljeni narod i svoje
učenike. Različite zgode iz života pastira,
zemljoradnika, ribara, domaćica služile su mu
kao slikovit primjer kojim je ljude upućivao u
način služenja Bogu. Peta nedjelja kroz godi-
nu donosi nam Isusovu pouku za koju je ko-
ristio situaciju iz života ribara (usp. Lk 5,1-11).

Petrov poziv

Naoko još jedna u nizu zanimljivih priča iz
Isusovog života o svima nam dobro znanom
čudu kada pomaže učenicima uloviti mnogo
ribe puno je više od toga. Ova priča o čudu na
Genezaretskom jezeru prepuna je simbolike i
pouke za Petra, a i za sve nas. Središnji doga-
đaj evanđeoskog teksta je čudesni ulov ribe.
On privlači najviše pozornosti i tada okuplje-
nog mnoštva i današnjih čitatelja, ali ovo nije
najvažniji dio nego sredstvo kojim Isus skre-
će pozornost na poziv koji će uputiti Petru.
Cijeli događaj je kao škola vjere za budućeg
apostolskog prvaka. Isus ga najprije stavlja
na veliku kušnju. Naime, već u rano jutro na
obali Genezaretskog jezera mnoštvo se oku-
pilo oko Isusa da ga sluša. Na obali jezera su i
ribari koji su se vratili iz svog noćnog ribolova,
i to bezuspješnog, te umorni i razočarani peru
mreže. Isus ulazi u jednu od privezanih lađa
i prekida ribare u njihovom poslu te traži od
vlasnika lađe, Petra, da je otisne od obale. I
nije Isus slučajno ušao baš u Petrovu lađu, jer
upravo tim ulaskom započinje njegovo na-
sljedovanje Isusa. Petar, iako umoran, ne od-
bija Isusovu zamolbu da otisne lađu, premda
možemo pretpostaviti da nije bio baš raspo-
ložen to činiti. No, to nije bio kraj iskušavanja
Petra. Nakon što je završio propovijedanja,
Isus traži da se lađa izveze na pučinu te da se
bace mreže (usp. Lk 5,4). Iako Petar kao isku-
san ribar ne skriva svoje čuđenje pred ovim
neobičnim Isusovim zahtjevom, on ipak osta-
je poslušna i čini što mu je rečeno: »Učitelju,
svu smo se noć trudili i ništa ne ulovismo, ali
na tvoju riječ bacit ću mreže« (Lk 5,5). Potvrda
da Isus nije slučajno tražio da se bace mreže
dolazi ubrzo, jer su ulovili mnogo ribe, toliko
da su morali tražiti pomoć i to po danu, kada
se riba ne lovi. Petar je izdržao svoju kušnju i
biva nagrađen velikim čudom.

Čudo koje se dogodilo pomoglo je Petru da
u Isusu prepozna Sina Božjeg, te pada pred
njega svjestan svoje grješnosti i nedostojno-
sti biti u Isusovoj blizini. U tom času Petar ne
oslovljava Isusa više kao Učitelja, već ga zove
Gospodinom. On shvaća da pred njim sto-
ji Bog te se ponaša kao brojni starozavjetni
ljudi, koji se osjećaju nedostojnima stajati u
Božjoj blizini: »Idi od mene! Grješan sam čo-
vjek, Gospodine!« (Lk 5,8). Međutim, Isus je
svjestan da je Petar običan čovjek, što znači i
grješan, i to mu ne smeta da ga uzme za svog
učenika. Zato raspršuje njegov strah i nazna-
čuje koja će biti Petrova buduća uloga »Ne
boj se! Odsada ćeš loviti ljude!« (Lk 5,10). Ovaj
događaj navještaj je budućeg Petrove uloge
nakon Isusova uzašašća. On će biti kormilar
lađe koja je Crkva, a ostali učenici će mu se
pridružiti i loviti ljude izvršavajući zapovijed
širenja radosne vijesti do na kraj svijeta.

Vjera

Na Petrovom primjeru vidimo što je vjera.
Ona nije nikakvo naučeno znanje o Isusu,
nego daleko više od toga. Ona je povjerenje
u Božju riječ i njegovu moć kada ljudskim oči-
ma sve izgleda nemoguće i nelogično. Takvu
vjeru imao je Abraham, Mojsije, a posebno
Marija. Svi oni su u Boga u nemogućim i bez-
izlaznim situacijama imali apsolutno povje-
renje i potpuno su se predali u njegove ruke.
Bog ih je nagradio, a nagrada opet nije mjer-
ljiva ovozemaljskim mjerilima nego Božjim.

Isusov odnos prema Petru pokazuje nam i
da Bog u čovjeka ima povjerenje, a da naša
vjera nije ništa drugo nego odgovor na to
povjerenje. Isus je Petru oprostio njegove
grijehe, tako oprašta svakom raskajanom gr-
ješniku te nas uči da grijeh nije nepremostiva
prepreka Božjoj milosti.

Bog i u nas ima povjerenje da izvršimo služ-
be koje nam je povjerio, a prva je da budemo
navjestitelji evanđelja riječju i djelom tamo
gdje nas je stavio, da budemo širitelji njego-
vog kraljevstva u svojoj sredini. Na njegovo
povjerenje trebamo odgovoriti vjerom, po-
put Petra. I mi u njega trebamo imati bezgra-
nično povjerenje, jer za njega nema nemogu-
ćeg, samo sve treba staviti u njegove ruke i
slijediti njegov poziv.

Ana Hodak

Katarina Ivanković Radaković, učenica

Spoj umjetnosti

Vjerujem da ste njeno ime već čuli ili ga negdje pročitali, a možda ju i vidjeli. **Katarina Ivanković Radaković** je učenica 8. razreda, nastave na hrvatskom jeziku u osnovnoj školi *Matko Vuković*, ima 14 godina i vrlo je aktivna u hrvatskoj zajednici. Jedna je od najboljih recitatora na hrvatskom jeziku, vodila je brojne programe, te glumila u predstavama. Možda ste ju vidjeli i kako svira klavir? Da, osim osnovne škole, Katarina pohađa i nižu Muzičku školu u Subotici gdje svira klavir. Članica je i dramskog odjela u HKC-u *Bunjevačko kolo*, dakle pored ove dvije škole ide i na glumu.

U slobodno vrijeme, kako je rekla, voli čitati, pričati sa starijom sestrom **Lucijom**, te se igrati skrivača s mlađim bratom **Jakovom**.

U posljednje vrijeme najviše slobodnog vremena provodi svirajući na klaviru pratnju za pjesme koje su joj drage, a u tome joj pomaže tata **Marinko**. Mama **Marina** sve prati budnim okom.

Iako je još kratko u osnovnoj školi, još nije sigurna koju bi srednju školu upisala, ali kako je naglasila, zna da će ju završiti, kao i fakultet. U životu bi se voljela okušati kao glumica ili voditeljica.

Do sada je sudjelovala na brojnim natjecanjima iz klavira, recitiranja, pa i školskih predmeta, gdje je ostvarivala zapažene rezultate.

Stigne Katarina pogledati i dobar film i pročitati dobru knjigu, a omiljeni filmovi su joj *Noć u muzeju* i *To All the Boys I've Loved Before*. Knjige koje su na nju ostavile poseban dojam su: *Vidimo se na fejsu* i *Štreberka*.

Za kraj nam je rekla i da je u životu ispunjavaju gluma, prijatelji i njena obitelj.

L.V.

Savjeti za čišćenje

Održavanje doma je puno više od malih savjeta, ali oni vam mogu pomoći ili barem olakšati u tom poslu.

I ovoga puta donosimo nekoliko korisnih savjeta.

Mrlje na tepihu

Mrlje na tepihu važno je što prije ukloniti. Jasno je da ukoliko ste na tepih prosuli neku hranu ili nešto slično da ćete prvo kupiti sve ostatke hrane, pa tek onda krenuti s tretiranjem fleke. Mrlje možete natopiti octom, a zatim posuti s dosta sode bikarbone. Cijela mrlja treba biti prekrivena sodom. Ovako tretiranu

mrlju ostavite da odstoji 30 minuta. Nakon što ocat i soda bikarbona odrade svoje, vlažnom krpom pokupite ostatke i jednostavno usisajte tepih.

Za održavanje tepiha je dovoljno da ga pospete sodom bikarbonom i ostavite da odstoji 15-20 minuta i tek onda usisajte. Soda će pokupiti mirise i osvježiti izgled vašeg tepiha.

Čišćenje drvenog namještaja

Kako bi vaš drveni namještaj dobio prvobitni sjaj možete ga osvježiti sljedećom mješavinom. Potrebno je tri šalice maslinova ulja, jedna šalice octa i suha pamučna krpa. Smjesu dobro promiješajte i krpom nanosite na namještaj. Uglancajte suhom krpom.

Čišćenje čelika

Očistiti čelik možete i na prirodan način, bez opasnih kemikalija. Za ovaj proces potreban vam je vinski ocat i gaza. Postupak je vrlo jednostavan: gazu namočite u octu i njome prebrišete željeno mjesto. Ako su nastale tvrdokorne mrlje, namočenu gazu možete ostaviti do 15 minuta da djeluje, te onda dobro izbrišite.

Prozori

Sredstvo za pranje prozora možete također napraviti sami. U špricaljku ulijte vodu i dodajte jušnu žlicu jabučnog octa. Ovom mješavinom pospricajte prozore i obrišite suhom krpom ili još bolje papirnatim ručnicima.

Ručnici

Ukoliko su vam ručnici tvrdi, ubacite ih u stroj za pranje rublja s pola šalice octa, ali bez deterdženta. Ocat će ukloniti nakupine deterdženta, kao i neugodne mirise, a ujedno će omekšati vaše ručnike.

Mesing i bakar

Ako u svom domu imate predmete od mesinga i bakra, i njih možete jednostavno očistiti. Potrebno je da pomiješate 2 žlice kečapa i 1 žlicu octa. Nanesite na čistu krpu i time ispolirajte predmete. Krpu nakon uporabe odmah isperite jer će ostati fleke, a zanimljiva kombinacija oduševit će vas sjajem.

Mrlje od znoja

Tijekom ljeta od znoja ispod pazuha nam često znaju ostati fleke. Ukoliko imate problema s time, fleke možete jednostavno maknuti – potrebno je samo majicu (ili samo dio) prije pranja natopiti octom i ubaciti ju na uobičajeno pranje. Mrlje će nestati.

Mravi

Nepozvani stanovnici – mravi se često znaju javiti u domu. Potrebno je samo ispred ulaznih vrata i na vanjske okvire prozora pospricati čisti ocat. Isto važi i ukoliko primijetite da se mravi uvlače kroz neki drugi otvor.

Cvijeće i ocat

Vjerovali ili ne, ali i vaše cvijeće će dulje živjeti ako u vodu kojom ga zalijevate dodate dvije do četiri jušne žlice octa. To se odnosi na litru do dvije vode. Ovaj način zalijevanja može dovesti i do toga da vam lišće dobije veći sjaj.

I s octom treba biti pažljiv

Puno toga u domu možemo čistiti octom, te iako čini čuda na pojedinim materijalima, na nekima može ostaviti trajna oštećenja. Neke površine nikada NE smijete čistiti octom.

Ocat može oštetiti granitne i mramorne radne površine, prirodni kamen i kamene pločice. Umjesto toga radije koristite blagi deterdžent za pranje posuđa i toplu vodu.

Također, ocat se ne preporuča niti za čišćenje drvenih podova ili drvenog namještaja, osobito ne onoga s visokim sjajem.

Ocat može oštetiti i unutarnje dijelove glačala, te ga nemojte koristiti kod čišćenja glačala. Stručnjaci savjetuju da iz glačala treba svaki puta nakon upotrebe izliti svu vodu. Bojim se da malo tko to uradi, pa se samim time kamenac u glačalu često nakupi. Stoga obavezno koristite destiliranu vodu.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

Pizza od krumpira

Nešto razmišljam ovih dana kako nije u redu predlagati samo recepte, kombinacije i jela koja mi gode i koja ja volim jer je to onda totalno subjektivan pristup. Jasno, na takav način sam koncipirala ovu rubriku, pa bez obzira što je riječ o receptima, dajem osobni pečat i to samo po sebi nije objektivno ali isto tako mogu dati osobni pečat i na nešto što mi se ne sviđa okusom ili samom idejom, pa ću proširiti dimenziju subjektivnosti. Nadograditi je i time u igru ubaciti više kombinacija, a možda i sebe preokrenuti. I sve ovo iz razloga jer sam dobila prijedlog da pišem o pizzi od krumpira. Pa dobro, ili je pizza ili je krumpiruša. Naravno, lakše bi mi bilo napisati priču na temu kad je krumpir poželio biti pizza nego pojmiti da bi netko napravio recept u kom bi krumpir koristio umjesto podloge za tijesto. No, dajem šansu da sami sudite, a i ja s vama. Izazivam sebe pripremiti ovaj nesklad sastojaka i naziva i stavljam njegov recept na ovotjednu tacnu.

Potrebno: 1 veliki krumpir / 1/3 šalice umaka od rajčica / mast za prženje / 2 žlice parmezana / 6 listića pršute / 1 jaje / 4 gljive / mozzarella / 1 žlica maslinovog ulja / papar / sol / origano.

Postupak: Krumpir oguliti i izrezati na tanke kolutove i poredati ga u tiganj za prženje u kojem ste prethodno zagrijali malo masti za prženje. Pospite krumpir s malo parmezana i pržite oko 5 minuta. Važno je da za vrijeme prženja tiganj bude poklopljen, jer nema okretanja. Premažite s umakom od rajčica, poredajte gljive, pršutu i mozzaarellu po vrhu i pržite 3 minute. Nakon toga stavite jaje u centar i pržite još par minuta.

To je to. Nema velike mudrosti u pripremi i može ispasti interesantno, samo mi i dalje nije jasno zašto je moralo dobiti naziv pizza od krumpira.

Nadam se da vas nisam odbila od ove ideje igrajući se njenim nazivom, nego probudila u vama eksperimentalista koji će ispeći pizzu od krumpira u svom tiganju. I ne zaboravite: odlično ide uz coca-colu. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (149)

Leteći duž labirinata između neba i zemlje

Ponukana kratkim, kulturnim romanom **Richarda Bacha** *Galeb Jonathan Livingston*, tom niskom zapisa svjedoči o sebi i o vlastitim proturječnim osjećanjima i odnosima prema jatu koje baš i ne prima s blagonaklonošću njegovu svojeglavost, odbacivanje bespogovorne poslušnosti i služnja jatu, što će reći zahtjevima njegova predvodnika, Galeb zahvaćen traumom odrastanja kroz interpretacije Richarda Bacha u potrazi je za novim i još neiskušanim rješenjima i iskustvima, što se gdje kada zameću između neba i zemlje, u zraku, poviše naših glava – o čemu je glumica **Zsuzsa Daróci** ostvarila cijeli jedan vlastiti iskustveni sustav, pa proživljeno podijelila s publikom na improviziranoj sceni postavljenoj u Sinagogi. [Usp. **M. Miković**, SN, VI. 1986.]. Njezin na sceni izrican prikaz Bachova romana (čini se svakom uzrastu prikladan) uzdigao se u jedinstvenu metaforu o ljepoti, složenosti, izazovima i iskustvenjima, pa i opasnostima – formiranja u sigurnosti okrilja jata, naspram samostalnog, rizičnog, ali utoliko i dragocjenijeg otkrivanja tajni letenja, neriješenim zagonetkama duha i uma, napose mogućnosti vlastita tijela i njegovih granica, od-mjeravajući ih izdržljivošću vlastitih krila.

Ovom se suvremenom, možemo reći i bajkom, što ju je napisao iskusan vojni i akrobatski pilot vješto spajajući spoznaje o letenju s izgrađenim mišljenjem o pilotaži, a nadasve s ljubavlju za visine, traga za smislom života, hrabro odbacujući obvezatna pravila što ih nameće sivilo tavorenja u jatu i priklanjanje njegovim zahtjevima.

Odbacujući zabrane, posebice one njene ulomke koji su vidljivi dok zrcale naspram nerazjašnjene apokrifne cjeline, spoznaje svekoliki smisao života prelijetanjem svojstvenim samo visokoletačima – posegnula je Darócijeva i za drugim poticajima, počevši od mađarskih pučkih napjeva do artefakata, fragmenata koje pojedinca rijetko kada izdvaja iz svakodnevice, budući da su danomice ovdje kao dio života, a što je ipak najdragocjenije: s mukom savladanu impulzivnost vlastita bića i njegovo iskustvo. Čistom, do savršenstva izbrušenom rečenicom, autentičnom interpretacijom izvornih narodnih pjesama i napjeva, pokretom u kojem je oslobođen ptičji let – podigla nas je Darócijeva iznad panonske ravni u kojoj je nekada davno pjenušalo more. Obazrivo skidajući sloj po sloj vremena krikom, uzdahom, mrmorom, šapatom, kletvom, psovkom, molitvom, progovarajući mađarski, rumunjski, srpski, hrvatski, engleski, napose brzajući kroz ovu scensku (i) alegoriju, također, i teško razumljivim jezikom sna, Zsuzsa Daróci potiče gledatelja da i sam otpečati naslage vlastitom arhetipskom iskustvu, kojemu se u stanovitoj mjeri nužno i nezaobilazno obraća suvremena umjetnost, razmatrajući obostrano lomljiv odnos pojedinca i kolektiva (jata), osobito prepreke i ograničenja, ili anakrone kanone od jata nametnuta pojedincu. Zar se on nema pravo buniti kada ga se ograničava, sputava besmislicama i hoće načiniti zatočenikom ograničena uma? Zar se baš nitko (i nikada) ne bi smio protiv jata pobuniti? Razumije se zakon većine. Izvjesno je, zakoni jata i ubuduće će ograničavati pojedinca i priječiti ga u nesputanu razmišljanju, odvrćajući ga od nauma da isku-

ša novo – pravdajući se kako hoće zaštititi jato od mogućih loših posljedica.

»Jednog ćeš dana, Jonathan Livingstone, shvatiti da se neodgovornost ne isplati. Život je neizvjestan i nespoznatljiv, a mi smo stvoreni samo da jedemo i da opstanemo što dulje možemo.« Premda su mu ove riječi starješine jata teško pale, jer su dio nezaslužene nepravde Galeb Jonathan Livingstone se ne prepušta gnjevu. »Time što su te protjerali naudili su sami sebi i jednoga će dana i sami vidjeti ono što ti sada vidiš. Oprosti im i pomogni da otvore oči.« Poruka je ova uistinu i upućena čitatelju romana, odnosno gledatelju predstave i stoga »sve što je nekoć želio jatu, sad je činio sam za se; naučio je letjeti i nije mu bilo žao cijene koju je platio«. *Galeb Jonathan Livingstone* je nadasve djelo o pojedincu koji leti tik iznad opasnih valova, probijajući se kroz silinu oluja i čini se kako gdjekada i hoće uklopiti se u jato, premda ga je svojim sposobnostima i darovitošću prerastao, uzaludno pokušavajući biti isti kao bilo koji pripadnik jata, što ne ide, naprosto radi toga jer je već bio posve drugačiji. Na kraju spoznaje da su dosada, strah i gnjev glavni razlozi zbog kojih galebovi žive kratko, a budući da se svega toga zauvijek uspio osloboditi poživjet će dugo i lijepo. Tek pri kraju ove solističke večeri, u kojoj su nastupili još i glumac **István Bicskei**, te grupa muzičara sa starim mađarskim glazbalima, prepoznatljive zvučne retorike Darócijsjeva se izravno poduhvatila s ulomcima teksta Richarda Bacha o Galebu Jonathanu Livingstoneu, predlažući gledatelju da se s njime u cijelosti upozna.

Sprovod na Trgu slobode (II.)

Grob Aleksandra Kuncova

Bilo je još sprovoda na Trgu slobode, gdje je pokopan još jedan crvenoarmejac – **Aleksandar Kuncov**. Tragajući, uspio sam pronaći imena četiri crvenoarmejca koji su pokopani na ovom trgu. To su bili **Anatolij Čeredničenko Mihajlovič**, **B. Petar Mihajlovič**, **Jurij Andrejevič Čerekov** te **Milenko Marazov**. Dobrotom **Augustina Jurige**, koji je tijekom 1986. godine bio u kontaktu s **Jurijem Kuncem** iz Moskve, dobio sam Jurijevo pismo i fotografiju na kojoj se vidi grob okružen gustim raslinjem – borovima, a u pozadini Gradska kuća (čošak gdje se danas nalazi Ljekarna br. 1).

Kuncov je napisao pismo Jurigi koje donosimo u prijevodu, a koje glasi:

»Poštovani, Juriga, čestitam Vam Novu 1986. godinu. Vama i Vašim drugovima s kojima sam se proveo. Želim vam svima zdravlje i sreću i miran život. Ja sam bio vrlo zadovoljan što sam za taj kratki susret u Subotici uspio posjetiti spomenik rođenog brata Aleksandra Kuncova, koji je poginuo 20. XI. 1944. godine pri ispunjavanju ratnog zadatka – oslobođenja prijateljske nam Jugoslavije od njemačkih osvajača.

Aleksandar Kuncov rođen je 1922., bio je avijatičar (neki časnički čin) 164. avijatičarskog i streljačkog puka 17-te zrakoplovne armije, koji se borio na trećem ukrajinskom frontu. Spomen fotografiju moga brata šaljem Vam zbog povijesnog značaja Vašeg grada Subotice.

Primite moje čestitke za Novu 1986. godinu drugu **Rihteru** i **Babiću**. Druže Juriga, kad dobijete moje pismo napišite mi što vas interesira. Moja adresa je Moskva 107113, Ul. Šiškina 23/16 K-200, tel. 269-46-53 Jurij Kuncov.«

Iz ovog pisma se vidi da je na Trgu slobode bilo više pokopa tijekom 1944. godine. Je li ih bilo još?

Ljudevit Vujković Lamić

Čitam i skitam u zagrljaju prijateljstva

Prvoga dana veljače započeo je jedanaesti kviz za poticanje čitanja *Čitam i skitam*. Toga dana u Gradskoj knjižnici u Subotici najavili su novo štivo, nove teme i na kraju kviza brojne nagrade.

Na konferenciji za medije koja je održana 1. veljače na srpskom, hrvatskom i mađarskom jeziku, informatorice i urednice kulturnih programa Gradske knjižnice Subotica, **Marijana Tenodi, Bernadica Ivanković i Heléna Omerović** predstavile su kviz *Čitam i skitam*.

Tema ovogodišnjeg kviza je prijateljstvo, a o čemu se točno radi, moći ćete doznati čitajući ulomke i priče.

Evo što je potrebno za sudjelovanje u kvizu:

- morate biti član Gradske knjižnice Subotica i učenik/ca osnovne škole,

- treba pročitati: bajku *Bremenski gradski svirači*, ulomke iz Pustolovine *Toma Sawyera* i *Medo Winnie zvani Pooh*, kao i određene basne. Ako u vlastitoj knjižnici nemate ova djela, potražite ih na odjelima Gradske knjižnice Subotica, kao i u prigradskim odjelima,

- treba popuniti online upitnik (www.subiblioteka.rs/hr/kviz-citam-i-skitam),

- svi koji točno odgovore na pitanja, sudjeluju u javnom izvlačenju nagrada, koje će biti 2. ožujka na Međunarodni dan knjige za djecu (priprema se više od 200 nagrada),

- glavna nagrada i ove godine bit će bicikl, a čekaju vas i brojne druge nagrade, kao što su izlet, knjige, slatkiši, ulaznice za kazalište, ZOO vrt, kino, *McDonalds* obroci, školski pribor, USB memorije...,

- za vrijeme trajanja kviza možete se učlaniti u Gradsku knjižnicu ili produljiti godišnju članarinu po promotivnoj cijeni od 300 dinara (umjesto 800),

- proteklih godina u ovome kvizu svake godine sudjelovalo je više od tisuću djece

- kviz traje sve do 31. ožujka u ponoć.

Čitajte i skitajte, i knjigu pitajte...

Ž. V.

Subotički osnovci sudjelovali u kvizu
znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda*

Nakon školske razine formirane ekipe

Što je zajedničko ovim učenicima na slici?

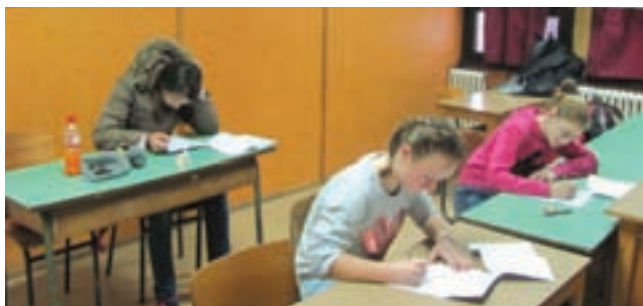
U čemu se oni natječu?

Je li bilo jako teško?

Ovo bi mogla biti samo neka od pitanja koja su vam sigurno pala na pamet gledajući ove fotografije. Odgovori na postavljena, ali i ona neizrečena pitanja su:

Prva, školska, razina kviza znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* održana je 30. siječnja u subotičkim osnovnim školama *Matko Vuković i Ivan Milutinović* te *Vladimir Nazor* u Đurđinu, *Mati-ja Gubec* u Tavankutu i *Ivan Milutinović* u Maloj Bosni. Bio je to ozbiljni test znanja, a tema kviza je »Ljeto priča priče«. Sudionici kviza trebali su pročitati knjige **Julijane Matanović** *Vežanje tenisica*

s jednom nepoznanicom, **Jasminke Tihi-Stepanić** *Ljeto na jezeru Čiču* i **Erica Kästnera** *Blizanke*. Ako kojim slučajem još niste pročitali ove knjige, onda ih od srca preporučamo.

Organizator kviza je Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici i okolici kviz provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem.

Sljedeća, međuškolska razina bit će održana u ožujku u Gradskoj knjižnici u Subotici, a po troje učenika s najvećim brojem bodova sačinjava ekipu za svoju školu.

Oni najbolji, pobjednici međuškolske razine, putovat će na državno natjecanje u Čakovcu u svibnju. Dakle, čitanjem se doista mogu dosegnuti zvijezde!

B. I.

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo
„Đurđin“

DIČIJE PRELO

Draga dico!

Organiziramo za vas veliku žurku pod maskama s muzikom, plesom, pismom, raznim sigrima, animatorima...

Uz puno grickalica i slasnih fanaka.

Vaše je samo da nagovorite mame, tate, majke ili dide da vas maskiraju i da dodete... Ili da vas dovedu ako ste još mali.

Dvorana župe
sv. Josip Radnik
Đurđin

Subota, 16. 2. 2019.
16 sati

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel: 024 754760 ili 064 2394757.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: + 4917621561026 ili 064/1826160.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel: 062-332-247.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljne rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kvm s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodo- i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobozadni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-49.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Prodaje se stambena zgrada u Kertvarosu površine oko 120 m². Tel: 024 546800.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

HR **Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 12. 2. 2019.**

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

CROARI Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od **649** din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Goran Čegar i Mariana Čegar Lukić, uspješna obitelj atletičara

Vitrine pune trofeja

Proslavljeni atletičar, četrdesetdvogodišnji **Goran Čegar**, rođeni je Apatinac. Kraljicom sporta počeo se baviti 1994. godine u Atletskom klubu *Maraton Sombor*, a četiri godine kasnije prelazi u Atletski klub *Kometa* iz Beograda, gdje je u naredne tri godine ostvario vrlo za-

pažene rezultate. S nekolicinom entuzijasta 2001. godine je formirao Atletski klub *Apatin*, postao i do danas ostao njegov član, a od prije nekoliko godina i predsjednik. Od 2010. godine u braku je s poznatom atletičarkom **Marianom Čegar-Lukić**. Imaju troje djece: **Unu, Hanu i Arsenija**, a od stupanja u brak žive u Novom Sadu. Ne svojom voljom, Mariana se od djetinjstva posvetila atletici. Odlični rezultati priskrbili su joj sportsku slavu i trasirali karijeru, a posredno i obiteljski život. Poučena vlastitim iskustvom, svojoj djeci danas pruža mogućnost izbora. Trenersku darovitost rabi za izvlačenje maksimuma iz onih koji žele postići uspjeh.

Kćer ultramaratonca nastavlja obiteljsku tradiciju

Mariana Čegar-Lukić rodom je iz Bačke Topole. Po obrazovanju je ekonomist i licencirani atletski trener. Pobjednica je mnogih polumaratona i maratona širom Srbije i u okruženju. Danas vodi novosadsku ispostavu AK *Apatin*, atletsku školu *Čegarrunning*. Uposlenica je Vojske Srbije u svojstvu vojnika po ugovoru.

»Otac mi je bio ultramaratonac i uz njega sam počela trčati s pet godina. Bila je to njegova želja, a već kao osnovac išla sam obiteljski na duge pruge. S dvanaest godina istrčala sam prvi polumaraton, sa šesnaest i maraton. Kada sam imala 22-23 godine ušla sam u reprezentaciju, naišla na pravog trenera, vidjela da se mogu time baviti vrlo ozbiljno i tada je počeo moj najznačajniji napredak u atletici«, priča Mariana.

Dobri rezultati počeli su se nizati. Među najznačajnijim bio je uspjeh na Beogradskom maratonu, u čijem su sklopu bila održana tri prvenstva.

»Tada sam postala prvakinja Balkana i države, te bila četvrta u okviru Beogradskog maratona. Jako su mi drage i tri uzastopne pobjede na Zagrebačkom maratonu 2004., 2005. i 2006. godine. Dva puta sam pobjeđivala na Plitvičkom maratonu, a bila sam i viceprvakinja Balkana na atletskoj stazi od pet kilometara. Upravo mi je jedan od zagrebačkih maratona bio i najteži u životu. Počela sam povraćati od 38. kilometra. Jedva sam stigla do cilja, ali sam pobjedila, drugoplasirana djevojka bila je samo tri sekunde iza mene«, prisjeća se Mariana.

Vrlo značajna godina u karijeri, ali i u životu, bila je 2010. Unutar 12 mjeseci udala se, rodila prvo dijete, uposllila se u vojsci i doselila u glavni grad Vojvodine.

»U vojsku sam primljena kao sportaš, jer im je trebao ženski natjecatelj u maratonu. Prvo sam radila u čuvarskoj službi, poslije su me premjestili u sportski centar. Zadovoljna sam, jer tijekom radnog vremena mogu dva sata trenirati, a imam na raspolaganju atletsku stazu, bazen, saunu i teretanu. Bilo je predrasuda jer sam žena, međutim, kada su provjere tjelesne sprema u pitanju, uvijek sam među najboljima«, kaže Mariana.

I dalje je članica Atletskog kluba *Apatin*.

Šampion s obale Dunava

Goran Čegar je po zvanju diplomirani ekonomist u području menadžment u sportu, rekreaciji i turizmu. Uposlenik je Vojske Srbije, a 2016. godine, Ukazom predsjednika Srbije unaprijeđen je u časnika. Sportska biografija ovoga Apatinca vrlo je bogata i zaslužuje posebnu pozornost. U riznici ovog trofejnog sportaša nalazi se na desetine odličja, priznanja, pokala, plaketa, sve za ostvarene uspjehe na domaćim i međunarodnim natjecanjima. Prvak je Srbije u maratonima održanim 2005. i 2009. godine u Beogradu i Novom Sadu. Prvak je Srbije u planinskom trčanju, održanom 2010. godine u Dimitrovgradu. Osmostruki je prvak Vojvodine u krosu. Višestruki je prvak Vojvodine na 3.000 m i 5.000 m u juniorskoj i seniorskoj konkurenciji. Dva puta četvrtoplasirani na Prvenstvu Balkana u maratonu, u Istanbulu i Beogradu. Pobjednik je Novosadskog maratona i polumaratona 2009. Višestruki je pobjednik uličnih utrka, polumaratona i maratona. Sveučilišni je prvak Srbije u polumaratonu. Prvak je na regionalnim vojnim prvenstvima u planinskom trčanju 2010. godine i na Regionalnom vojnom prvenstvu na 30 km u Ohridu 2008. godine. S AK *Apatin* sudionik je Kupa europskih prvaka u polumaratonu, održanom u Portugalu 2009. godine. Sudionik je svjetskih prvenstava u planinskom trčanju (Arta Terme Italija 2001. godine, Souz del Oks Italija 2004. godine, Anchorage – Aljaska 2002. godine, Wellington – Novi Zeland 2005. godine, Crrans-Montana – Švicarska 2008. godine). Sudionik je svjetskih vojnih prvenstava u maratonu (Venecija 2005., Padova 2008., Beograd 2009., Atena 2011. godine, Eindhoven 2014.). Sudionik je svjetskih vojnih olimpijskih igara u disciplini maraton (Rio de Janeiro 2011. godine). Sudionik je maratona u New Yorku, Barceloni, Moskvi i Budimpešti po dva puta, Veneciji, Padovi, Istanbulu, tri puta, te u Stokholmu, Eindhovenu, Ljubljani, Podgorici, Novom Sadu, Zagrebu, Poreču, Plitvicama, Ateni i Rio de Janeiru. Odlikovan je s dva ordena od Međunarodnog savjeta za vojne sportove za doprinos razvoju vojnog sporta i za sudjelovanje na pet svjetskih vojnih prvenstava.

»Atletika je moj život. Postignuti uspjesi otvaraju mi sva vrata na koja pokucam, međutim, moje zadovoljstvo i relaksacija su moja obitelj. Raduju me i svi današnji uspjesi koje postižem u svojstvu sportskog radnika, a emocije mi govore da ću doživotno ostati vezan za moj AK *Apatin*«, kratko je prokomentirao Čegar.

Ivan Andrašić

Nogomet

Vojvođanska liga sjever

Optimizam kraj Dunava

APATIN – Startale su i pripreme OFK *Mladosti Apa* za proljetnu polusezonu Vojvođanske lige Sjever. Klupsko čelništvo je pre-zadovoljno rezultatima i plasmanom u protekloj polusezoni, a svima je cilj da proljeće bude još uspješnije. Dok su nogometaši bili na zimskom odmoru, uprava je bila vrlo aktivna u formiranju igračkog kadra za budućnost. Trener **Slobodan Bačić** prezadovoljan je urađenim. »Novopridošli igrači će, nadam se, svojom kvalitetom u velikoj mjeri pridonijeti još boljim rezultatima i povećanju broja gledatelja na našim utakmicama. Raduje me povratak u klub braće **Jovović** i dolazak **Vujina, Jelačića, Timara i Pešića**. Vjerujem da će se dobro uklopiti u ekipu i da će uz naše mlade igrače tvoriti momčad za budućnost, ali i momčad već sada sposobnu za postizanje dobrih rezultata. Već smo zakazali i seriju pripremni utakmica, tijekom kojih će svi igrači dobiti iste prilike, kako bi se nametnuli u postav za prvu proljetnu prvenstvenu utakmicu«, rekao je Bačić.

Mali nogomet

Pokal Zrenjanincima

APATIN – Apatinski majstori petoparca nisu uspjeli napraviti novo iznenađenje i ostvariti povijesni uspjeh svojega kluba *Apa-futsala*. Iako se finale Kupa Vojvodine igralo u Apatinu, poraženi su, nakon velike borbe, od KMF SAS iz Zrenjanina rezulta-

tom 4:3 (2:2). Pred više od 600 gledatelja odigrano je 40 minuta dostojnih razine svakog finala. Novajlija u redovima domaćina **Vuković** doveo je Apatince u prednost, ali su gosti iskoristili prvu prigodu i poravnali. Nedugo potom Zrenjaninci potpuno preokreću rezultat, a prije odmora **Paunović** je poravnao nakon razmjene nekoliko preciznih pasova s **Vidakovićem**. I drugo poluvrijeme donijelo je bespoštednu borbu na parketu. Iskusniji

Zrenjaninci još u dva navrata su zatresli mrežu domaćina, koji nisu za to vrijeme uspjeli realizirati nekoliko vrlo izglednih prigoda. U posljednjih sedam minuta Paunović je na asistenciju Vukovića jedino uspio smanjiti rezultat na 4:3, a za potpuni preokret domaćinima je nedostajalo i malo sportske sreće. Tako je pokal namijenjen pobjedniku Kupa Vojvodine potpuno zaslužen otputovao u Zrenjanin.

Odigrana polovica mečeva Zimske lige

SOMBOR – U dva dana proteklog vikenda odigrana je polovica utakmica Zimske lige Gradskog nogometnog saveza Sombor. Na parketu GH *Mostonga* viđeni su vrlo dobar nogomet i sigurne pobjede favorita. Nakon dva odigrana kola tri ekipe imaju maksimalan učinak. *Kordun*, s dvije pobjede, lider je u skupini

A, isti učinak imaju i vodeći timovi skupine C, *Hajduk* iz Stapara, te skupine D *Omladinac* iz Bukovca. *Kordunaši* su drugog natjecateljskog dana nadigrali KMF Sombor (4:1), Staparci su bili bolji od *Telečke* (5:2), a Bukovčani su slavili protiv favoriziranog *Radničkog 1912* (4:1). Navedene momčadi su jedini već nakon prvog vikenda osigurali sudjelovanje u završnici Zimske lige. Prve pobjede zabilježili su vojvođanski ligaši, *Sloga* i *Radnički*. Čonoplanci su u najefikasnijem meču dana dobili *Metalac* (6:2). Natjecanje se nastavlja u subotu utakmicama posljednje runde grupne faze. Sastaju se: *Sloga* – *Telečka*, *Hajduk* – *Metalac*, *Radnički 1912* – *Dunav*, *Graničar* – *Omladinac*, *ŽAK* – KMF Sombor, *Kordun* – *Sport*, *Radnički* – *Dinamo 1923* i *Aleksa Šantić* – *Jedinstvo Lemeš*. Završnica će biti odigrana u nedjelju.

Nove ratne igre

SOMBOR – Na svečanosti, organiziranoj u Somborskom kazalištu, gradski Sportski savez proglasio je svoje najbolje članove u 2018. godini. Po mnogima, vrlo veliku mrlju na ovu tradicionalnu svečanost bacila je dodjela specijalnog priznanja za popularizaciju nogometa klubu koji je osnovan prije manje od go-

dinu dana, *Radničkom* 1912. »Nevjerojatna je dodjela ovakvog priznanja klubu čije se postojanje mjeri u mjesecima i koji je osnovan protivno svim pravnim normama. Ovaj čin dokaz je velike bahatosti određenog kruga ljudi koji vedre i oblače somborskim sportom i koji daju vjetar u leđa klubu koji je radi svoje egzistencije ugasio jedan seoski klub, a istodobno zlorabio ime i tradiciju jednog od najstarijih sportskih kolektiva u Srbiji, NK *Radnički*«, rekao je jedan od nazočnih sportskih djelatnika, ne želeći se javno očitovati zbog mogućih posljedica. Duhovi su se ponovno uzburkali, po svemu sudeći ljetošnji rat priopćenjima i konferencijama za medije dobit će i svoj zimsko-proljetni nastavak. Svojim posljednjim mjerama konfuziji doprinosi i direktor

SC-a *Soko Darko Kosanović*. U subotu je naložio, bez odluke UO Sportskog centra *Soko*, zaključavanje kapije na zapadnoj strani stadiona i tako spriječio nogometaše *Radničkog* u započinjanju pripreme za proljetnu polusezonu, iako u klubu tvrde da je pravovremeno, u više navrata, obaviješten o početku pripremnog perioda, kako seniorskog tima, tako i mlađih uzrasnih kategorija. Nogometni klub *Radnički* i Atletski klub *Maraton* su o subotnjem zaključavanju kapija izvijestili policiju, koja je o potezima nadležnih dužna informirati somborsko javno tužiteljstvo.

Kuglanje

Polovično na Banjici

BEOGRAD – U nedjelju je, u okviru redovitog, 12. prvenstvenog kola Superlige Srbije, apatinska kuglaška ekspedicija gostovala u Beogradu. Kuglaši i kuglašice *Apatina* na Banjici su nastupili s polovičnim uspjehom. Uvjerljivim trijumfom od 6:2 protiv domaćina *Singidunuma* kuglašice *Apatina* su utvrdile svoju poziciju na trećem mjestu prvenstvene ljestvice. U narednom kolu na kuglani Banje *Junaković* dočekat će četvrtoplasirani *Banat* koji ima isti broj bodova. Apatinke bi pobjedom uspjele i bodovno odmaknuti prvom pratitelju. U muškoj konkurenciji kuglaši *Apatina* su u rijetko viđenoj utakmici, punoj preokreta, poraženi od beogradske *Crvene zvezde* rezultatom 4,5 : 3,5 i sada na ljestvici zauzimaju osmo mjesto sa sedam osvojenih bodova. Narednog vikenda u goste im dolazi izravni rival u borbi za opstanak, devetoplasirano *Jedinstvo*. Apatincima jedino pobjeda ostavlja nadu za opstanak među superligašima. Kuglaši prigrivačkog *Junakovića* nastavljaju sa sigurnim igrama u prvenstvu Druge vojvođanske lige. Na gostovanju u Kanjiži zabilježili su uvjerljivu pobjedu, a nakon 14. kola zauzimaju četvrtu poziciju na ljestvici, s dva boda manje od lidera *Tikvare*.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Povratak

Stigla je veljača i susretima 19. kola nastavljeno je prvenstvo 1. Hrvatske nogometne lige. Nakon par mjeseci zimske stanke domaći nogomet se vratio u fokus interesiranja. I to na kakav način.

Dinamo je goleadom protiv fenjeraša *Rudeša* (7:2) demonstrirao silu najjačeg hrvatskog kluba i sudionika izlučnih duela u Ligi Europe. Sa sada već golemih četrnaest bodova prednosti ispred pratitelja *Osijeka*, *Lokomotive* i *Rijeke*, gotovo zasigurno se može reći kako je pitanje prvaka već riješeno. Ali zato ostale momčadi iz vrha, uključujući i ove sezone ugodno iznenađenje *Goricu* i neugodno posrnulog *Hajduka*, vodit će posve neizvjesnu borbu za preostala euro mjesta. Osobito nakon rezultata koji su zabilježeni prošloga vikenda.

U derbiju kola, *Hajduk* je na gostovanju u glavnom gradu Slavonije slavio minimalnu pobjedu (1:0) protiv *Osijeka*, navijestivši nove vjetrove u smjeru popravka dosad katastrofalne sezone. Novi trener **Orešćanin**, nova momčad i koncepcija igre, nakon

odlično odrađenih priprema, pokazali su se dobro, ali je konačni cilj još jako daleko. Velikih osam bodova dijeli *bile* od mjesta koje daje europsku vizu.

Još jedan, manji derbi vrha tablice odigran je na Rujevici, gdje je domaća *Rijeka* posve neočekivano izgubila od *Gorice* (1:3). Prvi je to poraz trenera **Biščana**, ali i svojevrsan alarm za njegovu momčad jer su Riječani sloveli kao jedini mogući ozbiljniji konkurent *Dinamu* u nastavku prvenstva.

U donjem domu se, što se tiče sigurnog posljednjeg *Rudeša*, sa samo 3 osvojena boda, već odavno sve zna, ali će zato *Slaven* (18), *Inter* (17) i *Istra 1961* (16), razdvojeni na samo bod razlike, voditi veliku borbu za izbjegavanje devete pozicije koja vodi u razigravanje za ostanak.

Povratak 1. HNL je odmah na startu donio zanimljiv i rezultatski posve neizvjestan nogomet, što samo potvrđuje kako hrvatska ligaška karavana sve više dobija na kvaliteti. Uz davanje više prilika mladim, talentiranim hrvatskim igračima očekuje nas lijevo nogometno proljeće. Jer talenata ima u izobilju.

Prošlotjedni potpis mladog *hajdukovca Ante Palaverse* za *Manchester City* (ostaje na posudbi u matičnom klubu) doslovno to potvrđuje.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Marinbal u Lemešu

Foto: Ivan Horvat

Iz Ivković šora

Varoš

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Eto nemam nikog velikog posla pa da vam napišem koju rič i kako sam niki dan prošo. Divani meni moja snaš Jela već poduže vrime kako joj se zdravo ide u varoš, a ja furtom se izmigoljim. Znam i zašto: ta, kad odemo, oma triba fajn potrošit, a nema se borme u ova vrmena baš za vardanje. Al jeto, kad sam vidio da se neću moć više baš izvuć, počelo je ono »nema tona, samo slike«. Velim ja njoj da se dotira, pa ćemo malo otić na pecu i u varoš. Tako i bilo. Ja malo priprazio i prigledo ovu moju punolitnu limuzinu; mora se kad se ne tira furtom već samo nediljom u crkvu, a i ko bi nastaćio goriva, čeljadi moja. Jeste da nije daleko crkva ode u kraj Ivković šora, al kako ovi stalno podižu cinu već je skuplji benzin neg olaj za ilo. No, krenili mi. Tiram ja sve do prid toran u Crvenim selu kad tamo na onim novim tiranju u naokrug jedna velika kamiončina se spuzala lipo u šanac u ono blato i ni makac livo ni desno. Već sam pomislio da od varoši neće bit ništa kad dolazi jedan traktor od ovi novi veliki i zapne kamion, pa ga izvuče. I mi prošli, došli do stareške pece, kojikako namistili limuzinu i debelo platili biletu za park misto. Kad je onda štogod zasmrdilo! Zapušilo se i za čas po varoši obavio gust, crn i smrdljiv dim, lipo se čovik zagušit ništa drugo. Ja već počo, da prostite, gadno divanit pa mi jedan moj pajdaš Tome, davno se doselio u varoš, veli: »Šta se ti čudiš, Braniša moj? Ode smo se mi već navikli, jel svaki dan kogod od ovi novi sumiššana zapali kake brulje. Znaš, oni tog tušta zabadavad nadobijaje pa ni ne peru već kad se fajn zavalja jal zamasti, oni lipo izlože da ušparaju ogriv«. Eto, čeljadi moja, na čeg je ova naša lipa varoš spala: drugi svit nam kroji kapu, a mi je opravljali vikovima, čuvali da je drugi ruše i nište. No, obavili mi što smo imali na peci, fajn istanjili buđelar pa ajd dublje u varoš još štogod vidit i posređivat. Kad... ne mož pripoznat. Gledim ja nako šta mi andraka čudno, kad skontam da fali drva. Dosta je kandar popilano, cigurno nemaje ova čeljad šta ložit kad su tako proridili. No, šta je tu je. Čeko sam ovu moju da se izrazgleda i od dosade se šečko stazom, pa kad sam onda zagazio u jednu jamu, čeljadi moja! Ona nasrid staze, zavalio je snig pa se ne vidi. Doduše, vidila bi se ona da su očistili snig sa sokaka. Dok sam ja rondzo, a i okvasio nogu pa me zebila, naišla jedna nana moji godina pa veli da je i ona tako prošla. Još je mogla nogu odvalit i bisno mi divani da je dobila opomenu da nije prid kućom. Kaže da stoji u Hadnađovom sokaku, očistila snig. Ja gledim u nju, štogod sam smrsio; a, Bože, pa žena nije vridna ić a kamoli turat snig sa staze. Nema više obzira ni prema starima ni bolesnima, niko nikog ne poštiva ni ne pomaže. Doduše, ovi novi pridošli čujem dobijaje lipe novce i kuće zabadavad, a ni porez neće plaćat fajn dugo. Dobro je niki dan Josko kazo: »Uzećee nama koji nismo vridni plaćat porez i odvodnjavanje, zemlju i kuće pa će podilit njima«. E, evo ove moje. Idemo mi friško u naš Ivković šor dok još imamo di. Ajd, zbogom.

Bač Ivin štodir

Ne viruju svi u sve

piše: Ivan Andrašić

Bač Iva još nikako pri Božića na sokočalu vidijo puno svita na korziranju u glavne varoši. Al samo na sokočalu. Komšija bač Joza, što povazdan visi isprid televizije i čita ne novine što najmanje koštu, veli to ni istina, ščim ni nigdi obnarodovano. A ne novine u koji jeste, više koštu, pa ji ne kupuje, ni ne čita. Džabe mu bač Iva divani da sve to obnarodovano na sokočalu, on samo odmane rukom i veli ništa ne viruje tima novima vražjima napravama. »Sve to đavol izmudrovo da nas zavede tamo di ne bi tribo«, veli mu niko jutro ka došo na kafu i rakijicu. Obilazili se oni, lipo se slagali, cili život bili dobri komšije. Bač Joza i njegova stariji o bač Ive i njegove dvajspešes. Uzeli se baš ne godine ka bač Iva došo na svit, a brzo kupili i kućicu u komšiluku. Dice jim Bog ni do, pa ostarili sami. U mlađi dana okupljali male i o rodova i o komšija. I dica ji jako voljila, ugađali jim u svemu. Tako se bač Iva više otranjivo ko nji, neg doma, a tako i bač Ivine cure. I uvik prvo išle ko nji vidit šta jim dono Anđel jal Zec. No, nisu ni oni njima nikada ostajali dužni. Bač Ivina, ako bi pekla kakoga kolača, uvik bi jedan tanjur odnela i njima. Ako bi se štogoda kuvalo u kotliću, uvik bi se našla jedna olbica i za nji. Ni jedne karbine nisu prošle, a da i njima ne odnesu komat mesa, kobasicu, urku i olbicu škvaraka. Tako bi i bač Joza i njegova njima. Danas u komšiluku ni nemu mlađe čeljadi, što bilo, razišlo se po bilomu svitu. Za dram došlo vrime ka bač Iva i njegova ostali najmlađi. Malo, malo, bač Jozu i njegovu triba ništa poslužit. Godine pritisle, ošlembavilo se, pa nisu ni za otit dalje o dvora. A i na dvoru, malo, malo, pa niko o nji dvoj spade. I onda ko će, neg jedno o nji dvoj. Al Bog vada uvik udesi da sve bude kako triba. Bač Joza i njegova nisu bili o ni što dok dišu ne pišu. Pridali se dicama o njezne sestre, nisu imali komu drugomu o najbliži rodova. Vi se sad nastaru za sve, jedino jim nisu došli u kuću, stari nemu volje zoto. Velu, najbolje da su sami dok možu. A ne vidu da ne možu. I to jutro bač Joza jedva dopuzo do nji, papuče mu se jedva vuču za nogama. Baš ga kopkalo da vidi šta se to znade obnarodovat na sokočalu i njegovi mu znadu koišta kazat, a to već čo i o bač Ive. »Evo, gledajte koliko se svita već korzira i to u sve više varoši. Eto, u petak bila puna korza i u naše općincke. I za korziranje se sporazumili i za drugi petak i treći i... doklegod bude tribalo. Bilo i svita iz našega sela. Reklo mi i dosta nji što nemu sokočala da nisu znali, al velu neće više propuščavat korziranje, doklegod ne dojde do noga brog čega se korzira«, veli mu bač Iva, pa stane na sokočalu tražit još novoga. »A jeste čuli da će va naša vladarica i njezna divojka imat malo?«, pita bač Ivina i metne prid njega kafu. »Idi, curo, tebe se kanda baš ništa smantalo! Baš vazdan gledam televiziju i čitam te moje novine, al tako štogoda ni nigdi obnarodovano«, veli Bač Joza. Samo se prikrstijo i otpuzo doma. Zaboravijo i kafu popit.

NARODNE POSLOVICE

- Gdje se stariji ne slušaju, tu nema Božjeg blagoslova.
- Hrđa se na zlato ne prima.
- Ne trči pred rudu.
- Hoda kao pas bez glave.

VICEVI, ŠALE...

Muškarac koji svako jutro ljubi svoju ženu živi 5 godina dulje.
Muškarac koji nema ženu živi 15 godina dulje!

Kaže djed unuku:

- Sakrij se brzo, dolazi učiteljica vidjeti zašto nisi bio u školi.
- Unuk uspaničeno odgovori djedu:
- Sakrij se ti! Nisam bio u školi, jer sam im javio da si umro.

Razgovaraju dva prijatelja:

- Znaš li kako se zove najviši čovjek na svijetu, a Francuz je?
- Ne, nemam pojma!
- Zove se: Doseže Plafon.

Dolazi muž s posla sav pretučen i žali se ženi:

- Susjed me ubio od batina!
- Pa što si radio? Nije valjda...
- Ma, ljuti se što mu krademo internet.
- Uh, jadni mi. Što će tek biti kad mu stigne račun za struju?

DJEČJI BISERI

- Kad je hladno, zubi ti služe da možeš zatvoriti redovno usta, da ti ne uđe hladnoća.
- Kad si u penziji, možeš se polako oblačiti, nigdje nećeš zakasnuti.
- Zubi su zakačeni u ustima.

(Dječji biseri, preuzeti iz emisije: *Kefalica*)

FOTO KUTAK

**PETAK
8.2.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:10 Riječ i život:
Svjedoci istine
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Iluzionist, američki film
21:55 Talac, američki film
23:50 Dnevnik 3
00:11 Vijesti iz kulture
00:25 Hrvatska za 5
01:15 Ludnica u Clevelandu
01:35 Detektiv Murdoch
02:20 Gorski liječnik
03:05 Dr. Oz
03:50 Dolina sunca, serija
04:35 Ispod površine -
Veliki koraljni greben
05:20 Skica za portret
06:00 Imperij, telenovela

05:16 Kultura s nogu
05:46 Regionalni dnevnik
06:30 Gradski heroji
06:53 Pjesmice i brojalice
06:55 Pssst...priča
07:14 Mali crveni traktor
07:43 Vatrogasac Sam
07:55 Mišo i Robin
08:06 Vedranovi velikan
08:49 Ernest i Celestina
09:01 Pipi duga čarapa
09:25 Sve o životinjama
09:49 Noćne more
iz svijeta prirode
10:19 Školski sat: Hrana
u brojevima
10:54 Are: SP u skijanju,
alpska kombinacija
12:18 Naučite to i mog
ljubimca
12:46 George Clark
13:38 Srce grada,
američki film
15:12 Put oko svijeta
za 80 dana

16:01 Istina ili mit: Svatko
može staviti implantat
16:09 Are: SP u skijanju,
alpska kombinacija - slalom
17:06 Ispod površine -
Veliki koraljni greben
18:01 Kruške i jabuke
18:49 Glazbeni spotovi
19:03 Pustolovine Prudence
Petitpas
20:05 Nijemi svjedok
21:45 Povrh jezera
22:42 Slavni holivudski
parovi
23:38 Crna lista
00:22 Srce grada,
američki film
01:53 Noćni glazbeni
program - Spotovi
04:53 Glazbene emisije

**SUBOTA
9.2.2019.**

06:48 TV kalendar
07:00 Klasika mundi
08:00 Crvena planina
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:25 Veterani mira
13:15 Mijenjamo svijet
14:10 Zajedno u duhu
14:45 Prizma
16:00 Zdrav život
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Manjinski mozaik:
Ostvarenje ljepote
17:40 Lijepom našom
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Sedmorica
veličanstvenih, film
22:20 Dnevnik 3
22:35 Sportske vijesti
22:49 Vijesti iz kulture
23:05 Čelična pravda, film
01:00 Grijesi očeva, film
03:15 Crvena planina, film
04:35 Dolina sunca, serija
05:20 Skica za portret
05:25 Treći format
06:05 Veterani mira
06:50 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Gradski heroji, crtana

07:01 Pjesmice i brojalice
07:05 Pssst...priča
07:12 Danica i zmajčić
07:17 Pjesmice i brojalice
07:20 Graditelj Bob
07:32 Lein kutak:
07:39 TV vrtić: Mumija
07:50 Vatrogasac Sam
08:02 Mišo i Robin:
Uхватimo kradljivca
08:08 Tajni dnevnik patke
Matilde: Ljubomora
08:19 EBU drama
08:30 Sara i Patka
08:44 Moj mali poni
08:55 Ernest i Celestina
09:00 Grubzon, crtani film
09:25 Jelenko, serija za djecu
11:00 Vrtlarica
11:30 Vrtovi razni
12:24 Are: SP u skijanju
13:50 Auto Market
14:25 Ronaldo
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Žene, povjerljivo!
17:25 Rukomet - Kup EHF
19:00 Inspektor Gadget
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Borba za opstanak u
Yellowstoneu
20:55 Kad izvanzemaljci
napadaju
21:40 Srednjom Amerikom
pješice
22:35 Vikiinzi
23:25 Imitacije aristokracije
23:55 Simpsoni

**NEDJELJA
10.2.2019.**

07:34 TV kalendar
07:50 Prozor u dvorište film
09:45 Pozitivno
10:15 Biblija
10:25 Krašić: Stepinčevo
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Walking the Dog, film
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:15 HAK - promet info
17:25 Les Petits Meurtres
19:00 Dnevnik 2
20:05 Alojzije Stepinac
21:46 Osamdesete
22:31 Dnevnik 3
22:46 Sportske vijesti
22:59 Vijesti iz kulture
23:11 Prozor u dvorište, film
01:01 Nedjeljom u dva
01:56 Dolina sunca, serija
02:41 Sve će biti dobro, serija

03:26 Mir i dobro
03:51 Reprizni program
04:30 Glas Elle Fitzgerald,
dokumentarni film
05:25 Osamdesete:
Odrasli uz televiziju,
dokumentarna serija
06:05 Split: More

05:15 Vrtovi razni: Veliki i
mali, dokumentarna serija
06:05 Regionalni dnevnik
06:35 Gradski heroji
06:48 Pustolovine Vilka i Tile,
07:01 Pjesmice i brojalice
07:05 Pssst...priča
07:12 Danica i tigrić
07:17 Pjesmice i brojalice
07:20 Vrtuljići, crtana serija
07:32 Lein kutak: Slani mafini
07:39 TV vrtić: Automobil
07:50 Mišo i Robin
07:56 Tajni dnevnik patke
08:11 Čarobna ploča
08:30 Luka i prijatelji
09:00 Umrstva u
Midsomeru
10:30 Zagonetni slučajevi
dr. Blakea
12:24 Are: SP u skijanju
13:50 Indeks
14:25 Klub 7
15:20 Srednjom Amerikom
pješice
16:25 Magazin LP
16:55 Rukomet, LP: PPD
Zagreb - Skjern
Handbold, prijenos
18:40 Aurea fest pop glazbe
Požega 2018.
20:05 Katarina Velika - Uzlet
21:00 Ponoćna trka,
američki film
23:05 Graham Norton i gosti

**PONEDJELJAK
11.2.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Treća dob
11:35 Bonton:
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Detektiv Murdoch

16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Kurdi - Pijuni
velikih sila
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Romano Bolković
00:10 Detektiv Murdoch
00:55 Gorski liječnik
01:40 Dr. Oz
02:25 Ispod površine -
Veliki koraljni greben,
dokumentarna serija
03:15 Put oko svijeta za 80
dana s Michaelom Palinom
04:00 Dolina sunca, serija
04:45 Čuvari neba: Priča
o uzletu Coningsby,
dokumentarna serija
05:30 Reprizni program

04:54 Peti dan
05:54 Riječ i život
06:29 Pustolovine Vilka i Tile
06:55 Pjesmice i brojalice
06:58 Priče iz prašume
07:15 Vrtuljići, crtana serija
07:25 Ninin kutak za male
07:43 Vatrogasac Sam
07:56 Mišo i Robin: Zajedno
08:24 Sara i Patka
08:38 Moj mali poni
08:49 Andyjeve divlje
09:10 Pipi duga čarapa
09:35 Sve o životinjama
09:56 Prvak Koen
10:24 Školski sat
10:54 Are: SP u skijanju
12:15 Glazbeni spot
12:25 Indeks
12:55 Blagdanska priča
šetačice psa, film
14:24 Are: SP u skijanju
15:15 Glazbeni spotovi
15:30 Maher za putovanja
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Ispod površine
17:40 Auto Market
18:10 Dokumentarna forma
19:00 Pustolovine Prudence
Petitpas, crtana serija
20:05 Stadion
21:00 A Oscara dobiva: JFK,
američki film
00:10 Zakon i red:
Odjel za žrtve

**UTORAK
12.2.2019.**

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:44 Don Matteo
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Neanderthals Fight Club, film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Don Matteo
00:45 Gorski liječnik
01:30 Dr. Oz
02:15 Divlja Patagonija
03:50 Dolina sunca, serija
04:35 Čuvari neba:

05:20 Glas domovine
05:45 Skica za portret
05:50 Imperij, telenovela

05:20 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:47 Pustolovine Vilka i Tile
07:01 Pjesmice i brojalice
07:04 Priče iz prašume
07:21 Vrtuljici, crtana serija
07:31 Ninin kutak za male
07:37 TV vrtić: Kamen
07:49 Vatrogasac Sam
08:02 Mišo i Robin: Zmajevi
08:08 Njama, njam: Luk
08:14 Vedranovi velikani
08:30 Sara i Patka
08:37 Sara i Patka
09:16 Pipi duga čarapa, crtana serija
09:41 Sve o životinjama
10:02 Prvak Koen
11:37 McLeodove kćeri
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Patagonija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Vlak dinosaura
20:05 Milijarde
21:00 A Oscara dobiva: Oklada stoljeća, film
01:57 Crna lista

SRIJEDA 13.2.2019.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice

15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Don Matteo
16:43 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Kultura s nogu
20:33 Cronovatori: Mlade snage, dokumentarna serija
21:03 Mijenjamo svijet: Pare i plinovi
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Don Matteo
00:35 Gorski liječnik
01:20 Dr. Oz
02:05 Divlja Patagonija
03:40 Dolina sunca, serija
04:25 Čuvari neba
05:10 Kultura s nogu
05:37 Skica za portret
05:50 Imperij, telenovela

05:15 Što je klasika?
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Pustolovine Vilka i Tile
07:01 Pjesmice i brojalice
07:04 Priče iz prašume
07:21 Vrtuljici, crtana serija
07:49 Vatrogasac Sam
08:02 Mišo i Robin
08:08 Njama, njam: Krumpir
08:14 Vedranovi velikani
08:30 Sara i Patka
08:44 Moj mali poni
09:16 Pipi duga čarapa
09:41 Sve o životinjama
10:02 Prvak Koen
10:30 Školski sat

11:05 Luka i prijatelji
11:37 McLeodove kćeri
13:30 Mladoženja pri ruci, američki film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Patagonija: Vrućina i prašina, dokumentarna serija
17:35 Luda kuća
18:15 Kruške i jabuke
19:00 Vlak dinosaura
20:50 Nogomet, LP: Ajax - Real Madrid
23:35 Orlovo gnijezdo, britanski film
02:07 Crna lista

ČETVRTAK 14.2.2019.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:10 Loviške kronike: Zima
11:42 TV kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Hrvatska moj izbor
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:50 Don Matteo
16:45 TV kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Glazbeni dani HRT-a
21:10 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3

23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Ludnica u Clevelandu
23:45 Don Matteo
00:40 Gorski liječnik
01:25 Dr. Oz

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:35 Pustolovine Vilka i Tile
07:01 Pjesmice i brojalice
07:04 Priče iz prašume
07:21 Vrtuljici, crtana serija
07:31 Ručice čarobnice
07:37 TV vrtić: Valentinovo
07:49 Vatrogasac Sam
08:02 Mišo i Robin: Čudnovata ribica
08:08 Njama, njam: Jabuka
08:14 Vedranovi velikani: Ema Jurčević
08:30 Sara i Patka
08:44 Moj mali poni
09:16 Pipi duga čarapa
09:41 Sve o životinjama
10:02 Prvak Koen
10:30 Školski sat: Boje
11:07 McLeodove kćeri
12:00 Nećemo reći mladenki
13:00 Šetnja Galicijom
14:00 Glazbeni spot
15:15 Glazbeni spotovi
15:30 Maher za putovanje
16:00 Regionalni dnevnik
17:30 Glazbeni spot
18:50 Glazbeni spot
19:00 Vlak dinosaura
20:05 Klub 7
21:00 A Oscara dobiva: Opasne veze, film
23:50 Bijeg, američki film
01:52 Crna lista
03:59 Noćni glazbeni program - Spotovi
05:15 Noćni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Put po Abecedi

Duplo C

Ako se sjećate, prošle godine sam otvorila rubriku *Put po Abecedi* po kome je pravilo da mjesto doprije u ovu rubriku kada njegovo prvo slovo po abecedi dođe na red. E, pa zastali smo kod slova C. Zapravo, nismo daleko od početka. Do sada smo maštali o Avali i Balatonu, pa je na red došlo zavrtjeti slovo C. Crveno more, pa Cetina, Cer, Crno more, Celje... viču glasno i pozivaju slasno ali ovog puta imam nešto interesantnije za ispričati. Zapravo, imam nešto interesantnije za razriješiti sama sa sobom.

Kao i s ljudima, tako je valjda i s predjelima, mora među vama nešto kliknuti. E pa između mene i destinacije na C na koju ću vas pozvati nije kliknulo dugo vremena. Bez obzira na njenu popularnost, na more koje ima, na stihove u kojima ju veličaju, Crnu Goru sam dugo godina obilazila u širokom luku. Sada kada razmišljam, mogli bismo tu situaciju podvesti pod grešku u odrastanju. Ne mom životnom realnom odrastanju, nego odrastanju našeg odnosa. Moja prvobitna spoznaja Crne Gore seže do popularnih ljetovališta za ponuditi. Jesam bila ljudi tinejdžer, ali su mi dva izlaska bila dovoljna. Oduvijek sam voljela istražiti predjele i zaljubiti se u prirodu. Dobro, ne samo u prirodu, ali vjerujem da razumijete poantu. I svakako, tko može tako ljetovati svake godine. No, nekako smo se spontano preselili u Istru i ljeta su dobila svoj smisao.

Crna Gora da se voli

E, onda je sudbina umiješala prste i pokazala mi Crnu Goru onakvu kakva ona zaista jest – divnu, brdovitu, prostranu, morsku i divlju, a ja sam ju počela voljeti. Išlo je to postupno: prvo sam osjetila čari zime na moru, zapravo veljače u Hercegovini.

Novom. Divno je bilo, bez puno ljudi, s mimozama, biciklom i Suncem. Na tom putovanju su mi pokazali i Rt Veslo i njegovo veliko plavetnilo. Ne znam jesam li više uživala u pješaćenju, vožnji bicikla do Risna, penjanju po Kotoru ili u dugim vožnjama automobilom. Znam, možda je ipak najljepša bila avantura biciklom do Dubrovnika.

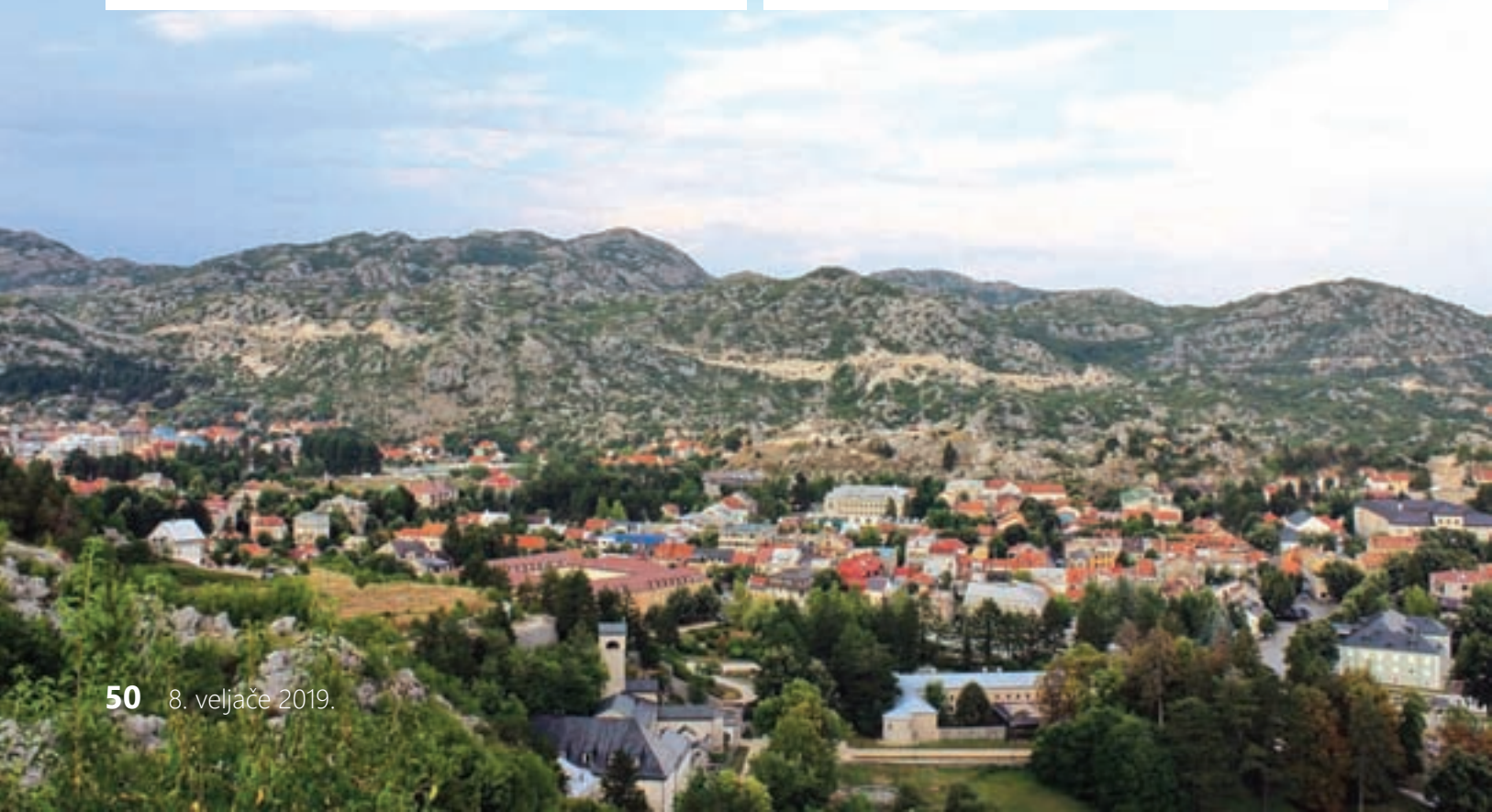
C kao Crna Gora, C kao Cetinje

Kada već zavolim zemlju, moram je golicati i po starim povijesnim mjestima. Moj rođeni brat je neko vrijeme živio u Crnoj Gori i mama i ja smo, naravno, išle u posjet. Ništa ljepše nego kad je netko tvoj negdje, pa uz sve emocije koje obaspu vaše susrete uspijevate otkrivati i nova mjesta. Mi smo otkrili Cetinje i sve što nam je kročilo na put do njega, a bilo je tu svega jer je sam grad grad muzeja, pa ne znate što biste prije otkrili. Naravno, najveću pažnju je privukao Njegošev mauzolej što zbog same njegove veličine, što zbog mjesta na koje je smješten. Mogli smo vidjeti Italiju, dio Albanije, a vidjeli su se i neki daleki vrhovi, rekla bih iz pravca Srbije. Sve je stvar ukusa i izbora onoga tko putuje, ali ne postoji šansa da na putu do vrha, vozeći se uz šume bukve, hrasta i lipe, krivudajući nekad uz same rubove, ježeći se od straha i od ljepote pogleda na Kotorski zaljev, otvoreno more i Skadarsko jezero ostanete ravnodušni.

Tek tako i odjednom Crna Gora je dobila ljubav od mene i čitavo mjesto u mom svijetu, važno mjesto na slovo C koje planiram obići još nekoliko puta. Nacionalni park je jedna od njenih destinacija koja me mami, a onda se redaju i Crno jezero, Ulcinj, Ada Bojana, Skadarsko jezero, Biogradska gora, a najviše me golica ideja preveslati zaljev.

Nema loših destinacija i sve je do nas samih i toga umijemo li ili ne naći lijepo u drugima. To što sam pogriješila me čak i raduje, jer sam time dobila veće oduševljenje na kraju i želju istražiti više. Nagrađuju li i vas greške?

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

HRCKOV MASKENBAL

22. veljače 2019.
HKC »Bunjevačko kolo«
16 sati